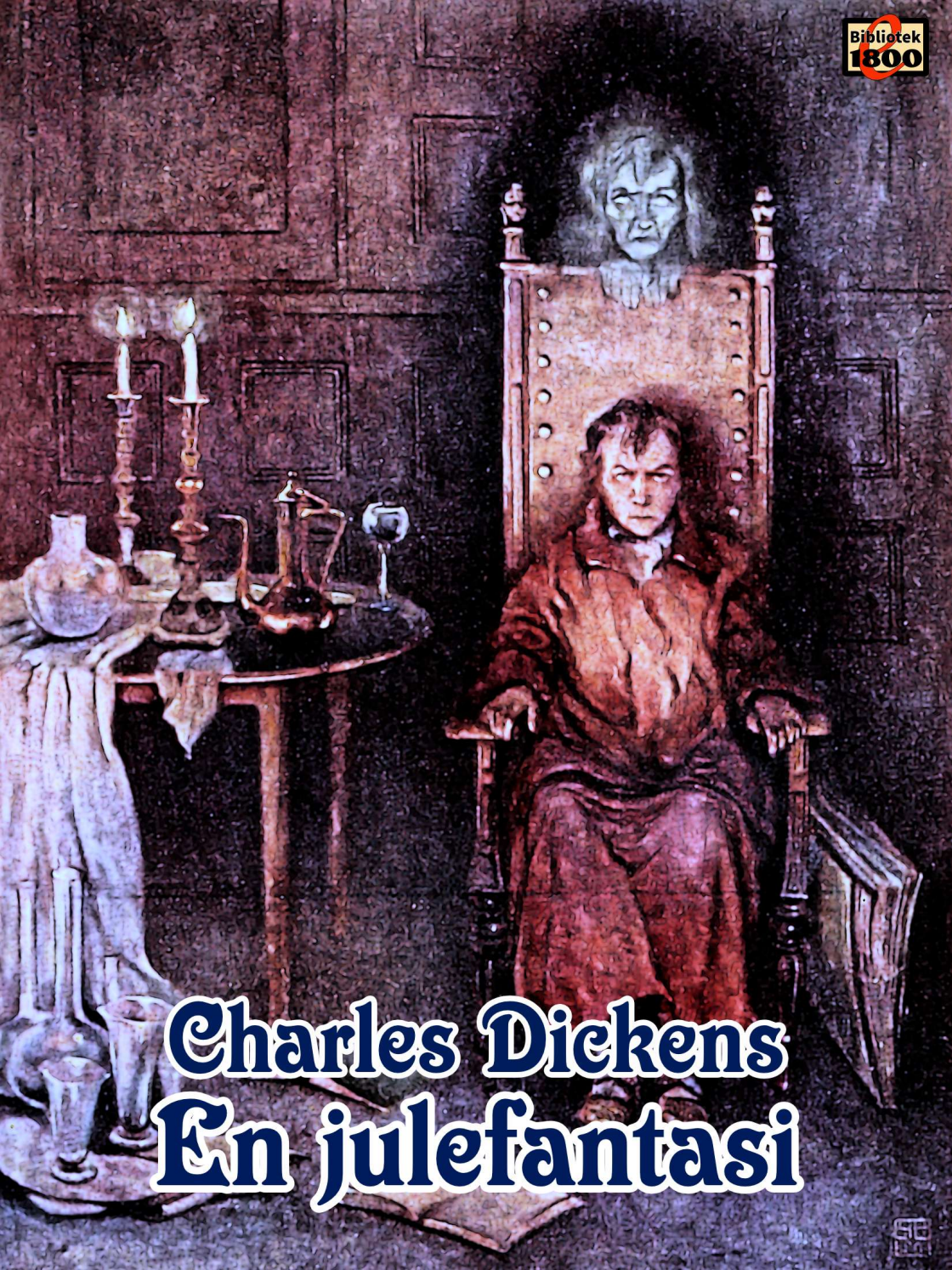




Charles Dickens En julefantasi

Charles Dickens

En julefantasi

*En historie om en mand, som forfulgtes af et spøgelse og
indgik en aftale med det.*

eBibliotek 1800

2022

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Charles Dickens: *En julefantasi* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Charles Dickens: *En julefantasi* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.



1. Gaven skænkes

Alle sagde det.

Det være langt fra mig at ville påstå, at det, som alle siger, må være sandt. Alle kan ofte lige så godt have uret, som de kan have ret. Ifølge almindelig erfaring har alle så ofte haft uret, og det har i de fleste tilfælde varet så kedsommeligt længe, før man har kunnet finde ud af, hvor stor uret de har haft, og at de vitterlig ikke er til at stole på som hjemmelsmænd. Alle kan undertiden have ret, "men det er ingen regel," som Giles Scroggins' genfærd siger i visen.

Det skrækkelige ord *genfærd* minder mig om, hvad jeg ville sige. Alle sagde, at han så ud som en mand, der forfulgtes af spøgelser. Når jeg i nærværende tilfælde påberåber mig alles mening, så er det kun, fordi de for så vidt havde ret. Han så virkelig således ud.

Hvem kunne have set hans hule kinder; hans dybtliggende, tindrende øjne; hans sortklædte skikkelse, der, skønt godt bygget og vel proportioneret, havde noget ubestemmelig uhyggeligt ved sig; hans gråsprængte hår, der hang ned omkring hans ansigt ligesom sammenfiltret tang – som om han hele sit liv igennem havde stået som et ensomt mål for bølgeslagene fra menneskehedens store dyb – uden at han ville have sagt, at han så ud som en mand, der forfulgtes af spøgelser?

Hvem kunne have lagt mærke til hans tavse, tankefulde, mørke væsen, som overskyggedes af en tilvant indesluttethed,

altid trak sig tilbage og aldrig var oprømt, men havde et åndsfraværende præg af at dvæle ved svundne tider og steder eller af at lytte til gamle ekkoer i hans sjæl, uden at han ville have sagt, at han så ud som en mand, der forfulgtes af spøgelser?

Hvem kunne have hørt hans langsomme, dybe og alvorlige stemme, der ejede en naturlig fylde og velklang, som han syntes at modarbejde og undertrykke, uden at han ville have sagt, at han så ud som en mand, der forfulgtes af spøgelser?

Hvem der havde set ham i hans studerekammer, halvt bibliotek og halvt laboratorium – for han var, som hele verden vidste, en lærd kemiker og en lærer, ved hvis læber og hænder en skare fremadstræbende øren og øjne daglig hang – hvem der havde set ham der en vinteraften, alene, omgivet af sine kemikalier, instrumenter og bøger, når skyggen af hans lampe lignede en uhyre skarnbasse, der sad ubevægelig på væggen; når ildens spil på alle de sære genstande omkring ham fremmanede en skare spøgelsesagtige skikkelser, hvoraf nogle – genskinnet af glaskar med væsker i – skælvede og bævede, som om de vidste, at han havde magt til at udskille dem og atter opløse, dem i damp – hvem der da havde set ham, når han efter pagens arbejde sad og grublede i sin lænestol foran den rustne kaminrist og den røde lue, mens hans tynde læber bevægede sig, som om han talte, skønt han var tavs som graven, hvem ville da ikke have sagt, at både manden og værelset syntes at være hjemsøgte af spøgelser?

Der krævedes ikke nogen særlig stærk fantasi til at forestille sig, at alle hans omgivelser havde antaget denne spøgelsestone, og at han boede på spøgelsesgrund. Hans ensomme bolig havde

stor lighed med en gravhvælving. Den lå i en afsides del af en ældgammel stiftelse for studenter, som engang havde været en stolt bygning og ligget på en åben plads – nu lignede den et forældet indfald af en længst forglemt bygmester og var sværtet af røg, ælde og ondt vejr, indeklemmt på alle sider af den store, overbebyggede by og tilstoppet, ligesom en gammel brønd, med mur- og teglsten. Dens små længer lå nede i formelige gruber, som dannedes af de gader og huse, der i tidens løb var blevet opført rundt omkring, og som hævede sig højt op over dens svære skorstenspiber. Dens gamle træer forhånedes af nabohusenes røg, der kun nedlod sig til at synke så dybt, når den var meget mat og vejret meget tungt. Dens græspletter kæmpede med den skimlede jord for at få lov til at være eller dog i det mindste at se ud som græs. Dens tavse stenbro var ikke vant til at betrædes af fødder – ikke engang til at beskues af øjne, undtagen når et enkelt ansigt en gang imellem skuede ned på den fra oververdenen og undrede sig over, hvad det kunne være for en ravnekrog. Dens solskive stod i et lille afspærret hjørne, hvortil ingen solstråle havde forvildet sig i de sidste hundrede år, men hvor sneen til erstatning for solens forsømmelighed kunne ligge i hele uger, mens den ikke lå noget andet sted, og hvor den skarpe østenvind kunne snurre som en stor rumlepotte, mens der ellers var tavst og stille overalt.

Hans bolig var i sit hjertes inderste – inden døre ved hans arne – så skummel og gammel, så affældig og dog så stærk med dens ormstukne bjælker under loftet og dens seje gulv, der skrånede ned mod den store egetræskamin. Og skønt den knugedes og trykkes af de ny omgivelser, var den dog så gammeldags og forældet af udseende; så stille, og rungede dog

af genlyd, når en stemme opløftede sig eller en dør lukkedes i det fjerne – genlyd, der ikke indskrænkede sig til de mange lave gange og tomme sale, men rumlede og brumlede, indtil de kvaltes af den tunge luft i den forglemte kryptkirke, hvor de normanniske buer stod halvt begravede i jorden.

Man skulle have set ham i hans bolig i tusmørket midt om vinteren. Når vinden skar gennem marv og ben og den tilslørede sol var ved at gå ned. Når det netop var så mørkt, at genstandenes omrids var utydelige og store uden dog at være helt udviskede. Når de, som sad ved kaminilden, begyndte at se vilde ansigter og skikkelser, bjerge og afgrunde, krigshære og baghold i kullene. Når folk ude på gaden dukkede hovedet og løb med vinden på ryggen. Når de, som var nødt til at gå imod den, standsede ved vrede hjørner, blændede af vildfarende sneflokke, der satte sig på deres øjenhår, men dog faldt for sparsomt og blev blæst for hurtigt bort til at efterlade noget spor på den frosne jord. Når vinduerne i de private huse var lukket så lunt og tæt, når de tændte gaslygter begyndte at sprede deres lys både i de travle og i de stille gader, som var i færd med at indhylles i mulm og mørke. Når enkelte fodgængere, som rystende af kulde krøb langs med husrækkerne, så ned på de blussende bål i køkkenerne og skærpede deres skarpe madlyst ved at snuse duften af hele mile af måltider til sig.

Når rejsende til lands frøs bitterligt og så sig trætte på skumle landskaber, der dirrede og gøs i blæsten. Når matroser ude til søs lå ud over de isbelagte ræer og blev tumlet og gynget skrækkeligt på det hylende ocean. Når fyrtårne på klipper og pynte så så ensomme og årvågne ud, og søfugle tørnede med

brystet mod de vældige lanterner og faldt døde i vandet. Når småbørn sad og læste historiebøger ved kaminildens skin og skælvede ved at tænke på, hvorledes den parterede Kassim Baba hang i røvernes hule, eller havde en uhyggelig forudfølelse af, at den lille, arrige, gamle heks med krykken, der plejede at fare op af kassen i købmanden Abudas sovekammer, måske en af de første aftener ville møde dem på trappen på den lange, kolde, skumle vandring op til sengen.

Når ude på landet det sidste glimt af dagskæret døde bort for enden af alleerne, og træerne, der hvælvende sig foroven, blev skumle og sorte. Når i parker og skove de høje, våde bregner og det gennemblødte mos, det visne løvtæppe og træernes stammer tabte sig i en uigennemtrængelig skyggemasse. Når tågen steg op fra grøfter og moser og floder. Når lyset skinnede oplivende ud i mørket fra gamle herregårde og små bønderhuse. Når møllen standsede, hjulmanden og grovsmeden lukkede deres værksteder, bommen på landevejen sænkedes, ploven og harven blev stående ensomme ude på marken, bondekarlen trak sine heste hjem og kirkeklokkens slag lød dybere end ved middagstid, og kirkegårdslågen ikke ville blive åbnet mere den aften. Når tusmørket befriede de skygger, der havde været fængslet hele dagen og nu flokkede sig som sværme af genfærd, der skulle holdes mønstring over. Når de stod skulende rundt omkring i krogene og truede bag halvt åbnede døre. Når de var i fuld besiddelse af ubenyttede sale; når de dansede på gulvene, væggene og lofterne i beboede værelser, hvor ilden kun brændte svagt, og trak sig tilbage ligesom vand ved ebбетid, hver gang den blussede op. Når de omdannede alle de ting, der fandtes i stuen, til fantastiske vrængbilleder –

forvandlede ammen til en varulv, gynghesten til et uhyre, det forbavsede barn, som halvt forskrækkedes, halvt morede sig, til en skikkelse, som det selv ikke kendte – ja selve ildtangen ved kaminen til en skrævende kæmpe med korslagte arme, som åbenbart snuste efter menneskeblod og længtes efter at knuse folks ben for at bage brød af dem. Når disse skygger indgav ældre folk andre tanker og viste dem andre billeder. Når de listede sig frem af deres smuthuller i form af skikkelser og ansigter fra fortiden, fra graven, fra det dybe, dybe afgrundssvælg, hvor de ting, som kunne have været, men aldrig have været til, stadig tumles rundt.

Mens han, som allerede omtalt, nu sad og så på ilden. Når skyggerne gik og kom, ligesom denne steg og faldt. Når han ikke ænsede dem med sine legemlige øjne, men, hvad enten de kom eller gik, vedblev at stirre på ilden. Da skulle man have set ham. Når de lyde, som vakttes sammen med skyggerne og kom ud af deres skjulesteder, lokket frem af tusmørket, syntes at frembringe en dybere stilhed rundt om ham. Mens blæsten rumlede i skorstenen og snart klagede, snart hylede i huset. Mens de gamle træer udenfor rystedes og rokkedes således, at en gammel, trættekær krage, der ikke kunne sove, nu og da protesterede med et mat, søvnigt kvæk. Mens vinduerne klirrede, den rustne fløj oppe på spiret af tårnet vandede sig, uret neden for det tilkendegav, at nok et kvarter var forløbet, eller ilden sank sammen med en raslende støj. – Han sad netop således, da der hørtes en banken på døren, som vakte ham af hans drømmerier.

"Hvem er det?" sagde han. "Kom ind." Det var ikke sandsynligt, at nogen skikkelse havde støttet sig på ryggen af

hans stol, eller at et ansigt havde bøjet sig over den. Vist er det, at ingen glidende fodtrin rørte gulvet, idet han studsende løftede hovedet op. Og der var heller ikke noget spejl i værelset, på hvis overflade hans egen skikkelse et øjeblik kunne have kastet sin skygge; men dog var noget hemmelighedsfuldt svævet mørkt forbi og forsvundet!

"Jeg beder meget undskyldte, sir," sagde en rødmosset, rørig lille mand, idet han holdt døren åben med sin fod, for at han kunne komme ind med den træbakke, han bar, hvorpå han igen lidt efter lidt lod den gå meget sagte og forsigtig i, for at den ikke skulle smække, "jeg er bange for, at det er en hel del over tiden i aften. Men min kone er blevet revet omkuld så mange gange –"

"Af blæsten? Ja, jeg har hørt det blæse op –"

"– Af blæsten, sir – at det er en sand lykke, at hun i det hele taget er kommet hjem. Ak Gud, ja. Ja. Det var af blæsten, mr. Redlaw. Af blæsten."

Han havde imidlertid sat bakken med maden fra sig og var nu i færd med at tænde lampen og lægge dugen på bordet; men han brød pludselig af for at rage op i ilden og lægge mere på. Derpå tog han igen fat på opdækningen, mens lampen, han havde tændt, og luen, som blussede op under hans hænder, forandrede værelsets udseende så hurtigt, at det syntes, som om hans sunde, rødkindede ansigt og livlige væsen alene havde været nok til at frembringe denne fornøjelige forandring.

"Min kone er naturligvis udsat for til enhver tid at blive bragt ud af sin ligevægt af elementerne. Dem kan hun ikke stå sig for."

"Nej," svarede mr. Redlaw venligt, men kort.

"Nej, sir. Min kone kan bringes ud af sin ligevægt af jorden, som f.eks. i søndags otte dage, da det var fedtet og sjasket på gaden, og hun gik ud for at drikke te hos sin svigerinde og var så stolt af sig selv og gerne ville vise sig uden en eneste plet, uagtet hun var til fods. Hun kan bringes ud af sin ligevægt af luften, således som da hun engang på markedet i Peckham lod sig overtale af en veninde til at sætte sig op i en gynge, der øjeblikkelig virkede på hendes befindende ligesom et dampskib. Hun kan også bringes ud af sin ligevægt af ilden, som den gang, da hun gik en halv mil med natkappe på, fordi det hed sig, at der var ildløs hos hendes moder. Hun kan bringes ud af sin ligevægt af vandet, således som ved Battersea, da hun blev roet ind imod bolværket af sin tolv år gamle brodersøn, Charley Swidger jr., der ikke havde den mindste forstand på at ro. Men alt dette er elementer. Min kone må ikke have noget med elementerne at gøre, når hendes karakter skal vise sig i sin fulde styrke."

Mens han standsede for at afvente et svar, lød svaret "ja" i samme tone som før.

"Ja, sir. Ak Gud, ja!" sagde mr. Swidger, idet han stadig fortsatte sine tilberedelser og nævnte de forskellige ting ved navn, efterhånden som han anbragte dem på bordet. "Det er netop sagen, sir. Det er hvad jeg altid selv siger, sir. Vi er så mange Swidgere. – *Peberet*. Der er nu først min fader, sir, pensioneret portner og kustode ved denne stiftelse og syvogfirs år gammel. Han er en Swidger!' – *Skeen*."

"Ja vist, William," lød det tålmodige og åndsfraværende svar, da han atter standsede.

"Ja, sir," sagde mr. Swidger. "Det er, hvad jeg altid selv siger, sir. Han er så at sige træets stamme! – *Brødet*. Så kommer vi til hans eftermand, min egen uværdige person – *saltet* – og min kone, begge to Swidgere. – *Kniv og gaffel*. Og så kommer alle mine brødre og deres familier, lutter Swidgere, mænd og koner, drenge og piger. Og med fætre og onkler og tanter og slægtninge af alle mulige og umulige grader og giftermål og barselsenge kunne Swidgerne – *vandglasset* – gerne tage hinanden i hånden og slå en kreds omkring hele England."

Da mr. William slet ikke fik noget svar af den tankefulde mand, som han talte til, gik han nærmere hen til ham og lod, som om han tilfældigvis kom til at støde til bordet med en karaffel, for at rive ham ud af hans tanker. Så snart dette var lykkedes ham, fortsatte han, som om han skyndte sig med at bekræfte noget, den anden havde sagt.

"Ja, sir! Det er netop, hvad jeg selv siger, sir. Min kone og jeg har ofte sagt det. 'Der er Swidgere nok,' siger vi, 'uden *vore* frivillige bidrag' – *smørret*. Der er såmænd lige så meget at passe ved min fader alene, som ved en hel familie – *platmenagen* – og det er overmåde heldigt, at vi selv ingen børn har, selv om det også har gjort, at min kone er blevet sådan en smule stille af sig. *Må jeg servere hønen og de mosedede kartofler?* Da jeg gik, sagde min kone, at hun kunne rette an om ti minutter."

"Ja, De må," sagde den anden, idet han vågnede ligesom af en drøm og gik langsomt frem og tilbage på gulvet.

"Min kone har været på færde igen, sir!" sagde portneren, mens han stod og varmede en tallerken ved ilden og velbehagelig skyggede for sit ansigt med den. Mr. Redlaw

standsede i sin gang, mens hans ansigt fik et opmærksomt udtryk.

"Det er, hvad jeg altid selv siger. Hun kan ikke lade være! Der er en moderlig følelse i min kones bryst, som må og vil have luft."

"Hvad har hun da gjort?"

"Ja, ser De, det er ikke nok med, at hun er ligesom en slags moder for alle de unge herrer, der kommer hertil fra så mange forskellige egne for at høre Dem holde forelæsninger i denne gamle stiftelse – *det er dog mærkeligt, hvor fajance kan tage imod varme i dette frostvejr!*" Her vendte han tallerkenen og pustede på sine fingre.

"Nå?" sagde mr. Redlaw.

"Det er netop, hvad jeg selv siger, sir," svarede mr. William, idet han talte over sin skulder, som var han frygtelig glad over, at de var så enige. "Det er netop sagen, sir! Der er ikke én af vore studenter, som ikke synes at betragte min kone som en anden moder. Hver dag, lige så længe semestret varer, kommer de og stikker hovedet ind i portnerboligen, og alle har de noget at fortælle eller bede hende om. 'Swidge' er vist det navn, som de plejer at give min kone, når de taler med hinanden indbyrdes. Men det er det, jeg siger, sir; man må hellere lade sit navn radbrække nok så meget, når det sker af virkelig godhed for en, end om der blev gjort nok så megen stads af det, og der dog ikke var nogen, der brød sig om en. Hvad er et navn til? Det er, for at man skal kunne kende folk. Og når min kone er kendt for noget bedre end sit navn – jeg mener hendes karakter og gode egenskaber – så kan det være det samme med navnet, skønt det unægtelig er Swidger. Lad dem kun kalde hende

Swidge, sveske, visk – ja, om det så var halmvisk – suppevisk – viskestykke – viskelæder, hvis de har lyst."

Under slutningen af dette veltalende foredrag, var han kommet hen til bordet med sin tallerken, som han halvt satte, halvt tabte med en levende følelse af, at den var aldeles gennemvarm, i samme øjeblik som genstanden for hans lovtaler trådte ind i værelset med nok en bakke og en lygte, ledsaget af en ærværdig, gammel mand med et langt, gråt hår.

Mrs. William var, ligesom mr. William, en ligefrem, jævn person med et skikkelig ansigt, og hendes glatte kinder havde den samme livlige farve som hendes mands røde embedsvest. Men hvor mandens lyse hår strittede i vejret over hele hans hoved og syntes at trække hans øjne op med sig i et overmål af hæsblæsende redebønhed til alt muligt, var konens mørkebrune hår omhyggeligt glattet og kæmmet til side under en net, pyntelig kappe på den nøjagtigste og stilfærdigste måde, man kan tænke sig. Hvor hans bukser krøb op ved anklerne, som om det ikke lå i deres stålgrå natur at forholde sig rolige uden at se sig om, var hendes pænt blomstrede skørter – røde og hvide ligesom hendes eget smukke ansigt – så satte og ordentlige, som om ikke engang blæsten, der huserede så slemt udenfor, kunne bringe en eneste fold i dem i uorden. Hvor hans kjole havde noget forfløjet og halvpåklædt ved kraven og brystet, var hendes lille livstykke så ærbart og takkeligt, at det, hvis hun havde behøvet det, havde måttet tjene hende til værn mod selv de mest rå mennesker. Hvem kunne have haft hjerte til at bringe en så rolig barm til at svulme af sorg, banke af frygt eller ængstes ved en tanke om vanære? Hvem ville dens fred og ro

ikke have opfordret til beskyttelse mod enhver forstyrrelse, ligesom et barns uskyldige slummer?

"Punktlig som sædvanligt, Milly," sagde hendes mand og skilte hende af med bakken, "ellers ville det jo ikke have været dig. Her er min kone, sir! – Han er endnu mere indesluttet og spøgelsesagtig i aften, end han plejer at være," hviskede han til sin kone, idet han tog bakken.

Uden mindste hastværk eller larm, ja næsten uden at man mærkede hendes nærværelse, så stille og rolig var hun, satte Milly de retter, hun havde bragt med, på bordet, hvorimod mr. William, efter megen støj og faren omkring, kun havde fået fat på en sauceskål, som han stod parat til at række frem.

"Hvad er det, den gamle mand har i sin hånd?" spurgte mr. Redlaw, idet han satte sig til sit ensomme måltid.

"Kristtorn, sir," svarede Milly med sin rolige stemme.

"Det er det, jeg selv siger, sir," tog mr. William til orde og rakte ham sauceskålen. "De røde bær hører til årstiden! – brun sauce!"

"Nok en jul kommet, nok et år gået!" mumlede kemikeren med et tungsindigt suk. "Flere talstørrelser i erindringens lange regnestykke, som vi stadig bryder vort hoved med, indtil døden uden videre kaster det alt sammen hulter til bulter og visker det hele ud. Nå, Filip!" afbrød han sig selv og hævede sin stemme, da han tiltalte den gamle mand. Denne stod henne i stuen med sin skinnende byrde, hvorfra den stilfærdige mrs. William tog en del kviste, som hun lydløst studsede med sin saks for at pynte værelset med dem, mens hendes bedagede svigerfader fulgte denne ceremoni med levende interesse.

"Deres tjener, sir," svarede den gamle mand. "Ville have talt før, men kender Deres måde, mr. Redlaw – stolt af at sige det – og venter, til der bliver talt til mig! Gid De må opleve mangan en glædelig jul og mangt et lykkeligt nytår. Jeg har selv oplevet en hel del – ha, ha, ha! – og tør nok tage mig den frihed at ønske andre det samme. Jeg er syvogfirs!"

"Har De da oplevet så mange, der var glædelige og lykkelige?" spurgte den anden.

"Ja, sir, mangfoldige," svarede den gamle mand.

"Er hans hukommelse svækket af alderdom? Det er ikke mere, end man kan vente," sagde mr. Redlaw, idet han henvendte sig til sønnen og talte i en mere dæmpet tone.

"Ikke en smule, sir," svarede mr. William. "Det er netop, hvad jeg selv siger, sir. Der har aldrig været mage til min faders hukommelse. Han er den vidunderligste mand i verden og ved ikke, hvad det vil sige at glemme. Det er det, jeg altid siger til min kone, ja, såmænd er det så!"

I sin høflige iver for at synes at samtykke i alt, fremsatte mr. Swidger dette, som om der ikke herskede den mindste meningsforskel mellem dem, men som om de var fuldstændig enige i et og alt. Kemikeren skød tallerkenen fra sig, rejste sig fra bordet og gik hen til den gamle mand, der stod og betragtede en lille kristtornkvist, han holdt i sin hånd.

"Den minder altså om den tid, da mange af disse år var gamle og ny?" sagde han, idet han iagttog ham opmærksomt og rørte ved hans skulder. "Gør den?"

"Ja, om mange, mange!" sagde Filip, halvt vågnende af sine drømmerier. "Jeg er syvogfirs!"

"Glædelige og lykkelige, sagde De?" spurgte kemikeren med dæmpet stemme. "Glædelige og lykkelige, gamle mand?"

"Jeg var måske ikke større end som så," sagde den gamle mand, idet han holdt sin hånd lidt oven for sit knæ og så tankefuldt på spørgeren, "da jeg kan huske, at jeg så dem første gang! Det var en kold solskinsdag, og jeg var ude at spadserere, og der var en – det var min moder, så vist som De står der, skønt jeg ikke ved, hvorledes hendes velsignede ansigt så ud; for hun blev syg og døde den samme jul – hun fortalte mig, at fuglene spiste dem. Den flinke lille fyr – det er mig, forstår De nok – troede, at fuglenes øjne var så klare, fordi de bær, de levede af om vinteren, også var så klare. Det kan jeg huske, og jeg er syvogfirs!"

"Glædelige og lykkelige!" mumlede den anden, idet han med et medlidende smil fæstede sine sorte øjne på den krumbøjede skikkelse. "Glædelige og lykkelige – og husker det godt?"

"Ja, ja, ja!" svarede den gamle mand, der havde opfanget de sidste ord. "Jeg husker dem godt fra min skoletid – det ene år efter det andet og al den lystighed, der plejede at følge med dem. Jeg var den gang en stærk knøs, mr. Redlaw, og jeg kan forsikre Dem, der var i to miles omkreds ingen, som kunne stå sig for mig i langbold. Hvor er min søn William? I to miles omkreds var der ingen, som kunne stå sig for mig i langbold, William!"

"Det er, hvad jeg altid siger, fader," svarede sønnen straks med den største ærbødighed. "Du er en Swidger, om nogen af familien nogen sinde har været det!"

"Ak Gud!" sagde oldingen og rystede på hovedet, idet han atter betragtede kristtornkvisten. "Hans moder – min søn

Williams, min yngste søns moder – og jeg har siddet imellem dem, drenge og piger, småbørn og pattebørn, mangt et år, da disse bær ikke skinnede halvt så klart som deres strålende ansigter. Mange af dem er døde og borte; hun er borte, og min søn George, vor ældste, der var hendes stolthed frem for nogen af de andre, er sunket meget dybt. Men når jeg ser på disse bær, kan jeg se dem lyslevende, sunde og raske, som de var i de dage, og jeg kan, Gud være lovet, se ham i hans uskyldighed. Det er en velsignet ting for mig nu, da jeg er syvogfirs."

Det skarpe blik, der havde været fæstet på ham med så megen alvor, havde efterhånden søgt jorden.

"Da mine kår begyndte at blive mindre gode, end de før havde været, fordi jeg ikke var blevet redeligt behandlet, kom jeg hertil som kustos," sagde den gamle mand – "det var for hen ved et halvt hundrede år siden – hvor er min søn William? For over et halvt århundrede siden, William!"

"Det er det, jeg siger, fader," svarede sønnen med samme hurtighed og ærbødighed som før, "det er netop sagen. To gange nul er nul og to gange fem er ti, det giver hundrede."

"Det var helt fornøjeligt at tænke på, at en af vore stiftere, eller rettere sagt," fortsatte den gamle mand inderlig stolt over sit emne og sit kendskab til det, "en af de lærde herrer, som begavede vort fond på dronning Elisabeths tid, for vi blev stiftet før hendes dage – han havde i sit testamente blandt andre gaver, han skænkede os, udsat en vis sum til anskaffelse af kristtorn til at pynte væggene og vinduerne med ved juletid. Der var noget hjemligt og hyggeligt ved det. Da vi den gang var ganske fremmede her og kom hertil ved juletid, fattede vi endog godhed for hans billede, der hænger i vor store spisesal –

eller rettere sagt i den sal, som i gamle dage plejede at bruges til spisesal, inden vore ti fattige, unge herrer ansøgte om at få en årlig pengesum i stedet for kosten. – Det er en ærværdig gammel herre med spidst skæg, pibekrave om halsen og en tavle nedenunder, hvorpå der med gamle bogstaver står skrevet: 'Herre, bevar min hukommelse frisk!' De ved jo nok besked om ham, mr. Redlaw?"

"Jeg ved, at portrættet hænger der, Filip."

"Ja vist gør det så; det er det andet på højre hånd oven for panelet. Hvad jeg ville sige – han har hjulpet til at holde *min* hukommelse frisk, og jeg takker ham for det. For når jeg hvert år går omkring i hele bygningen, således som nu, og opfrisker de tomme sale med disse kviste og bær, opfriskes min tomme gamle hjerne. Det ene år minder mig om det andet og det igen om et nyt, og således i det uendelige! Til sidst forekommer det mig, som om jeg kunne føre alt tilbage til vor Frelzers fødselstid – alt, hvad jeg har haft kært eller sørget over eller glædet mig ved – og det har været en hel del; for jeg er syvogfirs!"

"Gladelige og lykkelige," mumlede Redlaw ved sig selv.

Værelset begyndte at blive underlig mørkt.

"De ser altså," fortsatte gamle Filip, hvis sunde vinterlige kind havde fået et mere rødmosset skær, og hvis blå øjne var blevet klarere, mens han talte, "at jeg har grund til at højtideligholde denne årstid. Men hvor er min stille mus? At sladre er jo en af alderdommens svagheder, og jeg har endnu den halve bygning tilbage, hvis kulden ikke først fryser os stive eller vinden blæser os bort eller mørket opsluger os."

Den stille mus havde roligt stillet sig hen ved siden af ham og stiltiende taget hans arm, før han havde talt ud.

"Kom lad os gå, lille ven," sagde den gamle mand. "Ellers sætter mr. Redlaw sig ikke til bords, før hans mad er blevet helt iskold. Jeg håber, De undskylder, sir, at jeg har stået her og snakket så længe, og jeg ønsker Dem god nat og nok engang en glædelig –"

"Bliv!" sagde mr. Redlaw og indtog atter sin plads ved bordet; efter hans væsen at dømme var det snarere for at berolige den gamle portner, end fordi han tænkte på maden. "Bliv endnu et øjeblik, Filip. William, De var i færd med at fortælle mig noget til Deres fortræffelige kones ære. Det vil ikke være hende ubehageligt at høre Dem rose hende. Hvad var det?"

"Ja, ser De, det er netop sagen," svarede mr. William Swidger og så forlegen hen på sin kone. "Min kone holder øje med mig."

"Men De er dog vel ikke bange for Deres kones øjne?"

"Å nej, sir," svarede mr. Swidger, "det er det, jeg selv siger. De er ikke skabt til at gøre nogen bange. De ville ikke være så blide, hvis det var meningen. Men jeg har dog ingen lyst til at – Milly! – ham, du ved nok. Henne i bygningen."

Mr. William, der stod ved bordet og i sin befippelse rumsterede imellem de forskellige ting, der stod på det, sendte mrs. William nogle overtalende øjekast og gjorde nogle hemmelige kast med hovedet og tommelfingeren hen imod mr. Redlaw, ligesom for at lokke hende hen til ham.

"Ham, som du nok ved, mit lam," sagde mr. William. "Henne i bygningen. Fortæl kun, min ven! Du fortæller jo lige så godt som en bog – meget bedre end jeg. Du ved nok, min pige, ham henne i bygningen – studenten."

"Studenten?" gentog mr. Redlaw og så op.

"Det er det, jeg siger!" udbød mr. William henrykt over at kunne give ham sin fulde tilslutning. "Når det ikke var den fattige student derhenne i bygningen, hvorfor skulle De så ønske at høre det af min kones egen mund? Nå – fortæl, min skat."

"Jeg vidste ikke," sagde Milly med en rolig frimodighed, der var fri for al ilterhed eller forvirring, "at William havde sagt noget om det; ellers var jeg ikke kommet. Jeg bad ham om ikke at gøre det. Det er en syg ung herre – oven i købet meget fattig, er jeg bange for – som er alt for dårlig til at tage hjem i ferien. Han bor, ukendt af alle, i et simpelt logi, som kun dårligt passer sig for sådan en pæn herre, henne i den såkaldte Jerusalemsbygning. Det er det hele."

"Hvorfor har jeg aldrig hørt tale om ham?" spurgte kemikeren og rejste sig hurtigt op. "Hvorfor har han ikke underrettet mig om sin tilstand? Syg! Giv mig min hat og min kappe. Fattig! Hvilket hus og hvilket nummer?"

"Åh, De må ikke gå derhen," sagde Milly, idet hun forlod sin svigerfader og stillede sig roligt lige over for ham med sit fattede lille ansigt og med foldede hænder.

"Ikke gå derhen?"

"Ak Gud nej!" sagde Milly og rystede på hovedet, ligesom det var en håndgribelig og selvindlysende umulighed. "Det kan ikke nytte at tænke på det!"

"Hvad mener De? Hvorfor ikke?"

"Ja, ser De," sagde mr. William Swidger i en overtalende og fortrolig tone, "det er det, jeg siger. De kan være vis på, at den unge herre aldrig ville have røbet sin tilstand for nogen af sit eget køn. Min kone har vundet hans fortrolighed; men det er en

ganske anden sag. De har alle fortrolighed til hende; de stoler alle på *hende*. En mand ville ikke have fået så meget som en lyd ud af ham; men en kvinde, og det oven i købet min kone –!"

"Der er sund fornuft og fin følelse i det, De siger, William," svarede mr. Redlaw, idet han betragtede det blide og fattede ansigt ved sin skulder. Og idet han lagde fingeren på munden, stak han hende hemmeligt sin pung i hånden.

"Ak Gud nej!" udbrød Milly og gav den tilbage. "Det ville være endnu værre! Det kan der slet ikke være tale om!"

En så adstadig og prosaisk lille husmoder var hun og kom så lidt ud af fatning ved den forbigående ilterhed, hvormed hun havde afvist hans tilbud, at hun straks efter gav sig i færd med at pille nogle blade op, der var faldet uden for hendes forklæde, mens hun tilklippede kristtornkvistene.

Da hun atter rejste sig op fra sin bøjede stilling og bemærkede, at mr. Redlaw stadig betragtede hende med tvivl og forbavselse, gentog hun ganske roligt, mens hun på samme tid så efter, om der ikke var flere blade, der muligvis kunne være undgået hendes opmærksomhed:

"Ak Gud nej! Han sagde, at han ikke for alt i verden ville være kendt eller modtage hjælp af Dem, uagtet han dog hører forelæsninger hos Dem. *Vel har jeg ikke pålagt Dem at være tavs, men jeg stoler ganske på Deres ære.*"

"Hvorfor sagde han det?"

"Det kan jeg såmænd ikke sige Dem," svarede Milly efter at have betænkt sig lidt. "For jeg er ikke noget kløgtigt hoved; jeg ville kun være ham lidt til nytte ved at holde rent hos ham og hygge lidt om ham, og andet har jeg ikke gjort. Men jeg ved, at

han er fattig og har det så ensomt, og jeg tror også, han er blevet forurettet – hvor det er mørkt!"

Værelset var blevet mørkere og mørkere. Bag kemikerens stol samlede der sig en dunkel og tung skygge.

"Hvad mere ved De om ham?" spurgte han.

"Han er forlovet og skal giftes, når han får råd til det," svarede Milly, "og han studerer velsagtens, for at han kan blive så dygtig, at han kan tjene sit brød. Jeg har i lang tid lagt mærke til, hvor strengt han har studeret, og hvor meget han har nægtet sig. – Det er dog forskrækkeligt, så mørkt det er!"

"Og det er også blevet koldere," sagde den gamle mand og gned sig i hænderne. "Man gyser og fryser herinde. Hvor er min søn William? Hør, William, skru lampen i vejret, min dreng, og rør op i ilden!"

Millys stemme fortsatte, ligesom en blid musik, der spilles ganske sagte:

"I går eftermiddags lå han i en urolig søvn og talte først til mig, og så mumlede han noget om en person, som var død, og om en stor uret, der aldrig kunne glemmes; men om den var blevet begået imod ham eller en anden, det ved jeg ikke. Af ham er den ikke begået, det er jeg vis på."

"Og kort sagt, min kone har – hvad hun ikke selv ville sige, mr. Redlaw, om hun så skulle blive her til næste nytår –" sagde mr. William, der var gået hen til ham for at hviske ham i øret, "min kone har gjort ham alt det gode, man kan tænke sig. Men alligevel er alt hjemme gået ligesom ellers – min fader er lige fuldt blevet passet og plejet – der er ikke et støvgran at opdrive i hele huset, om De så ville give halvtreds pund i rede penge for det – min kone har tilsyneladende aldrig været hjemme fra, og

dog er hun løbet frem og tilbage, op og ned, ned og op, og har været som en moder for ham!"

Værelset blev mørkere og koldere, den skumle skygge, der samlede sig bag ved stolen, blev tættere.

"Og ikke nok med det, så går hun i aften – ja, det er ikke et par timer siden – på vejen her hjem hen og opdager en skabning, der snarere ligner et ungt rovdyr end et barn, og som sidder og fryser på en trappe. Og hvad gør hun så? – Hun tager det hjem med sig for at varme det og give det noget at spise og beholde det til vor sædvanlige uddeling af fødevarer og undertøj julemorgen! Det er et stort spørgsmål, om det nogen sinde har mærket, hvad ild er; for det sidder ved den gamle kamin i portnerboligen og stirrer på den, som om dets grådige øjne aldrig ville lukke sig igen. I det mindste sidder det der," sagde mr. William, idet han ved nærmere eftertanke rettede sig selv, "hvis det ikke er stukket af!"

"Himlen holde sin hånd over hende," sagde kemikeren højt; "og Dem med, Filip, og Dem, William. Jeg må tænke over, hvad der er at gøre. Jeg kunne måske få lyst til at se denne student, men jeg vil ikke opholde Dem længere nu, god nat!"

"Mange tak, sir, mange tak," sagde den gamle mand, "både på musens og på min søn Williams og på mine egne vegne. Hvor er min søn William? Tag du lygten, William, og gå foran gennem den lange, mørke gang, ligesom du gjorde i fjor og året i forvejen. Ha, ha, ha! Jeg kan huske, skønt jeg er syvogfirs! 'Herre, bevar min hukommelse frisk!' Det er en meget god bøn, mr. Redlaw, som står neden under den lærde herre med det spidse skæg og pibekraven – han, den anden på højre hånd oven for panelet i den store sal, som plejede at bruges til spisesal.

'Herre, bevar min hukommelse frisk!' Det er en meget god og from bøn, sir. Amen, amen!"

Dermed gik de ud og lukkede den tunge dør efter sig; men hvor forsigtigt de end holdt igen på den, affyrede den dog en hel række dumpe drøn, da den til sidst faldt i, og værelset blev i det samme endnu mørkere. Mens han sad i sin lænestol og hensank i sine ensomme grublerier, visnede den grønne kristtorn på væggen og hang ned som udgåede grene. Alt som den skumle skygge fortættedes bag ved ham på det sted, hvor den havde samlet sig så mørkt, antog den lidt efter lidt – eller opsteg der af den ved en eller anden overnaturlig og oversanselig proces – en skikkelse, der havde en rædsom lighed med ham selv.

Ubevægelig og lydløs, spøgelsesagtig og kold trådte den frygtelige skikkelse frem af mørket. Dens blodløse ansigt og hænder var som formet af bly; men det var hans træk, hans klare øjne, hans gråsprængte hår, og dens dragt var ligesom en skummel skygge af hans egen. Ligesom han støttede sin albue på armen af sin stol, mens han sad og grublede foran ilden, således støttede den sig på stoleryggen tæt oven for ham, idet den forfærdelige genpart af hans ansigt så i samme retning som dette og havde det samme udtryk. Dette var altså det hemmelighedsfulde, som før var svævet forbi og forsvundet. Dette var den forfulgte mands frygtelige ledsager. I de første øjeblikke syntes det ikke at ænse ham mere, end han ænsede det. Julemusikanterne spillede et sted nede på gaden, og han syntes trods sine dybe tanker at lytte efter musikken. Også det syntes at lytte.

Omsider talte han uden at røre sig eller løfte sit hoved.

"Igen her!" sagde han.

"Igen her!" svarede genfærdet.

"Jeg ser dig i ilden," sagde den forfulgte mand; "jeg hører dig i musikken, i vinden, i nattens dødsstilhed."

Genfærdet bevægede bekræftende hovedet.

"Hvorfor kommer du og forfølger mig således?"

"Jeg kommer, når jeg bliver kaldet," svarede genfærdet.

"Nej. Ubuden!" udbrød kemikeren.

"Lad så være – ubuden. Det er nok, at jeg er her."

Hidtil havde skæret fra ilden oplyst de to ansigter – hvis de rædsomme træk bag stolen kunne kaldes et ansigt – og de havde ligesom i førstningen været vendt imod den, uden at de havde set på hinanden. Men nu vendte den forfulgte mand sig pludselig om og stirrede på genfærdet. Dette skred med en lige så pludselig bevægelse hen foran stolen og stirrede på ham.

Således måtte den levende mand og det levendegjorte billede af ham selv som død have stirret på hinanden – et rædsomt møde i en ensom og afsides del af en tom gammel bygning, på en vinternat, mens den hylende blæst fo'r forbi på sin gådefulde rejse – hvorfra eller hvorhen har intet menneske vidst siden Verdens begyndelse – og mens stjernernes utallige millioner tindrede gennem mørket fra det evige rum, hvor verdens masse er som et sandskorn og tusinder af år kun tælle som en dag.

"Se på mig," sagde spøgelse. "Det er mig, som blev forsømt i min ungdom og trods nød og fattigdom kæmpede og stræbte år ud og år ind, indtil jeg fik gravet kundskabens skatte op af den grube, hvor de lå begravet, og dannede dem til ujævne trin, for at mine mødige fødder kunne hvile sig på dem og stige højere og højere op."

"Ja, det er mig," svarede kemikeren.

"Jeg havde ikke en moders selvfor nægtende kærlighed," vedblev synet, "ikke en faders råd til at støtte mig. En fremmed kom i min faders sted, mens jeg endnu var barn, og snart lukkedes min moders hjerte for mig. Mine forældre hørte i bedste tilfælde til dem, hvis omsorg snart får ende, og som tager sig deres pligter let, som tidligt slipper deres afkom løs ligesom fuglene gør ved deres og, hvis det går dem vel, tilegner sig fortjenesten for det, og, hvis det går ilde, kun skænker dem deres medlidenhed."

Det standsede og syntes at friste og tirre ham med sit blik, sit tonefald og sit smil.

"Det er mig," fortsatte synet, "som under denne fremadstræben fandt en ven. Jeg gjorde alt for ham. Jeg vandt ham og knyttede ham til mig! Vi arbejdede sammen side om side. Al den kærlighed og tillid, som i min tidlige ungdom ikke havde haft noget afløb og ikke havde fundet noget udtryk, skænkede jeg ham."

"Ikke ganske," sagde Redlaw hæst.

"Nej, ikke ganske," svarede synet; "jeg havde en søster."

Den forfulgte mand støttede sit hoved på sine hænder og svarede: "Ja vel!" Med et ondskabsfuldt smil trådte genfærdet nærmere hen til stolen, og idet det støttede hagen på sine foldede hænder og hænderne på ryggen af stolen, skuede det ned i hans ansigt med forskende øjne, der syntes at gløde som ild og fortsatte så:

"De eneste glimt af hjemlig hygge, som har lyst på min vej, udstrømmede fra hende. Hvor hun var ung, smuk og elskværdig! Jeg førte hende ind under det fattige tag, hvor jeg

første gang satte stolen under eget bord, og hun gjorde det rigt. Hun kom ind i mit livs mørke og gjorde det lyst. – Jeg ser hende for mig!"

"For et øjeblik siden så jeg hende i ilden. Jeg hører hende i musikken, i vinden, i nattens dødsstilhed," svarede den forfulgte mand.

"Elskede han hende også virkelig?" sagde synet og efterlignede hans tankefulde tone. "Jeg tror, han gjorde det, i det mindste en tid. Jeg er vis på, at han gjorde det. Det ville have været bedre, om hun havde elsket ham mindre – mindre hemmeligt, mindre inderligt, mindre trofast, og ikke havde ladet denne følelse slå så dybe rødder i hendes hjerte!"

"Lad mig glemme det," sagde kemikeren med en forbitret håndbevægelse. "Lad mig udslette det af min erindring!"

Uden at røre sig og med dets stive, grusomme øjne ufravendt fæstede på ham, blev det ved:

"En drøm, ligesom hendes, sneg sig ind i mit eget liv."

"Rigtigt," sagde Redlaw.

"En kærlighed, der var hendes så lig," vedblev synet, "som min lavere natur formåede at nære den, vågnede i mit eget hjerte. Jeg var den gang for fattig til at binde genstanden for mine følelser til min skæbne ved løfter eller bønner. Jeg elskede hende alt for højt til at forsøge det. Men mere, end jeg nogen sinde før i mit liv havde stræbt, stræbte jeg efter at klatre op! Hver tomme, jeg vandt frem, bragte mig så meget nærmere til målet. Jeg arbejdede mig op! Når jeg i de sene timer dengang hvilede fra mit arbejde, mens min søster kærligt gjorde mig selskab og delte de hendøende gløder og den kolde arne med mig, indtil dagen gryede, hvilke billeder af fremtiden så jeg da ikke!"

"Jeg så dem i ilden lige for et øjeblik siden," mumlede han.
"De vender tilbage til mig i musikken, i vinden, i nattens dødsstilhed, i de rullende år."

Synet fortsatte: "Billeder af mit eget huslige liv i fremtiden sammen med hende, som begejstrede mig til arbejde, billeder af min søster, som min kære vens jævnbyrdige hustru – for han havde nogen formue, vi ingen – billeder af vor modne alder og rolige lykke og af de skønne minder, der strakte sig så langt tilbage ligesom en blomsterlænke og som skulle knytte os og vore børn sammen i en strålende krans."

"Billeder," sagde den forfulgte mand, "som var blændværker. Hvorfor er jeg fordømt til at mindes dem så vel?"

"Blændværker," gentog genfærdet med sin uforanderlige stemme, og stirrede på ham med sine uforanderlige øjne. "for min ven, som jeg havde lige så megen tillid til som til mig selv, trådte mellem mig og den, om hvem alle mine tanker og forhåbninger drejede sig, ligesom kloderne drejer sig omkring solen, tog hende fra mig og knuste hele mit skrøbelige verdenssystem. Min søster, som blev mig dobbelt kær og var mig til dobbelt trøst og opmuntring i mit hjem, oplevede at se mig berømt og således høste lønnen for min ærgerrighed, efter at dens drivfjeder længst var brudt, og så –"

"- så døde hun," afbrød han genfærdet. "Døde, blid som altid, lykkelig og uden andre bekymringer end for sin broder. Fred være med hende!"

Genfærdet iagttog ham stiltiende.

"Jeg mindes det alt så vel!" sagde den forfulgte mand efter et ophold. "Ja! Så levende mindes jeg det, at jeg selv nu, efter at år er svundet hen og intet forekommer mig tommere eller mere

fjernt end denne for længst overlevede, barnagtige kærlighed, tænker på den med deltagelse, som om det var en yngre broder eller en søn, talen var om. Undertiden spørger jeg mig endog selv, hvornår det var, at hendes hjerte første gang bøjede sig hen mod ham, og hvorledes det havde følt for mig. – Engang var det sikkert mere end en flygtig følelse. – Dog, det siger intet. Tidlig ulykke, et sår tilføjet af en hånd, som jeg elskede og stolede på, og et tab, som intet kan erstatte, overlever sådanne indbildninger."

"Derfor," sagde genfærdet, "bærer jeg på en sorg og en forurettelse. Derfor gnaver en orm på mit hjerte. Derfor er erindringen en forbandelse for mig, og kunne jeg glemme min sorg og forurettelse, ville jeg!"

"Spotter!" sagde kemikeren, idet han sprang op og med forbitret hånd greb efter sit andet jeks strube. "Hvorfor lyder denne hån altid i mine øren?"

"Hold inde!" råbte spøgelseset med forfærdelig røst. "Læg hånd på mig, og du er dødsens."

Han standsede på halvvejen, som om dets ord havde lammet ham, og stod og så på det. Det var svævet bort fra ham; det holdt advarende sin arm løftet højt i vejret, og et smil fo'r hen over dets overnaturlige træk, idet det hoverende rettede sig op i sin fulde højde.

"Kunne jeg glemme min sorg og min forurettelse, ville jeg," gentog genfærdet. "Kunne jeg glemme min sorg og min forurettelse, ville jeg!"

"Du mit jeks onde ånd," svarede den forfulgte mand med dæmpet, skælvende røst, "mit liv formørkes ved denne uophørlige hvisken."

"Det er en genlyd," sagde spøgelse.

"Selv om det også er en genlyd af mine tanker – og jeg nu ved, at det er således," svarede den forfulgte mand, "hvorfor skal jeg dog martres af den grund? Det er ingen egenkærlig tanke. Jeg udstrækker den også til andre. Alle mænd og kvinder har deres sorger – de fleste af dem tillige deres forurettelser; for utaknemmelighed, lav misundelse og egennytte hjemsøger alle samfundsklasser. Hvem ville ikke glemme sine sorger og forurettelser?"

"Ja, hvem ville ikke det for at kunne blive så meget des lykkeligere?" sagde genfærdet.

"Disse årlige mindedage, som vi højtideligholder," fortsatte Redlaw, "hvad minder de vel om? Gives der nogen sjæl, hvori de ikke fremkalder erindringen om en eller anden sorg eller modgang? Hvad er vel erindringen for den gamle mand, der var her i aften? Et væv af sorg og modgang."

"Men lavere naturer," sagde genfærdet med et ondt smil i sit glasagtige ansigt, "udannede folk og hverdagsmennesker tænker og føler ikke ved disse ting, således som mænd med højere dannelse og dybere indsigt."

"Frister," svarede Redlaw, "dit skumle blik og din hule stemme indgyder mig en større rædsel, end jeg formår at udtrykke med ord. Og mens jeg taler, gribes jeg af en dunkel forudfølelse af en endnu stærkere frygt. Jeg hørte atter en genlyd af mine egne tanker."

"Lad det være dig et bevis på min magt," svarede genfærdet. "Hør, hvad jeg tilbyder! Glem den modgang, sorg og forurettelse, du har lidt!"

"Glemme dem!" gentog han.

"Jeg har magt til at udslette erindringen om dem – til kun at efterlade svage og dunkle spor af dem, som snart vil forsvinde," svarede spøgelse. "Slår du til? Er det en aftale?"

"Tøv!" råbte den forfulgte mand, idet han med en forfærdet bevægelse standsede den opløftede hånd. "Jeg skælver af tvivl og mistillid til dig, og den dunkle frygt, du udbreder over mig, stiger til en navnløs rædsel, som jeg næppe kan udholde. Jeg vil ikke berøve mig selv nogen kærlig tanke eller følelse, der kunne være gavnlig for mig selv eller andre. Hvad vil jeg miste, hvis jeg samtykker heri? Hvad mere vil der gå tabt for min hukommelse?"

"Ingen kundskaber, intet udbytte af dine granskninger; kun den sammenflettede kæde af følelser og tankeforbindelser, der hver for sig beror på og næres af de bandlyste erindringer. De ville forsvinde."

"Er der så mange af dem?" spurgte den forfulgte mand, hensunken i urolige tanker.

"De plejer at vise sig i ilden, i musikken, i vinden, i nattens dødsstillehed, i de rullende år," svarede genfærdet hånligt.

"Ikke i andet?"

Genfærdet tav. Men efter at det havde stået en lille stund stiltiende foran ham, bevægede det sig hen mod ilden og standsede.

"Bestem dig," sagde det, "før lejligheden går tabt!"

"Et øjeblik endnu! Jeg kalder Himlen til vidne på," sagde den bevægede mand, "at jeg aldrig har hadet min næste, aldrig været vranten, ligegyldig eller hård mod nogen af mine omgivelser. Har jeg i min ensomhed her lagt for stor vægt på alt, hvad der er og kunne være sket, og tænkt for lidt på

forholdene, som de er, så har jeg kun selv lidt under det og ikke andre. Men hvis der var gift i mit legeme, og jeg havde modgift og forstod at bruge den, skulle jeg da ikke benytte den? Er der gift i min sjæl, og jeg kan fordrive den ved hjælp af denne frygtelige skygge, skal jeg da ikke gøre det?"

"Nå," sagde spøgelse, "er det en aftale?"

"Endnu et øjeblik!" svarede han hastig. "*Jeg ville glemme det, hvis jeg kunne!* Har jeg alene tænkt dette, eller har der været tusinder og atter tusinder, der har tænkt den samme tanke, slægt efter slægt? Ethvert menneskes hukommelse rummer sorg og modgang. Min hukommelse er ligesom andre menneskers, men andre mennesker har ikke dette valg. Ja, jeg indgår aftalen. Ja! Jeg vil glemme min modgang, sorg og forurettelse."

"Er det en aftale?" sagde spøgelse.

"Lad gå!"

"Godt, så er *aftalen* sluttet. Og tag dette i tilgift, menneske, før jeg nu forlader dig! Den gave, jeg har givet, skal du atter uddele, hvor du så går. Uden selv at tilbagevinde den evne, du har givet slip på, skal du fra nu af tilintetgøre den samme evne hos alle, som du kommer nær. Din visdom har opdaget, at erindringen om modgang, sorg og forurettelse er den fælles lod for hele menneskeslægten, og at menneskeslægten ville være lykkeligere ved sine andre erindringer uden denne. Gå! Bliv dens velgører! Fra denne time er du frigjort for alle sådanne minder, og skal ufrivilligt bringe denne friheds velsignelse med dig. Dens udbredelse er uadskillelig knyttet til dig. Gå! Bliv lykkelig ved det gode, du har vundet, og ved det gode, du gør!"

Genfærdet havde holdt sin blodløse hånd over ham, mens det talte, ligesom til en vanhellig besværgelse eller forbandelse, og efterhånden nærmet sine øjne så tæt hen til ham, at han kunne se, at de ikke havde nogen del i det skrækkelige smil på dets åsyn, men udtrykte en stirrende, uforståelig, stillestående rædsel. Men nu smeltede det bort for hans blik og var forsvundet.

Mens han stod naglet til gulvet, betaget af frygt og forundring, og forestillede sig, at han i tungsindige, svagere og svagere hændende genlyd hørte ordene: "Tilintetgør den samme evne hos alle, som du kommer nær!" nåede et skingrende skrig hans øren. Det kom ikke fra gangen uden for døren, men fra en anden del af den gamle bygning og lød som et skrig fra en, der havde forvildet sig i mørket. Han så forvirret på sine hænder og lemmer ligesom for at forvisse sig om, at de var hans egne, og råbte derpå lydeligt og vildt til svar; der var en ukendt følelse og rædsel over ham, som om også han havde forvildet sig.

Da skriget svarede og kom nærmere, tog han lampen og skubbede et tykt tæppe til side, gennem hvilket han plejede at gå ud og ind til det auditorium, hvor han holdt forelæsninger, og som stødte op til hans værelse. Det var i hans tanker så uadskillelig forbundet med ungdom og liv og et højt amfiteater af ansigter, som hans komme øjeblikkelig besjælede med spændt opmærksomhed; men nu da alt dette liv var forstummet, var det et spøgelsesagtigt sted og stirrede ham i møde som et sindbillede på døden.

"Halløj!" råbte han, "Halløj! Denne vej! Gå efter lyset!" Men idet han holdt tæppet til side med den ene hånd og med den

anden løftede lampen i vejret for at gennemtrænge det mørke, som opfyldte salen, fo'r noget ligesom en vild kat forbi ham ind i hans eget værelse og krøb sammen i en krog.

"Hvad er det?" sagde han hastigt.

Han kunne gerne have spurgt: "Hvad er det?" selv om han havde set det lige så tydeligt, som han straks efter så det, da det sad sammenkrøbet i krogen. En bunke pjalter, der holdtes sammen af en hånd af størrelse og form næsten som et spædt barns, men som i sit griske, fortvivlede lille tag lignede en ondskabsfuld gammel mands. Et ansigt, afrundet og glattet af knap en halv snes år, men udpint og forvrænget af et helt livs erfaringer. Klare, men ikke ungdommelige øjne. Nøgne fødder, smukke ved deres barnlige finhed – stygge af det blod og smuds, som klæbede ved dem. En lille vild, et ungt uhyre, et barn, som aldrig havde været barn, en skabning, der måske med tiden i sit ydre ville komme til at ligne et menneske, men i sit indre ville leve og dø som et dyr. Drengen, der allerede var vant til at blive jaget og forfulgt som et dyr, krøb sammen, mens kemikeren stod og så på ham, idet han med et udfordrende blik holdt armen op for at afbøde det ventede slag.

"Jeg bider," sagde han, "hvis De slår mig!"

Der var en tid, og det var ikke så mange minutter siden, da et syn som dette ville have skåret kemikeren i hjertet. Nu betragtede han det med ligegyldighed, men ligesom anstrengte sig for at erindre sig noget – han vidste ikke hvad – og spurgte drengen, hvad han ville, og hvorfra han kom?

"Hvor er konen?" spurgte han. "Jeg søger efter konen."

"Hvem?"

"Konen. Hende, som tog mig med herhen og satte mig ved den store ild. Hun blev så længe borte, at jeg gik ud for at søge efter hende, men jeg fo'r vild. Dem vil jeg ikke noget. Jeg vil have fat på konen."

Han gjorde et så pludseligt spring for at slippe bort, at den dumpe lyd af hans nøgne fødder på gulvet hørtes tæt ved tæppet, da Redlaw i det samme greb fat i hans pjalter.

"Nå da, vil De lade mig være!" brummede drengen, som stred imod og skar tænder. "Jeg har jo ikke gjort Dem noget! Lad mig komme hen til konen, siger jeg!"

"Ikke den vej, der er en nærmere vej," sagde Redlaw og holdt ham tilbage, idet han ligesom før forgæves anstrengte sig for at erindre en eller anden ting, som forekom ham at stå i forbindelse med denne afskyelige genstand. "Hvad er dit navn?"

"Jeg har ikke noget,"

"Hvor bor du?"

"Bor! Hvad er det?"

Drengen rystede håret fra øjnene for at se et øjeblik på ham. Derpå snoede han sig omkring hans ben og brødes med ham, idet han gentog sit forrige: "Vil De lade mig gå! Jeg vil hen til konen!"

Kemikeren førte ham hen til døren. "Denne vej," sagde han, idet han stadig betragtede ham med det samme forvirrede udtryk; men hans ligegyldighed var nu i færd med at gå over til væmmelse og afsky. "Jeg skal bringe dig hen til hende."

Drengens skarpe øjne vandrede rundt i værelset og fæstede sig på bordet, hvor levningerne af måltidet stod.

"Giv mig noget af det," sagde han begærligt.

"Har hun ikke givet dig noget at spise?"

"Bliver jeg måske ikke sulten igen i morgen? Er jeg ikke sulten hver dag?"

Da han mærkede, at han var fri, kastede han sig over bordet som et lille rovdyr, knugede brød og kød sammen med sine pjalter, alt imellem hinanden, op til sit bryst og sagde:

"Så, bring mig nu hen til konen!"

Idet kemikeren, som nu følte en voksende modbydelighed for at røre ved ham, barsk vinkede ad ham og ville til at gå ud af døren, skælvede han og blev stående.

"Den gave, jeg har givet, skal du atter uddele, hvor du så går!" Genfærdets ord lød i vinden, og vinden blæste koldt på ham.

"Jeg vil ikke gå derhen i aften," mumlede han med mat stemme; "jeg vil ikke gå noget sted hen i aften. Gå lige ned ad den hvælvede gang, dreng, og forbi den store, sorte dør ud i gården. – Du kan se ilden skinne på et vindue der."

"Konens ild?" spurgte drengen.

Han nikkede, og de nøgne fødder sprang af sted. Han gik tilbage med sin lampe, lukkede hastigt døren i lås, satte sig i sin lænestol og skjulte sit ansigt, som om han var bange for sig selv, for nu var han i sandhed ene. Ene, ganske ene.

2. Gaven uddeles

En lille mand sad i en lille dagligstue, som var adskilt fra en lille butik ved et lille skærmbært, der var helt overklistret med små stumper af aviser. Den lille mand var omgivet af en umådelig børneflokk; der var så mange, at man ikke kunne tælle dem – i alt fald syntes det at være således; i disse snævre omgivelser gjorde deres antal et ligefrem overvældende indtryk.

Af dette småkryb var to ved hjælp af et eller andet stærkt maskineri blevet bragt til sengs i en krog, hvor de kunne have ligget nok så godt og sovet de uskyldiges søvn, hvis de ikke havde haft en medfødt tilbøjelighed til at holde sig vågne og springe ud af sengen hvert øjeblik. Den umiddelbare anledning til disse røvertog mod den vågne verden var en mur af østersskaller, som to andre spæde ynglinge havde opført i et hjørne af stuen. De to, som lå i sengen, kunne nu ikke lade være med stadig at rette ødelæggende angreb på denne fæstning – ligesom de forhadte pikter og skotter, der belejrer de fleste unge briters første historiske studier – hvorpå de trak sig tilbage til deres egne enemærker.

Det spektakel, som fulgte med disse strejftog, blev endnu værre, når de overfaldne for at hævne sig satte efter fjenden og gjorde indhug på sengeklæderne, hvorunder røverne søgte skjul. Føj hertil, at der var nok en lille dreng i nok en lille seng, som bidrog sin skærv til den almindelige forvirring ved at kaste sine støvler og andre små genstande, der i og for sig var uskadelige, men som kasteskyts betragtede af et temmelig

hårdt stof, efter fredsforstyrrelserne, der ikke var sene til at besvare disse opmærksomheder.

Endelig vraltede nok en lille dreng – den største af dem alle, men ikke des mindre lille – frem og tilbage, bøjet om til den ene side, og sank helt ned i knæerne; under vægten af et stort barn. Ifølge en i sangvinske familier ikke ganske ualmindelig tro, mente man, at han var i færd med at visse dette barn i søvn. Men ak! I samme øjeblik begyndte dets øjne først rigtig at belave sig til at stirre ind i en uendelig mark for lysvågne betragtninger ud over hans intet anende skulder. Det var en sand molok af et barn, på hvis umættelige alter den unge broders tilværelse bragtes som et dagligt offer. Man kunne karakterisere dets personlighed ved at sige, at det aldrig kunne holde sig roligt på ét sted fem minutter ad gangen og aldrig ville sove, når det skulle. "Tetterbys unge" var lige så godt kendt i nabolaget som postbuddet eller ølmanden. Den strejfede om på lille Johnny Tetterbys arm fra den ene gadedørstrappe til den anden, sjokkede altid et godt stykke bagefter, når gadeungdommen i sluttet trop fulgte efter gøglerne eller abekatten, og kom altid dinglende lidt for sent til alt, hvad der var tiltrækkende, lige fra mandag morgen til lørdag aften. Overalt hvor småbørn samlede sig for at lege, der måtte Johnny slide som en hest for lille Molok. Ville Johnny blive et sted, blev lille Molok genstridig og ville ikke blive. Havde Johnny lyst til at gå ud, så sov Molok, og så skulle der passes på den. Havde Johnny lyst til at blive hjemme, var Molok vågen og skulle bæres ud. Og dog var Johnny fuldt og fast overbevist om, at det var et aldeles fejlfrit barn, hvortil der ikke fandtes mage i hele England, og var veltilfreds med at opfange svage glimt af

tingene i almindelighed bag dets kjole eller oven over dets forkrøllede, sjattede hat. Derfor stavrede han nok så fornøjet omkring med det, ligesom et lille bitte bybud med en meget stor pakke, der ikke var adresseret til nogen og aldrig kunne blive afleveret på noget sted.

Den lille mand, som sad i den lille dagligstue og gjorde frugtesløse forsøg på at læse sin avis i fred og ro midt i al denne forstyrrelse, var familiens fader og chef for det firma, som i indskriften oven over den lille butik betegnede med navnet **A. Tetterby & Co., Avissælgere**. Strengt taget var han rigtignok den eneste person, på hvem denne betegnelse passede, eftersom Co. ikke var andet end en aldeles uhjemlet og upersonlig, poetisk frihed.

Tetterbys butik lå på hjørnet af Jerusalemsbygningen. I vinduet var der et temmelig rigt udvalg af litteratur, som fortrinsvis bestod af gamle numre af illustrerede blade og billige udgaver af bloddryppende røverromaner. Lageret omfattede også spadserestokke og toppe. Forretningen havde engang forsøgt sig i det lettere konditori, men det lod til, at dette slags luksusartikler ikke vare efterspurgt i nabolaget; for der var intet henhørende til denne handelsgren tilbage i vinduet, undtagen et slags lille glaslygte med en hensygnende masse af bolsjer, der var smeltet om sommeren og stivnet igen om vinteren, indtil man havde måttet opgive ethvert håb om at få dem ud eller spise dem uden tillige at spise lygten. Tetterbys forretning havde forsøgt sig i forskellige retninger. Engang havde den gjort et lille svagt forsøg i legetøjsfaget; for i en anden lygte lå en bunke små voksdukke hulter til bulter i største forvirring og sparkede hinanden i hovedet, og der var en

hel bundfældning af sønderbrudte arme og ben. Den havde også gjort et skridt på modehandlerbanen, hvorom nogle tørre, stive hatteforme, der lå i en krog af vinduet, endnu afgav vidnesbyrd. Den havde drømt om, at der måske kunne ligge et levebrød skjult i tobakshandelen, og havde udstillet en afbildning af en indfødt fra enhver af de tre hoveddele af det britiske rige i færd med at konsumere den duftende urt. Nedenunder stod et poetisk motto, som fortalte, at de sad og nød livet, forenede i samme sag, idet den ene skråede, den anden snuste og den tredje røg tobak; men der syntes ikke at være kommet andet ud af det end fluer. Der havde været den tid, da den havde sat et forføngeligt håb til uægte guldsager; for bag en af ruderne hang et kort med billige signeter og et andet med blyantsholdere og en gådefuld sort amulet, hvis betydning var en dyb hemmelighed, med den påskrift: Ni pence. Men indtil denne time havde Jerusalemsbygningen ikke købt noget af alt dette. Tetterbys butik havde kort sagt gjort så store anstrengelser for at skabe sig en levevej i Jerusalemsbygningen både i det ene og det andet fag og syntes at have haft så dårligt held med sig i dem alle, at den, der stod sig bedst af firmaet, åbenbart var Co. Som en ulegemlig størrelse blev Co. nemlig ikke plaget af sådanne materielle ulemper som sult og tørst, kunne hverken pålignes kongelige eller kommunale skatter og havde heller ikke en opvoksende familie at forsørge.

Tetterby selv derimod, der sad i sin lille dagligstue, blev stadig mindet om, at der var en opvoksende familie til stede i værelset, og det på en måde, der var alt for larmende til at han kunne lade være at ænse den. Lige så lidt lod den sig forene med den fredelige gennemlæsning af en avis, hvorfor han lagde sit

blad fra sig, kredsede i sin distraktion nogle gange rundt i stuen ligesom en vankelmodig brevdue, forsøgte et unyttigt angreb på en eller to små flygtende skikkelser i natdragt, som strøg forbi ham, og idet han derpå pludselig kastede sig over det eneste uskyldige medlem af familien, gav han sig til at varme ørerne på lille Moloks oppasser.

"Din uartige dreng," sagde mr. Tetterby, "har du ikke mere medlidenhed med din stakkels fader efter en hård vinterdags møjsommeligheder og bekymringer siden klokken fem i morges, end at du skal forstyrre hans ro og fordærve hans nyeste efterretninger med dine skarnsstykker? Er det ikke nok, at din broder Dolf slider og slæber i tågen og kulden, mens du vælter dig i yppighedens skød med – med et skødebarn og alt, hvad du kan ønske dig?" sagde mr. Tetterby, som om han opremsede en hel række velsignelser, den ene større end den anden. "Men skal du også gøre dit hjem til en ørken og dine forældre til dårekistelemmen? Skal du det, Johnny? Hvad?" Ved hvert spørgsmål lod mr. Tetterby, som om han igen ville give ham på øret, men betænkte sig dog og holdt sin hånd tilbage.

"Åh, fader," klynkede Johnny, "jeg gjorde jo ikke andet end passe på Sally og få hende til at sove. Åh fader!"

"Bare min lille kone ville komme hjem!" sagde mr. Tetterby formildet og angerfuld. "Bare min lille kone ville komme hjem! Jeg kan ikke holde styr på dem. De gør mig helt tosset i hovedet og tager kommandoen fra mig. Åh Johnny, er det ikke nok, at jeres kære moder har skaffet jer den søde lille søster?" – han mente Molok – "er det ikke nok, at I var syv drenge i forvejen, uden så meget som en skygge af en tøs, og at jeres kære moder gik alt det igennem, som hun gik igennem, ene og alene for at I

skulle få jer en lille søster, men skal I også opføre jer således, at I får det til at løbe helt rundt for mig?"

Mr. Tetterby blev mere og mere formildet, efterhånden som han mærkede, at både han selv og hans forurettede søn begyndte at blive bløde om hjertet. Det endte med, at han omfavnede ham og pludselig fo'r løs for at fange en af de virkelige syndere. Da de ikke havde synderlig langt forspring, lykkedes det ham også efter et kort, men raskt løb med diverse forhindringer i skikkelse af sengesteder og stole at få fat på vedkommende, som fik en tilbørlig afbankning og derpå blev puttet i seng. Dette eksempel havde en mægtig og tilsyneladende hypnotisk virkning på ham med støvlerne, der lige på stedet faldt i en dyb søvn, skønt han kun et øjeblik i forvejen havde været lysvågen og i det mest glimrende humør. Heller ikke var det spildt på de to unge bygmestre, som i al stilhed og hurtighed listede sig i seng i et tilstødende kammer. Den pågrebnes kammerat smuttede med lignende forsigtighed ind i sin rede, og da mr. Tetterby standsede for at trække vejret, fandt han uventet freden genoprettet.

"Min lille kone," sagde mr. Tetterby og tørrede sit ophedede ansigt, "kunne selv næppe have gjort det bedre! Jeg ville kun ønske, at min lille kone selv havde skullet gøre det; ja jeg ville såmænd."

Mr. Tetterby søgte på sit skærmbræt efter en sætning, der egnede sig til at indprentes i hans børns hukommelse ved denne lejlighed, og oplæste følgende:

"Det er en ubestridelig kendsgerning, at alle bemærkelsesværdige mænd have haft bemærkelsesværdige mødre og i deres senere liv agtet dem som deres bedste venner.

Tænk på jeres egen bemærkelsesværdige moder, drenge," sagde mr. Tetterby, "og erkend hendes værd, mens hun endnu er iblandt jer."

Han satte sig atter i sin lænestol ved kaminen og studerede, med benene over kors, i sin avis.

"Hvis nogen – lige meget hvem det er – igen understår sig i at stå op af sin seng," sagde han som en slags almindelig kundgørelse, der forkyndtes i en meget blødhjertet tone, "da vil denne ærede samtidige blive højlig forbavset!" – Dette udtryk valgte mr. Tetterby på sit skærmbær. "Johnny, pas godt på din eneste søster Sally, min dreng; for hun er det kosteligste klenodie, som dit unge blik nogen sinde er faldet på."

Johnny satte sig på en skammel og lod sig andægtigt knuse under vægten af Molok.

"Ja, hvilken gave er dette barn ikke for dig, Johnny," sagde hans fader, "og hvor taknemmelig bør du ikke være for det! Det er ikke almindelig kendt, Johnny," her benyttede han sig atter af skærmen, "men det er en uomstødelig kendsgerning, som er blevet bekræftet ved de nøjagtigste beregninger, at følgende umådelige procentantal af små børn ikke opnår en alder af to år; det vil sige –"

"Å, hold op, fader, hold op!" udbrød Johnny. "Jeg kan ikke tåle at høre det, når jeg tænker på Sally."

Da faderen tav, tørrede Johnny med en dybere erkendelse af det ansvar, der hvilede på ham, sine øjne og vissede sin søster.

"Din broder Dolf," sagde hans fader og rørte op i ilden, "bliver længe borte i aften. Han er nok så forfrossen som en istap, når han kommer hjem. Men hvor bliver dog din kære moder af?"

"Der kommer vist moder og Dolf med, fader!" udbrød Johnny.

"Du har ret," svarede hans fader lyttende. "Ja, det er min lille kones trin."

Hvorledes mr. Tetterby var kommet til det resultat, at hans hustru var en lille kone, var hans egen hemmelighed. Hun kunne med lethed have afgivet stof til to udgaver af ham selv. I og for sig udmærkede hun sig i en ikke ringe grad ved sin størrelse og førlighed; men i sammenligning med hendes mand blev hendes dimensioner ligefrem storslåede. Og de blev heller ikke mindre imponerende, når man betragtede dem ved siden af hendes syv sønner, der alle kun var rene miniatureudgaver. I Sally havde mrs. Tetterby derimod omsider vist, hvad hun formåede; dette vidste ingen bedre end offeret Johnny, som hver time på dagen vejede og målte denne fordringsfulde afgud.

Mrs. Tetterby, der havde været ude for at gøre indkøb og havde en kurv på armen, skød hat og sjal tilbage og satte sig udmattet ned. Derpå befalede hun Johnny, at han straks skulle komme med sin søde byrde, for at hun kunne give den et kys. Efter at Johnny havde adlydt og atter var gået tilbage til sin skammel for på ny at lade sig knuse, udbad Dolf Tetterby, som i mellemtiden havde viklet sin torso ud af et tilsyneladende uendeligt, regnbuefarvet uldtørklæde, sig den samme gunst. Efter at Johnny igen havde adlydt og igen var gået tilbage til sin skammel for igen at lade sig knuse, fik mr. Tetterby pludselig den ide at fremkomme med den samme fordring for sit vedkommende. Opfyldelsen af dette tredje ønske udmattede aldeles offeret, der næppe havde så meget vejr tilbage, at han

igen kunne gå hen til sin skammel for igen at lade sig knuse, mens han sad og gispede efter luft.

"For Himlens skyld, Johnny," sagde mrs. Tetterby og rystede på hovedet, "pas godt på hende, eller vis dig aldrig mere for din moders øjne."

"Eller din broders," sagde Dolf.

"Eller din faders," tilføjede mr. Tetterby.

Denne betingede forstødelse gjorde et dybt indtryk på Johnny, som så ned på Moloks øjne for at forvisse sig om, at der foreløbig ikke var noget i vejen med dem, og klappede hende nok så behændigt på ryggen, som vendte op ad, mens han gængede hende på sit knæ.

"Er du våd, lille Dolf?" spurgte hans fader. "Kom og sæt dig i min lænestol og varm dig."

"Nej tak, fader," sagde Dolf og strøg med hænderne ned ad sine klæder. "Jeg tror ikke, at jeg er synderlig våd. Glinser mit ansigt meget, fader?"

"Ja, det ser jo nok noget fedtet ud, min dreng," svarede mr. Tetterby.

"Det er vejret, fader," sagde Dolf og polerede sine kinder med det slidte trøjærme. "Ja, regn og slud og blæst og sne og tåge kunne sommetider få mit ansigt til at se ud, som om jeg havde hedetøj. Og så skinner det – ja, det kan nok være!"

Den unge Adolf var også i avisfaget. Et mere velstående firma end hans fader & Co. brugte ham nemlig til at sælge aviser på en jernbanestation, hvor hans buttede lille person, der lignede en cupido i lurvet forklædning, og hans skingrende lille stemme – han var ikke stort over ti år gammel – var lige så godt kendte, som de kommende og gående lokomotivers hæse stønnen.

Hans ungdommelighed kunne på grund af denne tidlige ansættelse i en praktisk næringsvej have været i forlegenhed for at skaffe sig luft på en uskyldig måde, hvis han ikke heldigvis havde opdaget et middel til at adsprede sig og inddele den lange dag i underholdende afsnit, uden at forsømme forretningen. Denne sindrige opfindelse, der, ligesom så mange andre store opdagelser, udmærkede sig ved sin simpelhed, bestod i, at han varierede den første vokal i ordet "bladet" og på forskellige tider af dagen satte andre i stedet for denne i alfabetisk rækkefølge. Før daggry om vinteren gik han således frem og tilbage med sin lille voksdugskasket og kappe og sit tykke uldtørklæde og gennemtrængte den tunge luft med sit råb "morgen – blaa – det!" hvilket omtrent en time før middag blev til "morgen – ble – det", indtil dette; efter i dagens løb at være undergået forskellige forvandlinger, ved solnedgang tabte sig i "af – ten – blo – det!" til stor trøst og lettelse for den unge mand.

Hans fru moder, mrs. Tetterby, der havde siddet med hat og sjal skudte tilbage og tankefuldt drejet sin vielsesring flere gange rundt på sin finger, rejste sig nu og begyndte, efter at have taget sit overtøj af, at dække aftensbordet.

"Ak Gud, ak Gud, ak Gud!" sagde mrs. Tetterby, "sådan går det her i verden."

"Hvordan går det da, min ven?" spurgte mr. Tetterby og så sig om.

"Å, det er ikke noget," svarede hun.

Mr. Tetterby trak øjenbrynene i vejret, lagde på ny sin avis i de behørigte folder og gennemløb den på kryds og tværs; men han var adspredt og læste ikke.

Mrs. Tetterby lagde imidlertid dugen på, men på en måde, som om hun snarere ville prygle bordet end lave det i stand til familiens aftensmåltid; hun bankede nemlig unødvendig hårdt i det med knivene og gaflerne, slog til det med tallerkenerne, huggede i det med saltkarret og lod brødet falde tungt ned på det.

"Ak Gud, ak Gud, ak Gud!" sagde hun, "sådan går det her i verden!"

"Det har du allerede sagt én gang før, mit lam," svarede hendes mand og så sig om. "Hvordan går det da?"

"Å, det er ikke noget!" sagde hun.

"Sofie," indvendte hendes mand, "det har du også sagt én gang før."

"Ja, jeg kan gerne sige det én gang til, hvis du har lyst," svarede mrs. Tetterby. "Å, der er ikke noget – så! Og én gang til, hvis du har lyst, å, det er ikke noget – så! er det nu nok?"

Mr. Tetterby så vist på sin hjertensviv og sagde med blid forbavselse:

"Lille kone, hvad har sat dig i så dårligt humør?"

"Det ved jeg såmænd ikke," svarede hun. "Det kan ikke nytte, du spørger mig. Hvem har sagt, at jeg var i dårligt humør? Jeg har ikke sagt et ord om det!"

Mr. Tetterby opgav helt forsøget på at læse sin avis og skred langsomt hen over gulvet med hænderne på ryggen og skuldrene optrukne – hele hans holdning passede udmærket til hans resignerede væsen. Efter et øjeblik gav han sig i lag med sine to ældste poder.

"Din aftensmand vil være færdig om et minut, Dolf," sagde mr. Tetterby. "Din moder har været ude i regnen for at købe den

hos spækhøkeren. Det var meget smukt gjort af din moder. Du skal også snart få din aftensmad, Johnny. Din moder er meget fornøjet med dig, min gut, fordi du passer så godt på din velsignede søster."

Mrs. Tetterby, hvis uvilje mod bordet nu var i kendelig aftagen, fuldendte sine forberedelser uden at mæle et ord. Af sin rummelige kurv fremdrog hun en dygtig skive varm ærtepølse, der var indsvøbt i papir, og en skål tildækket med en underkop, som, da låget blev taget af, udsendte en så behagelig duft, at de tre par øjne i de to senge spiledes vidt op og fæstnedes på traktementet. Uden at ænse denne stiltiende indbydelse til at tage plads, blev mr. Tetterby stående og gentog langsomt: "Ja, ja, jeres aftensmad vil være færdig om et minut. Din moder gik ud i regnen, Dolf, for at købe den hos spækhøkeren. Det var meget smukt gjort af din moder," – indtil mrs. Tetterby, som bag ved ham havde ytret forskellige tegn på sønderknuselse, faldt ham om halsen og brast i gråd.

"Åh Dolf," sagde mrs. Tetterby, "hvor kunne jeg dog også bære mig således ad?"

Denne forsoning rørte Adolf den yngre og Johnny i den grad, at de begge, ligesom efter aftale, stak i et ynkeligt hyl, som havde den virkning, at det øjeblikkelig lukkede de runde øjne i sengene og slog de to andre Tetterbyer fuldstændig på flugt, ligesom de var ved at liste sig ind fra det tilstødende kammer for at se, hvad der vankede. "Jeg forsikrer dig, Dolf," hulkede mrs. Tetterby, "at da jeg kom hjem, tænkte jeg ikke mere end barnet i moders liv –"

Mr. Tetterby lod ikke til at holde af denne talemåde og bemærkede: "Sig hellere *end barnet*, min ven."

"- tænkte jeg ikke mere end barnet," sagde mrs. Tetterby. – "se ikke på mig, Johnny, men se på hende; ellers triller hun ned af skødet på dig og slår sig ihjel, og dit hjerte vil briste af anger, og det vil kun være løn som forskyldt. – Jeg tænkte ikke mere end det søde barn der på at være gnaven, da jeg kom hjem; men alligevel, Dolf –" hun standsede og drejede atter sin vielsesring rundt på sin finger.

"Ja vel!" sagde mr. Tetterby. "Nu forstår jeg det! Min lille kone var i dårligt humør. Strengt tider, strengt vejr og strengt arbejde kan nok en gang imellem tage humøret fra en. Gud velsigne dig! Jeg kan så godt forstå det, det er ikke så underligt! Se engang, Dolf," fortsatte mr. Tetterby og undersøgte skålen med en gaffel, "her har din moder i spækhøkerbutikken, foruden ærtepølsen, købt et dejligt skinkeben med en mængde sprød svær på og med en hel masse krydderier, sauce og sennep. Ræk mig din tallerken, min dreng, og tag fat, mens det endnu er varmt."

Adolf lod sig ikke dette sige to gange. Han havde en så glubende appetit, at hans øjne formelig løb i vand, da han fik sin portion, hvorefter han trak sig tilbage til sin private skammel og huggede i sig af alle livsens kræfter. Johnny blev heller ikke glemt, men fik sine rationer smurt på brød, for at han ikke i en overflod af sauce skulle komme til at spilde på barnet. Af samme grund fik han pålæg om at gemme sin pølse i lommen, til han blev fri for aktiv tjeneste.

Der kunne måske have været noget mere flæsk på skinkebenet, som spækhøkermadammen åbenbart ikke havde glemt at skære af til tidligere kunder; men der var ikke sparet på krydderier, og det er en tilsætning, som dog altid minder lidt

om flæsk og på en behagelig måde skuffer smagens sans. Desuden havde ærtepølsen, saucen og senneppen, om de end ikke ubetinget var flæsk, dog været i nærheden af det og "smagte dog altid af fugl." Alt i alt var der en duft som af en middelstor gris. Denne duft kunne de små Tetterbyer, der lå i sengen, ikke modstå. De lod nok, som om de sov blideligt; men når deres forældre vendte ryggen til, kravlede de ud og bønfuldt stiltiende deres brødre om et gastronomisk tegn på deres broderkærlighed. Og da brødrene ikke var hårdhjertede, men af og til gav dem en bid, blev enden på det, at en skare tirailleurer i natdragt sværmede omkring i stuen under hele måltidet til stor ærgrelse for mr. Tetterby, så at han endog et par gange så sig nødsaget til at udføre et angreb på disse guerillabander, hvorpå de trak sig tilbage i alle retninger i største forvirring.

Maden ville ikke smage mrs. Tetterby. Hun syntes at have noget på hjertet. Engang lo hun uden grund, og en anden gang græd hun uden grund, og til sidst både lo og græd hun på en så umotiveret måde, at hendes mand blev helt hjerteklemt.

"Lille kone," sagde han, "er det sådan fat, så ser det galt ud – du er jo lige ved at kvæles."

"Giv mig en dråbe vand," sagde mrs. Tetterby, idet hun forsøgte at beherske sig, "og tal ikke til mig med det første. Bryd dig bare ikke om mig – hører du!"

Efter at mr. Tetterby havde rakt hende vandet, vendte han sig pludselig om mod den ulykkelige Johnny, der var fuld af deltagelse, og spurgte, hvorfor han sad der og hengav sig til frådseri og lediggang i stedet for at bringe barnet hen til dets moder, for at det måske kunne opleve hende. Johnny nærmede sig øjeblikkelig, nedbøjet under vægten af det; men da mrs.

Tetterby strakte hånden ud for at tilkendegive, at hun ikke mægtede at udholde denne rørende appel til hendes følelser, blev det ham forbudt at komme en tomme nærmere under straf af hans dyrebareste slægtnings evige had; han trak sig derfor igen tilbage til sin skammel og lod sig knuse ligesom før.

Efter et ophold sagde mrs. Tetterby, at hun nu følte sig bedre, og begyndte at le.

"Lille kone," sagde hendes mand tvivlende, "er du også ganske vis på, at det er bedre med dig? Eller får du ikke et nyt anfald?"

"Nej, Dolf, nej," svarede hans kone, "nu er jeg ganske mig selv igen." Og dermed lo hun igen, idet hun glattede sit hår og trykkede sine hænder mod øjnene.

"Hvor det dog var syndigt og tåbeligt af mig, at jeg et øjeblik kunne nære sådanne tanker! Kom nærmere, Dolf, og lad mig lette mit hjerte og sige dig, hvad jeg mener. Lad mig betro dig det hele."

Da mr. Tetterby havde flyttet sin stol nærmere hen til hende, lo hun på ny, omfavnede ham og tørrede øjnene.

"Du ved, kære Dolf," sagde hun, "at jeg i mine pigedage kunne have gjort mere end ét parti. Engang havde jeg hele fire friere, og to af dem var Martis sønner."

"Hed deres moder Marthe?" spurgte mr. Tetterby.

"Det er ikke det, jeg mener," svarede hans kone; "jeg mener krigsmænd – sergenter."

"Nå sådan!" sagde mr. Tetterby.

"Men jeg kan forsikre dig, Dolf, at når jeg tænker på sådan noget, så er det aldrig med fortrydelse. Jeg er overbevist om, at jeg har fået så god en mand som nogen, og jeg ville gøre lige så meget for at vise, at jeg holdt af ham, som –"

"- som nogen lille kone i verden," sagde mr. Tetterby. "*Meget godt sagt. Meget godt sagt.*"

Havde mr. Tetterby været ti fod høj, havde han ikke kunnet vise en kærligere hensynsfuldhed overfor mrs. Tetterbys sylfideagtige skikkelse; og havde mrs. Tetterby været to fod høj, kunne hun ikke have følt sig mere overbevist om sin adkomst hertil.

"Men ser du, Dolf," sagde mrs. Tetterby, "eftersom det nu er juletid, og alle folk, som har råd til det, gør sig til gode, og alle folk, som har penge, gerne vil bruge nogle af dem, blev jeg lidt forstemt, da jeg før var ude. Der var så mange ting at få til købs – sådanne lækre ting til at spise, sådanne smukke ting til at se på og sådanne dejlige ting, som det var rart at eje – og det var nødvendigt at regne det så nøje ud, førend jeg turde give en sixpence ud til den allersimpleste ting. Kurven var så stor og kunne rumme så meget, og mine penge var så små og kunne kun række så kort – men nu er du vist vred på mig, Dolf, hvad?"

"Å nej, endnu ikke," sagde mr. Tetterby.

"Ja, men når jeg har fortalt dig det hele, bliver du det vist," fortsatte hans kone angerfuldt. "Alt dette tog jeg mig så nær, mens jeg travede rundt i kulden og så en mængde andre beregnende ansigter og store kurve, at jeg begyndte at tænke på, om jeg måske ikke havde handlet klogere og kunne have været lykkeligere, hvis – jeg – ikke havde –" atter gik vielsesringen rundt, og mrs. Tetterby rystede på sit sænkede hoved, mens hun drejede på den.

"Jeg forstår dig," sagde hendes mand rolig; "hvis du slet ikke havde giftet dig eller giftet dig med en anden."

"Ja," hulkede mrs. Tetterby. "Det var det, jeg tænkte på. Men nu bliver du vred på mig, Dolf?"

"Nej vist ikke," svarede mr. Tetterby. "Det mærker jeg ikke noget til endnu."

Mrs. Tetterby gav ham et taknemmeligt kys og fortsatte:

"Nu begynder jeg at håbe, at du ikke vil blive det, Dolf, skønt jeg er bange for, at jeg endnu ikke har fortalt dig det værste. Jeg kan ikke begribe, hvad der gik af mig. Jeg ved ikke, om jeg var syg eller fra forstanden, eller hvad jeg var; men jeg kunne ikke komme i tanker om noget, der syntes at knytte os til hinanden eller at forsone mig med min skæbne. Alle de glæder og fornøjelser, vi nogen sinde havde haft, de forekom mig nu så fattige og tomme, at jeg hadede dem. Jeg kunne have trådt på dem, og jeg kunne ikke tænke på andet end på vor fattigdom og på de mange munde her hjemme."

"Nå, nå, lille ven," sagde mr. Tetterby og trykkede opmuntrende hendes hånd, "det er dog i grunden sandt. Vi er fattige, og der er mange munde her hjemme."

"Ja men, Dolf, Dolf," udbrød hans kone og lagde sine hænder om hans hals, "min gode kærlige, tålmodige mand! Da jeg havde været lidt her hjemme, så blev alt helt anderledes! Ja, kære Dolf, det blev alt sammen helt anderledes! Det var ligesom erindringerne strømmede ind på mig og formildede mit hårde hjerte og opfyldte det, så at det var nær ved at briste. Alle vore anstrengelser for at slå os igennem, alle vore sorger og genvordigheder, siden vi blev gift, alle de sygdomme, alle de vågne timer, vi har gennemgået enten med os selv eller med børnene, syntes at tale til mig og sige, at de havde gjort os til ét, og at jeg aldrig kunne eller ville være blevet til nogen anden end

den kone og moder, jeg er. Alle de billige fornøjelser, jeg så grusomt havde trådt under føde, blev mig så dyrebare – så uvurderlige og kære – at jeg ikke længere kunne tåle at tænke på, hvor uretfærdig jeg havde været imod dem, og jeg spurgte mig selv hundrede gange, hvorledes jeg kunne bære mig således ad, Dolf, hvorledes jeg kunne have hjerte til det!"

Mens den brave kone græd af sit ganske hjerte, aldeles overvældet af sin oprigtige ømhed og anger, fo'r hun pludselig op med et skrig og skjulte sig bag ved sin mand. Hendes skrig udtrykte en sådan forfærdelse, at børnene fo'r op af deres søvn og sprang ud af deres senge og klyngede sig op ad hende. Den samme forfærdelse malede sig i hendes blik, idet hun pegede på en bleg mand i en sort kappe, der var kommet ind i stuen.

"Se på den mand! Se derhen! Hvad vil han?"

"Jeg skal spørge ham om det, min ven, hvis du vil slippe mig," sagde hendes mand. "Hvad fejler dig? Du ryster jo."

"Jeg mødte ham på gaden, da jeg før var ude. Han så på mig og stillede sig tæt ved mig. Jeg er bange for ham."

"Bange for ham? Hvorfor det?"

"Det ved jeg ikke – jeg – bliv her!" råbte hun; han ville nemlig gå hen til den fremmede. Hun holdt den ene hånd trykket mod panden og den anden mod brystet, og der var en ejendommelig uro udbredt over hende, og en hurtig, ustadig bevægelse i hendes øjne, som om hun havde tabt noget.

"Er du syg, min ven?"

"Hvad er det, der nu igen bliver borte for mig?" mumlede hun med dæmpet stemme. Derpå svarede hun kort: "Syg? Nej, jeg fejler slet ikke noget," og stod og stirrede åndsfraværende ned på gulvet.

Hendes mand, der i førstningen ikke havde været ganske fri for at være smittet af hendes frygt, og som ikke var blevet beroliget ved hendes nuværende påfaldende væsen, henvendte sig nu til den blege fremmede i den sorte kappe, der stod ganske stille med nedslagne øjne.

"Hvad skylder vi æren af Deres besøg, sir?" spurgte han.

"Jeg er bange for, at jeg har gjort Dem forskrækket, fordi jeg er kommet så ubemærket ind," svarede den fremmede, "men De talte med hinanden og hørte mig ikke."

"Min lille kone siger – De hørte hende måske selv sige det," bemærkede mr. Tetterby, "at det ikke er første gang, at De har forskrækket hende i aften."

"Det gør mig ondt. Jeg husker at have set hende på gaden. Det var ikke min hensigt at gøre hende bange."

Idet han løftede sine øjne i vejret, mens han talte, opløftede hun også sine. Det var påfaldende at se den rædsel, han indgød hende, og den rædsel, hvormed han blev opmærksom på det, mens han stod og så skarpt og forskende på hende.

"Mit navn er Redlaw," sagde han, "jeg kommer fra det gamle kollegium her tæt ved. Logerer der ikke en student her i huset?"

"Mr. Denham?" sagde Tetterby.

"Ja."

Førend den lille mand sagde mere, fo'r han med hånden hen over sin pande og så sig hurtigt om i værelset, som om han sporede en forandring i luften derinde. Det var en så naturlig og let bevægelse; men desuagtet undgik den ikke kemikerens opmærksomhed. Han så øjeblikkelig hen på ham med det samme rædselsblik, som han før havde rettet mod konen, og trådte et skridt tilbage, helt hvid i ansigtet.

"Studenten," sagde Tetterby, "har sit værelse ovenpå. Der er en mere bekvem privat indgang til det; men da De nu engang er kommet herind, kan De spare Dem at gå ud i kulden igen, hvis De vil følge denne lille trappe," her pegede han på en trappe, der stod i umiddelbar forbindelse med dagligstuen. "Hvis De ønsker at tale med ham, kan De komme op til ham ad denne vej."

"Ja, jeg ønsker at tale med ham," sagde kemikeren; "kan De undvære et lys?"

Det spejdende i hans udtærede åsyn og den uforklarlige mistillid, som formørkede det, syntes at forurolige mr. Tetterby. Han standsede, og idet han nu også så vist på ham, blev han stående et minut, ligesom bedøvet eller fortryllet. Omsider sagde han: "jeg skal lyse for Dem, sir, hvis De vil følge med."

"Nej," svarede kemikeren, "jeg ønsker ikke, at nogen skal følge med eller melde mit komme. Han venter mig ikke. Jeg vil helst gå alene. Vær så god at låne mig lyset, hvis De kan undvære det, så skal jeg nok finde derop."

I det hastværk, hvormed han udtalte dette ønske og tog lyset fra avvissælgeren, kom han til at berøre hans bryst. Men hurtigt trak han sin hånd tilbage, næsten som om han var kommet til at såre ham, for han vidste ikke, i hvilken del af ham selv hans ny evne havde sit sæde, eller hvorledes den meddeltes til andre, eller på hvilke forskellige måder den kunne overføres. Derpå vendte han sig om og gik op ad trappen.

Men da han var kommet helt op, blev han stående og så ned. Konen stod endnu på det samme sted og drejede idelig sin ring rundt. Manden grublede gnavent og mørkt, mens hans hoved

hang ned på hans bryst. Børnene, der endnu stadig klyngede sig op til moderen, stirrede frygtsomt efter den fremmede og krøb sammen, da de bemærkede, at han så ned på dem.

"Af sted," sagde faderen barsk. "Nu kan det være nok. I seng med jer!"

"Lejligheden er indskrænket og lille nok uden jer," tilføjede moderen. "I seng med jer!"

Med forskrækkede og bedrøvede miner listede hele flokken af; lille Johnny og barnet sjokkede bagefter. Moderen kastede et foragteligt blik rundt omkring i det usle værelse, skød levningerne af deres måltid fra sig, begyndte på at tage af bordet, men standsede, ligesom hun havde begyndt, og satte sig ned hensunken i ørkesløse og tungsindige grublerier. Faderen tyede til kroen ved kaminen, hvor han utålmodigt skrabede de få gløder sammen og bøjede sig over dem, som om han udelukkende ville lægge beslag på al varmen for sin egen person. De vekslede ikke et ord.

Endnu blegere end før sneg kemikeren sig som en tyv ovenpå, idet han så tilbage på forandringen nedenunder og frygtede lige så meget for at gå videre som for at vende om.

"Hvad har jeg gjort?" sagde han forvirret. "Hvad er jeg i færd med at gøre?"

"At blive menneskeslægtens velgører," syntes han at høre en stemme sige.

Han så sig om, men der var intet at se, og da gangen nu skjulte den lille dagligstue for ham, gik han videre og så kun lige ud.

"Jeg har kun holdt mig inde siden i aftes," mumlede han mørkt, "og dog er alt fremmed for mig. Jeg er fremmed for mig

selv. Jeg går som i en drøm. Hvad interesse har jeg for dette sted eller for noget sted, som jeg kan tilbagekalde i min erindring? Min ånd er blevet blind!"

Der var en dør foran ham, og han bankede på den. Da en stemme indenfor opfordrede ham til at komme ind, fulgte han indbydelsen.

"Er det min kærlige sygeplejerske?" spurgte stemmen. "Men det behøver jeg jo ikke at spørge om. Her kommer jo ingen andre."

Stemmen, der var livlig, om end noget mat, kom fra en ung mand, som lå med ryggen mod døren på en sovesofa, der var trukket hen foran kaminen. Han lå og så på ilden i den usle, fattige ildgryde, der var udpint og hul som en syg mands kinder, og som var indmuret i et arnested, som den næppe kunne opvarme. Da den stod så nær ved den vindomsuste gavl, trak den stærkt og buldrende, og den glødende aske faldt hurtigt ned gennem risten. "Den klinger, når den falder ned her," sagde studenten smilende, "efter hvad de gamle kællinger siger er det altså ikke nogen ligkiste, men en pengepung. Med Guds hjælp får jeg nok mit helbred igen og bliver engang med tiden en rig mand. Måske oplever jeg at få en sød lille datter, som jeg vil kalde Milly til erindring om det bedste og ædleste hjerte i verden."

Han rakte hånden op, som om han ventede, at hun skulle gribe den; men da han var så mat, blev han liggende stille, med sit hoved hvilende på den anden hånd, og vendte sig ikke om. Kemikeren kastede et blik omkring i værelset – på studentens bøger og papirer, der lå opstablede på et bord i en krog, hvor de tillige med hans slukkede læselampe, der nu var forbudt og sat

til side, vidnede om de anstrengende timer, der var gået forud for denne sygdom og måske havde fremkaldt den – på sådanne tegn på hans fordums sundhed og kraft som de klædningsstykker, som han plejede at gå med, og som nu hang på væggen til ingen nytte, – på minderne om andre og mindre ensomme omgivelser, de små miniaturer oven over kaminhylden og tegningen af hjemmet – på dette vidnesbyrd om målet for hans higen og måske også til en vis grad på hans personlige hengivenhed, – på tilskuerens eget kobberstukne portræt, som hang i en ramme på væggen. Der havde været en tid, det var ikke længere siden end i aftes, da ikke en af disse genstande ville have savnet interesse for Redlaw, for så vidt de stod i den fjerneste forbindelse med det levende væsen, som han stod overfor. Nu var de kun døde genstande, eller hvis han også havde et svagt indtryk af noget sådant, forvirrede det ham kun, uden at klare hans syn, mens han stod og så sig om med sløv forundring. Studenten, der havde taget den magre hånd tilbage, som så længe havde været urørt, rejste sig op på sit leje og vendte sig om.

"Mr. Redlaw!" udbrød han og fo'r op.

Redlaw udstrakte sin arm.

"Kom mig ikke nærmere. Jeg vil sidde her. Bliv De, hvor De er!" Han satte sig på en stol tæt ved døren, og efter at have stirret på den unge mand, der stod og støttede sig med sin hånd på sofaen, talte han, med øjnene vendt mod gulvet. "Ved et tilfælde erfarede jeg, at en af mine tilhørere var syg og forladt, jeg fik ingen nærmere oplysning om ham, end at han boede i denne gade, og ved at begynde mine undersøgelser med det første hus i den har jeg fundet ham."

"Jeg har været syg," svarede studenten, ikke alene med en beskeden tøven, men også med et slags ærefrygt for ham, "men nu er jeg meget bedre. Et anfald af feber – hjernefeber tror jeg – har svækket mig, men nu er jeg meget bedre. Jeg må ikke sige, at jeg har været forladt i min sygdom, jeg er tvært imod blevet plejet af kærlige hænder."

"De mener portnerens kone," sagde Redlaw.

"Ja." Studenten bøjede hovedet, som om han ydede hende en tavs hyldest.

Der var udbredt en kold, ensformig ligegyldighed over kemikeren, der gav ham større lighed med et marmorbillede af den mand, som den foregående dag var sprunget op fra sit måltid, så snart studentens sygdom var blevet nævnt, end med hans eget levende jeg. Han stirrede atter på studenten, som støttede sig med sin hånd på sofaen, og så ned på gulvet og op i luften, som om hans forblindede ånd søgte efter lys.

"Jeg kunne huske Deres navn," sagde han, "da folkene nedenunder for kort siden nævnede det for mig, og jeg mindes Deres ansigt. Vi har kun haft meget lidt personligt samkvem?"

"Meget lidt."

"De har mere end nogen af de andre trukket Dem tilbage fra mig, tror jeg?"

Studenten nikkede bekræftende.

"Og hvorfor?" spurgte kemikeren uden spor af deltagelse, men med et slags fortrædelig, lunefuld nysgerrighed. "Hvorfor? Hvoraf kommer det, at De så omhyggeligt har søgt at holde mig i uvidenhed om, at De var blevet tilbage her på en tid, da alle de andre var taget hver til sit, og at De var syg? Jeg ønsker at vide grunden til dette."

Den unge mand, der med stigende bevægelse havde hørt på ham, løftede sine nedslagne øjne, slog hænderne sammen og udbrød med pludselig alvor og dirrende læber:

"Mr. Redlaw, De har gennemskuet mig! De kender min hemmelighed!"

"Hemmelighed?" sagde kemikeren barsk. "Kender jeg den?"

"Ja! Deres væsen, som er så forskelligt fra den varme og deltagelse, der har vundet Dem så mange hjerter, ligesom Deres blik," svarede studenten, "viser mig, at De kender mig. At De endog nu gerne ville skjule det, er kun et bevis – Gud skal vide, jeg behøver intet! – på Deres medfødte godhed og på den skranke, der er imellem os."

En hul og hånlig latter var hele hans svar.

"Men, mr. Redlaw," fortsatte studenten, "som en god og retfærdig mand bør De tænke på, hvor uskyldig jeg er i den uret, De har lidt, og den sorg, der har ramt Dem; for jeg bærer jo ikke selv skylden for mit navn og min fødsel."

"Sorg!" sagde Redlaw og lo. "Uret! Hvad har jeg med Dem at gøre?"

"For Himlens skyld," bønfaledt studenten, idet han veg tilbage, "lad dog ikke de par ord, vi har vekslet med hinanden, forandre Dem således! Lad mig igen forsvinde af Deres tanker og Deres synskreds. Lad mig atter indtage min forrige tilbageholdne og fjerne plads blandt Dem, De underviser. Kend mig alene under det navn, jeg har antaget, og ikke under navnet Langford –"

"Langford!" udbrød den anden. Han omfattede sit hoved med begge sine hænder og vendte et øjeblik sit åndrige og tankefulde ansigt mod den unge mand. Men lyset veg fra det

ligesom en forbigående solstråle, og det overskyggedes atter ligesom før.

"Det navn, min moder bærer," stammede den unge mand, "det navn, hun antog, den gang hun måske kunne have antaget et mere hædret navn. Mr. Redlaw," sagde han tøvende, "jeg tror at kende denne historie. Hvor min viden ikke slår til, tror jeg omtrent at kunne gætte mig til resten. Jeg er frugten af et overilet og ulykkeligt ægteskab. Fra min barndom har jeg hørt Dem omtale med agtelse og ærbødighed, ja næsten med ærefrygt. Jeg har hørt fortælle om en sådan hengivenhed og hjertensgodhed, om en sådan sjælsstyrke, om en sådan kamp mod de hindringer, der plejer at trykke menneskene til jorden, at min fantasi, lige siden min moder lærte mig min ABC, har udbredt en glans over Deres navn. Og da jeg selv omsider blev en fattig student, hos hvem skulle jeg da vel søge undervisning andre end Dem?"

Redlaw stod ubevæget, uforandret og betragtede ham med et mørkt, stirrende blik, men svarede hverken med ord eller tegn.

"Jeg kan ikke sige," fortsatte den anden, "jeg ville forgæves prøve på at beskrive, hvilket indtryk det har gjort på mig, hvor dybt det har rørt mig at finde de skønne spor af det svundne i den sikre evne til at vinde taknemmelighed og tillid, som blandt os studenter, og ikke mindst blandt de ringeste af os, knytter sig til Deres ædle navn. Vor alder og stilling er så forskellig, og jeg er så vant til at betragte Dem på afstand, at jeg forbavses over min egen dristighed, når jeg berører dette emne, om end nok så let. Men da De nu engang har næret – jeg tør måske sige – en mere end almindelig interesse for min moder, vil det måske ikke være Dem ligegyldigt at få at vide, nu, da alt dette

hører fortiden til, med hvilke ubeskrivelig kærlige følelser jeg har betragtet Dem. Det er kun med stor overvindelse og smerte, at jeg har holdt mig borte fra dem, skønt et eneste opmuntrende ord fra Dem kunne have gjort mig rig; men jeg følte, at det var det bedste at forblive mit forsæt tro og lade mig nøje med at kende Dem, men selv forblive ukendt. Ja, mr. Redlaw," sagde studenten med mat stemme, "det, jeg ville sige, har jeg kun sagt dårligt; mine kræfter svigter mig endnu; men er der noget uværdigt i mit bedrageri, da tilgiv mig, og hvad alt det andet angår, da glem mig!"

Redlaw blev ved med at stirre mørkt på ham, og hans ansigt fik intet andet udtryk, før studenten nærmede sig ham, ligesom for at berøre hans hånd; da trådte han tilbage og råbte til ham:

"Kom mig ikke nærmere!"

Forbavset over hans heftighed og barske afvisning blev den unge mand stående, og fo'r tankefuldt med hånden hen over sin pande.

"Hvad der er sket, er sket," sagde kemikeren. "Det dør ligesom de umælende. Den, der taler til mig om, at det har sat noget spor i mit liv, han enten raser eller lyver. Hvad vedkommer Deres sygelige drømme mig? Trænger De til penge, så vær's go! Jeg kom for at tilbyde Dem penge, og det er det eneste, jeg kom for. Ellers kan der jo ikke være noget, som kunne have ført mig herhen," mumlede han, idet han atter holdt på sit hoved med begge hænder. "Ellers *kan* der ikke være noget, og alligevel –"

Han havde kastet sin pung hen på bordet. Idet han hensank i disse dunkle selvbetragtninger, tog studenten den for at række ham den.

"Tag den tilbage," sagde han stolt, men ikke vredt: "Jeg ville ønske, at De med den kunne tage mindet om Deres ord og tilbud tilbage."

"Ville De?" spurgte han med et vildt lyn i sine øjne. "Ville De?"
"Ja!"

Kemikeren gik for første gang tæt hen til ham og tog pungen, greb ham i armen og så ham i ansigtet.

"Sorg og modgang følger med sygdom, ikke sandt?" spurgte han med et smil.

Den forbavsede student sagde "Jo."

"Med dens uro, dens ængstelse, dens uvished, med alle de åndelige og legemlige lidelser, som den drager efter sig?" sagde kemikeren med en vild, uhyggelig hoveren. "Det er bedst at glemme det alt sammen, ikke sandt?"

Studenten svarede ikke, men fo'r atter tankefuldt med hånden over sin pande. Mens Redlaw endnu holdt ham i armen, hørtes Millys stemme udenfor.

"Nu kan jeg meget godt se," sagde hun; "Tak, Dolf. Græd ikke, lille ven, fader og moder bliver nok gode igen i morgen, og så får du det også godt igen her hjemme. Nå, så der er en herre inde hos ham!"

Redlaw slap og gav sig til at lytte.

"Lige fra det første øjeblik har jeg været bange for at møde hende," mumlede han ved sig selv. "Hun er så hjertensgod, at jeg frygter for at indvirke på hende. Jeg kunne måske dræbe det ømmeste og bedste i hendes barm."

Hun bankede på døren.

"Skal jeg slå det hen som en dum ide eller fremdeles sky hende?" mumlede han og så sig uroligt om.

Hun bankede nok en gang på døren.

"Af alle dem, der kunne komme her," sagde han i en hæs, urolig tone, idet han vendte sig om mod studenten. "- er hun den, jeg helst ville undgå. Skjul mig!"

Studenten åbnede en skrøbelig dør i væggen på det sted, hvor kvisttaget begyndte at skråne ned mod gulvet, og som førte ind i et lille kammer. Redlaw smuttede hurtigt derind og lukkede døren efter sig.

Derpå lagde studenten sig igen på sofaen og bad hende komme ind.

"Kære mr. Edmund," sagde Milly, idet hun så sig om, "man sagde, at der var en herre her."

"Her er ingen andre end jeg."

"Har der da heller ingen været her?"

"Jo vist, jo vist har her været nogen."

Hun satte sin lille kurv på bordet og gik hen til bagsiden af sofaen ligesom for at gribe den udstrakte hånd, men den var der ikke. Lidt forundret, på sin egen rolige måde bøjede hun sig ud over sofaen for at se ham i ansigtet og rørte blidt ved hans pande.

"Har De det også rigtig godt i aften? Deres hoved er mere hedt end i eftermiddags."

"Å," sagde studenten gnavent, "der er slet ikke noget videre i vejen med mig."

En smule mere forundring, men ingen bebrejdelse malede sig på hendes ansigt, idet hun gik om på den anden side af bordet og tog en lille pakke sytøj op af sin kurv. Men efter nærmere overvejelse lagde hun sytøjet fra sig igen og gik stille omkring i værelset og lagde enhver ting på sit sted og i den

bedste orden – også puderne på sofaen, som hun berørte med en så let hånd, at han næppe syntes at mærke det, mens han lå og så på ilden. Da alt dette var gjort, og hun havde fejlet arnestedet, satte hun sig med sin takkelige lille kappe på hovedet roligt til sit arbejde og var snart i travl virksomhed.

"Det er det ny musselins – gardin til vinduet, mr. Edmund," sagde Milly og sømmede væk, mens hun snakkede. "Det vil tage sig så rent og pænt ud, skønt det kun koster meget lidt, og det vil også skåne Deres øjne for lyset. Min mand siger, at værelset ikke må være for lyst nu, da De er ved at komme Dem så godt, ellers kunne skæret let gøre Dem svimmel."

Han sagde intet, men der var noget så utålmodigt og pirreligt i den måde, hvorpå han kastede sig omkring, at hendes rappe fingre gik i stå, og hun så sørgmodigt på ham.

"Puderne ligger ikke godt," sagde hun, idet hun lagde sit arbejde fra sig og stod op. "Jeg skal snart bringe dem i orden."

"De ligger overmåde godt," svarede han. "Lad dem bare ligge, som de ligger. De gør så mange ophævelser over alle mulige ting."

Han løftede hovedet for at sige disse ord og så så følelsesløst på hende, at hun, efter at han atter havde kastet sig ned, blev stående i frygtsom forventning. Imidlertid havde hun sat sig ned igen og tog atter fat på sin nål, uden at have rettet så meget som et bebrejdende blik imod ham, og var snart lige så flittig som før.

"Jeg har tænkt på, mr. Edmund, at De i den sidste tid ofte må have tænkt på, mens jeg har siddet hos Dem, hvor sandt et ord det er, at modgang er en god læremester. De vil sætte mere pris på Deres sundhed oven på denne sygdom end før. Og om

mange, mange år vil Deres hjem være Dem dobbelt kært og dobbelt behageligt, når De, hver gang denne tid af året vender tilbage, husker på de dage, da De lå syg her alene og holdt det hemmeligt, for at Deres kære ikke skulle tage sig det nær, hvis de fik at vide, at De var syg. Er det nu ikke en god og herlig ting?"

Hun var alt for optaget af sit arbejde, alt for opfyldt af, hvad hun sagde, og overhovedet alt for besindig og rolig til at holde øje med, hvilket blik han ville sende hende til svar, og pilen fra hans utaknemmelige øje fløj derfor uskadelig forbi uden at søre hende.

"Ja," sagde Milly og lagde sit smukke hoved tankefuldt på sned, idet hun så ned og fulgte sine travle fingre med øjnene, "selv på mig har dette syn på tingene gjort et stærkt indtryk, mens De har ligget syg – og jeg er dog så forskellig fra Dem, mr. Edmund; for jeg har ingen lærdom og forstår ikke at tænke ordentligt.

Når jeg så Dem blive så rørt over den godhed og opmærksomhed, de fattige folk nedenunder viste Dem, følte jeg, at De anså selv dette for et slags erstatning for tabet af Deres sundhed. Jeg læste i Deres ansigt så tydeligt, som om det havde været en bog, at hvis vi ikke havde nogen sorg og modgang, ville vi ikke lære halvdelen at kende af det gode, der omgiver os." Hun ville have sagt mere endnu, men blev afbrudt ved, at han rejste sig op fra sofaen.

"Vi behøver ikke at gøre fortjenesten større, end den i virkeligheden er, mrs. William," svarede han ringeagtende. "Folkene nedenunder skal nok til sin tid blive betalt for enhver

lille ekstratjeneste, de muligvis har vist mig, og måske venter de heller ikke mindre. Også til Dem er jeg i gæld."

Hendes fingre standsede, og hun så på ham.

"Min taknemmelighed bliver slet ikke større, fordi De overdriver sagen," sagde han. "Jeg erkender, at De har vist interesse for mig. Hvad vil De have mere?"

Hendes sytøj sank ned på hendes skød, idet hun blev ved med at se på ham, mens han gik frem og tilbage med en utålmodig mine og nu og da blev stående.

"Jeg siger nok engang, at jeg er i gæld til Dem. Hvorfor vil De svække min erkendelse af, hvad jeg skylder Dem, ved at fremkomme med overdrevne fordringer på mig? Modgang, sorg, sygdom! Man skulle tro, at jeg var død en snes gange her!"

"Tror De, mr. Edmund," spurgte hun, idet hun rejste sig og gik nærmere hen til ham, "at jeg talte om de fattige mennesker her i huset af hensyn til mig selv? – til mig selv?" gentog hun og lagde med et ukunstlet og uskyldigt forbavselsens smil sin hånd på sit bryst.

"Åh, jeg tror ingen ting, min gode kone," svarede han. "Jeg har haft et ildebefindende, som Deres ængstelighed – læg vel mærke til, at jeg siger ængstelighed – gør langt mere væsen af, end det fortjener; men nu er det overstået, og vi kan ikke lade det vare evigt." Dermed tog han en bog og satte sig ved bordet.

Hun iagttog ham endnu en tid, indtil hendes smil var ganske forsvundet, og sagde derpå blidt, idet hun gik hen, hvor hendes kurv stod:

"De vil måske helst være alene, mr. Edmund?"

"Der er ingen grund til, at jeg skulle opholde Dem længere," svarede han.

"Undtagen –" sagde Milly tøvende og pegede på sit sytøj.

"Åh, gardinet!" svarede han med en hånlig latter. "Det er ikke umagen værd at blive for dets skyld."

Hun pakkede atter sine ting sammen og lagde dem i kurven. Derpå stillede hun sig hen foran ham med et så tålmodigt, bedende udtryk, at han ikke kunne andet end se på hende, og sagde:

"Skulle De have brug for mig, kommer jeg gerne tilbage. Mens De trængte til mig, var det mig en glæde at komme; der var ingen fortjeneste i det. Jeg tror, De er bange for, at jeg nu, da De begynder at komme Dem, skal falde Dem til besvær; men det ville jeg virkelig ikke have gjort. Jeg ville kun være kommet så længe, De endnu var svag og måtte holde Dem inde. De skylder mig intet; men det er ikke mere end billigt, at De lader mig vederfares den samme retfærdighed, som om jeg var en fin dame – ja, selve den dame, som De elsker. Har De mig mistænkt for, at jeg i en lav hensigt lægger vægt på den smule, jeg har søgt at gøre for at hygge om Dem under Deres sygdom, gør De Dem selv større uret, end De nogen sinde kan gøre mig. Det er derfor, jeg er bedrøvet. Det er derfor, jeg er så inderlig bedrøvet."

Havde hun været lige så heftig, som hun var rolig, lige så opbragt, som hun var stille, lige så harmfuld i sit væsen, som hun var blid, lige så højrøstet i sin tale, som hun var dæmpet og klar, kunne hun ved sin bortgang ikke have efterladt sig noget indtryk, der kunne sammenlignes med den følelse, som påtrængte sig den ensomme student, da hun gik.

Mens han stirrede mørkt hen på det sted, hvor hun havde stået, kom Redlaw ud fra sit skjul og gik hen til døren.

"Når sygdom atter lægger sin hånd på dig," sagde han og så vildt tilbage på ham, "gid det må ske snart! – dø her! Rådn her!"

"Hvad har De gjort?" svarede den anden og greb ham i hans kappe. "Hvad er det for en forandring, De har frembragt hos mig? Hvad er det for en forbandelse, De har bragt over mit hoved? Giv mig mig selv tilbage!"

"Giv *mig* mig selv tilbage!" udbrød Redlaw som en vanvittig. "Jeg er smittet! Jeg smitter! Jeg er opfyldt med gift for min egen sjæl og for alle mine medmennesker. Hvor jeg før følte godhed, medlidenhed, deltagelse, forvandles jeg til sten. Egenkærlighed og utaknemmelighed spirer frem i mine ødelæggende fodspor. Jeg er selv ikke bedre end de uslinger, som har mig at takke for Deres fornedrelse, undtagen for så vidt, at jeg kan hade Dem i det øjeblik, De forvandles."

Med disse ord sled han sig løs fra den unge mand, som stadig holdt fast i hans kappe, og slog ham. Derpå styrtede han som en rasende ud i natteluft, hvor stormen hylede, sneen faldt, skybankerne fo'r af sted og månen skinnede mat, og hvor spøgelsesets ord hylede i stormen, faldt med sneen, drev med skyerne, skinnede i månelys og dæmrede tungt i mørket: "*Den gave, jeg har givet dig, skal du atter uddele, hvorhen du så går.*"

Hvorhen han gik, hverken vidste eller ænsede han, hvis han bare kunne undgå selskab. Den forandring, han følte hos sig, gjorde de travle gader til en ørken og ham selv til en ørken og menneskevrirmlen med dens mange forskellige livsbaner, sorger og bekymringer til en vældig ødemark af sand, som vindene fejede sammen i uformelige hobe og kastede hulter til bulter uden mål og med. De spor i hans bryst, som spøgelseset havde sagt ham, "snart ville dø ud," var endnu ikke så langt på deres

vej til døden, at han ikke havde en tilstrækkelig klar bevidsthed om, hvad han var og hvad han gjorde andre til, til at han skulle ønske at være alene.

Han fik en ide. Mens han vandrede af sted, kom han pludselig til at tænke på den dreng, der var kommet farende ind i hans værelse. Og derefter huskede han på, at af alle dem, med hvem han havde haft samkvem efter at genfærdet var forsvundet, havde drengen været den eneste, som ikke havde vist noget tegn på at være blevet forandret.

Så modbydelig og forhadet denne vilde skabning også var ham, besluttede han dog at opsøge drengen og undersøge, om dette virkelig forholdt sig således. Han havde også en anden hensigt med dette, som på samme tid opstod i hans tanker.

Efter at han derfor med noget besvær havde forvisset sig om, hvor han var, vendte han tilbage til det gamle kollegium og til den del af det, hvor den almindelige indgang var, det eneste sted, hvor stenbroen var slidt af studenternes fødder.

Portnerens hus stod lige inden for jernporten og dannede en del af hovedlængen. Udenfor var der en lille buegang, og fra dette skjulte sted vidste han, at han kunne se ind i familiens dagligstue og erfare, hvem der var derinde. Jernporten var lukket, men hans hånd var fortrolig med slåen, og efter at have skudt den tilbage ved at stikke sin hånd ind mellem stængerne, gik han sagte ind ad porten, lukkede den igen og listede sig hen til vinduet, mens den tynde sneskorpe knagede under hans fødder.

Ilden, som han havde vist drengen hen til den foregående aften, skinnede klart gennem ruden og frembragte et oplyst sted på jorden. Han skyede instinktmæssigt denne plet, og gik

uden om den og kikkede ind ad vinduet. I førstningen syntes han, at der ikke var nogen derinde, og at luens røde skær kun farvede de gamle bjælker under loftet og de sorte vægge, men ved at se nøjere til, opdagede han genstanden for sin søgen ligge sammenrullet på gulvet foran ilden. Han gik hurtigt hen til døren, lukkede den op og trådte ind.

Den dyriske skabning lå i en så brændende hede, at kemikerens hår blev svedet, idet han bukkede sig ned for at vække ham. Lige som han havde rørt ved ham, krammede drengen, skønt han endnu sov indvendigt, instinktmæssigt sine pjalter sammen for at flygte og halvt løb, halvt rullede sig hen i den fjerneste krog af stuen, hvor han kastede sig ned og sparkede ud med sin fod for at forsvare sig.

"Stå op!" sagde kemikeren. "Du kender mig vel igen?"

"Lad mig være!" svarede drengen. "Det er konens hus, ikke Deres."

Kemikerens faste blik indgød ham en vis respekt, eller kuede ham i hvert tilfælde så meget, at han lod sig rejse op og se på.

"Hvem har vasket dine fødder og forbundet dem, hvor de var sprukne og stødte?" spurgte kemikeren og pegede på dem.

"Det har konen."

"Er det også hende, der har rensset dit ansigt?"

"Ja, konen."

Redlaw stillede disse spørgsmål for at lokke hans øjne hen på sig og tog ham i samme hensigt under hagen og strøg hans uredte hår tilbage, skønt han væmmedes ved at røre ved ham. Drengen holdt nøje øje med hans blik, som om han fandt det nødvendigt til sit eget forsvar, da han ikke vidste, hvad han

måske kunne falde på at gøre ved ham, og Redlaw så tydeligt, at der ingen forandring foregik med ham.

"Hvor er De?" spurgte han.

"Konen er ude."

"Det ved jeg. Hvor er den gamle mand med det hvide hår og hans søn?"

"Konens mand, mener De?" spurgte drengen.

"Ja. Hvor er de to?"

"Ude. Der er noget galt på færde et eller andet sted. De blev hentet i en fart og sagde, at jeg skulle blive her."

"Gå med mig," sagde kemikeren, "du skal få penge for det."

"Hvorhen, og hvor meget vil De give mig?"

"Jeg vil give dig flere shillings, end du nogen sinde har set, og snart bringe dig her tilbage igen. Kender du vejen til det sted, du kom fra?"

"De skal lade mig være," svarede drengen og snoede sig pludselig fra ham. "Jeg vil ikke følge Dem derhen. Lad mig være, ellers kaster jeg ild på Dem."

Han havde kastet sig ned foran kaminen, og lå rede til at snappe de glødende kul ud med sin vilde lille hånd.

Det, kemikeren havde følt ved at iagttage virkningen af sin dæmoniske magt hos dem, med hvem han var kommet i berøring, kunne på langt nær ikke sammenlignes med den kolde, ubestemte rædsel, hvormed han så dette lille uhyre byde den trods. Hans blod isnede, idet han iagttog denne ubevægelige, uimodtagelige skabning i barneskikkelse med dens skarpe, ondskabsfulde ansigt vendt op imod hans og dens næsten spæde hånd, der holdt sig klar ved kaminristen.

"Hør efter, dreng," sagde han. "Du kan føre mig, hvorhen du vil, hvis du kun fører mig hen til et sted, hvor folkene er meget fattige eller meget onde. Jeg ønsker at gøre dem godt og ikke at skade dem. Du skal få penge, som jeg har sagt dig, og jeg vil bringe dig her tilbage igen. Rejs dig, skynd dig!" Han gjorde hastigt et skridt hen mod døren af frygt for, at hun skulle komme tilbage.

"Vil De lade mig gå alene for mig selv uden at holde mig eller at røre ved mig?" sagde drengen, idet han langsomt trak den hånd tilbage, hvormed han havde truet, og begyndte at rejse sig.

"Ja."

"Og lade mig gå foran eller bagved eller ligesom jeg har lyst?"

"Ja."

"Giv mig da først nogle penge, så skal jeg gå med."

Kemikeren lagde nogle få shillings, en for en, i hans fremrakte hånd. At tælle dem oversteg drengens evner, men han sagde hver gang "*en*" og så grisk på giveren og på hvert enkelt pengestykke, efterhånden som han fik dem. Han havde intet andet gemmested til dem end sin mund, og der stak ham dem ind.

Redlaw skrev så med en blyant på et blad af sin lommebog, at drengen var hos ham, lagde bladet på bordet og vinkede til ham, at han skulle følge med. Idet drengen samlede sine pjalter sammen som sædvanligt, adlød han og gik med bart hoved og nøgne fødder ud i vinternatten.

Da kemikeren foretrak ikke at gå ud ad jernporten, hvor de var udsat for at møde *hende*, som han så omhyggeligt søgte at undgå, gik han foran gennem nogle af de gange, hvori drengen

var faret vild, og forbi den del af bygningen, han selv beboede, hen til en lille dør, hvortil han havde nøglen. Da de var kommet ud på gaden, standsede han for at spørge sin vejviser, der øjeblikkelig veg tilbage for ham, om han vidste, hvor de var. Den vilde skabning så sig lidt om og pegede omsider nikkende hen i den retning, han agtede at følge. Da Redlaw derpå straks satte sig i gang, fulgte han mindre mistroisk bagefter, idet han undervejs lod pengene vandre fra munden over i hånden og tilbage i munden igen, efter først hemmeligt at have pudset dem på sine lasede klæder.

Tre gange på deres vandring gik de ved siden af hinanden. Tre gange standsede de ved siden af hinanden. Tre gange skottede kemikeren ned til hans ansigt og gøs, idet det hele tiden fremkaldte en og samme tanke hos ham.

Den første gang var, da de gik over en gammel kirkegård, og Redlaw blev stående imellem gravene, aldeles ude af stand til at knytte nogen blid, forsonende eller trøstende betragtning til dem.

Den anden gang var, da månens frembrud bragte ham til at se op mod himlen, hvor han så den i dens herlighed, omgivet af en hærs-kare af stjerner, som han endnu kendte under de navne og af de fortællinger, som den menneskelige videnskab har sat i forbindelse med dem, men hvor han ellers ikke så noget af det, han havde været vant til at se der, ikke følte noget af det, han havde været vant til at føle ved at skue derop i en stjerneklar nat.

Den tredje gang var, da han standsede for at lytte efter en vemodig musik, men kun kunne høre en melodi, der åbenbarede sig for ham gennem instrumenternes tørre

mekanisme og hans egne øren, uden at vække genklang i nogen hemmelighedsfuld streng i hans hjerte, uden at hviske til det om fortid eller fremtid, lige så magtesløs over for ham, som lyden af det svundne års rindende vand eller af det svundne års susende blæst. Hver af disse tre gange så han med rædsel, at trods den uhyre åndelige afstand imellem dem og deres forskellighed i legemlig henseende, var udtrykket i drengens ansigt det samme som udtrykket i hans eget.

De vandrede videre i nogen tid – snart igennem så befærdede gader, at han ofte så sig tilbage i den tro, at han havde mistet sin vejviser. Han opdagede ham dog i almindelighed i skyggen af sig på den anden side, snart ad veje, der var så stille, at han kunne have talt de korte, hurtige skridt af hans nøgne fødder bag ved sig – indtil de kom til en samling faldefærdige huse, hvor drengen, blev stående og rørte ved ham.

"Derind!" sagde han og udpegede et hus, hvor der hist og her sås lys i. Vinduerne og en mat lygte i gangen, med "*Herberge for Rejsende*" malet på den.

Redlaw så sig om, fra husene hen på den øde plads, hvorpå husene var opført eller rettere sagt ikke helt ramlede sammen endnu, og som hverken var indhegnet, oplyst eller forsynet med vandafløb, men begrænsedes af en mudret grøft; derfra hen på en skrånende række buer, som hørte til en bro eller viadukt i nærheden, og som aftog i størrelse, jo nærmere de kom husene, indtil den næstsidste af dem ikke var andet end et hundehus, og den allersidste en lille udplyndret bunke mursten; derfra igen hen på drengen, der stod tæt ved ham, rystende og skælvende af kulde og hinkende på den ene lille fod, mens han snoede den anden om sit ben for at varme den, men dog stirrede på alle

disse ting med denne frygtelige lighed i udtrykket, der viste sig så tydeligt i hans ansigt, at Redlaw fo'r tilbage.

"Derind!" sagde drengen og pegede atter på huset. "Jeg vil vente."

"Men vil man lukke mig ind?"

"Sig, at De er læge," svarede han med et nik. "Der er syge nok derinde."

Idet Redlaw på vejen hen til husdøren så sig tilbage, så han drengen kaste sig ned i skarnet og krybe ind i ly af den mindste bue, som om han havde været en rotte. Han havde ingen medlidenhed med dette utyske; men han var bange for det, og da det så ud af sin hule efter ham, skyndte han sig hen til huset ligesom til et tilflugtssted.

"Modgang, sorg og forurettelse," sagde kemikeren med en pinlig anstrengelse for at klare sine tanker, "det er der nok af på dette sted. Den, der bringer glemsel med sig herind, kan ingen skade gøre!"

Med disse ord skubbede han til døren, som gik op, og trådte ind.

På trappen sad en kvinde, som enten sov eller var overvældet af smerte, for hun gemte hovedet i sit skød og holdt hænderne for ansigtet. Da det ikke var let at komme frem uden at træde på hende, og hun slet ikke mærkede til, at han var hende så nær, standsede han og rørte ved hendes skulder. Idet hun så op, viste hun ham et ganske ungt ansigt, men det var vissent og afblomstret som en knop, der var blevet dræbt af vinterkulden.

Hun ænsede tilsyneladende ikke hans nærværelse, men flyttede sig kun lidt nærmere ind til væggen, for at han kunne få bedre plads til at komme forbi.

"Hvad er De?" sagde Redlaw og standsede, idet han lagde sin hånd på trappens sønderbrudte rækværk.

"Hvad tror De jeg er?" svarede hun og viste ham atter sit ansigt.

Han betragtede denne ruin af Guds tempel, som så nylig var blevet opført og så hurtigt vanhelliget, og der rørte sig noget i ham, som gav hans følgende ord et anstrøg af blidhed. Det var ikke medlidenhed; for de kilder, hvorfra den sande medfølelse med en sådan elendighed har deres udspring, var udtørrede i hans bryst. Men dog var det i dette øjeblik mere beslægtet med denne følelse end nogen anden, som i den sidste tid var brudt frem gennem det nattemulm, som mere og mere formørkede hans sjæl.

"Jeg er kommet herhen for at yde hjælp, hvis jeg kan," sagde han. "Tænker De på en forurettelse?"

Hun rynkede panden ad ham og gav sig derpå til at le, men hendes latter døde hen i et gysende suk, idet hun atter sænkede hovedet og borede fingrene ind i sit hår.

"Tænker De på en forurettelse?" spurgte han nok engang.

"Jeg tænker på mit liv," svarede hun med et flygtigt blik på ham. Han havde en følelse af, at hun var en af mange, og at han så et forbillede på tusinder, da han så hende synke ned for hans fødder.

"Hvad er Deres forældre?" spurgte han.

"Engang havde jeg et godt hjem. Min fader var gartner langt herfra ude på landet."

"Er han død?"

"Han er død for mig. Alle sådanne ting er døde for mig. Skulle sådan en fin herre som De ikke vide det!" Hun løftede

atter sine øjne i vejret og lo ad ham.

"Svar mig, pige," sagde Redlaw alvorligt, "før alle de ting døde, havde du da ikke lidt nogen forurettelse? Bærer du ikke, trods alt, hvad du gør, på mindet om en uret, som du ikke kan ryste af dig? Er der ikke mange øjeblikke, hvor det piner og plager dig?"

Der var så lidt kvindeligt tilbage i hendes udseende, at han blev helt forbavset ved at se hende briste i gråd. Men han blev endnu mere forbavset og urolig, da han så, at det første spor af hendes bedre natur og tilbagetrængte følelsesliv syntes at vise sig i hendes opvågnende minde om denne uret. Han trak sig lidt tilbage og opdagede derved, at hendes arme var blå, hendes ansigt blodigt og hendes bryst forslået.

"Hvilken rå hånd har mishandlet Dem således?" spurgte han.

"Min egen. Jeg har selv gjort det," svarede hun hurtigt.

"Det er umuligt."

"Jeg vil sværge på det! Han rørte mig ikke. Jeg gjorde det selv i hidsighed og kastede mig ned her. Han kom mig ikke nær. Han har aldrig lagt hånd på mig!"

I den trods, som malede sig i hendes ligblege ansigt, idet hun imødegik ham med denne usandhed, så han nok af det vrængbillede af det gode, som endnu var tilbage i dette ulykkelige bryst, til at gennemtrænges af anger over at være kommet hende nær.

"Modgang, sorg, forurettelse!" mumlede han, idet han vendte sig forfærdet bort. "Alt, hvad der knytter hende til den stilling, hvorfra hun er sunket ned, har sine rødder i denne jordbund! For Guds skyld – lad mig komme forbi!"

Bange for nok engang at se på hende, bange for at røre ved hende, bange for at tænke på, at han havde sønderrevet det sidste bånd mellem hende og den himmelske barmhjertighed, samlede han sin kappe sammen om sig og ilede hurtigt op ad trappen. Lige foran ham ved enden af trappen stod en dør på klem; men idet han steg op, nærmede en mand sig indefra med et lys i hånden for at lukke den, og så snart manden fik øje på ham, trak han sig tilbage i stærk sindsbevægelse og nævnte ligesom ved en pludselig indskydelse hans navn.

Forundret over at være kendt her, blev Redlaw stående og søgte at erindre sig det udtærede og bestyrtede ansigt. Han fik ikke tid til at tænke ret længe; for til hans endnu større forbavselse kom den gamle Filip ud fra det samme værelse og tog ham i hånden.

"Mr. Redlaw," sagde den gamle mand, "det ligner Dem, det ligner Dem, sir! De har hørt tale om det og er kommet for at yde os den hjælp, De kan; ak, det er for sildigt, for sildigt!"

Med et forvirret blik lod Redlaw sig føre ind i værelset. En mand lå derinde på en feltseng, og William Swidger stod ved siden af den.

"For sildigt!" mumlede den gamle mand og så sorgfuldt på kemikeren, mens tårerne trillede ned ad hans kinder.

"Det er det, jeg siger, fader," tog hans søn til orde med dæmpet stemme. "Det er netop sagen. Det eneste, vi kan gøre, er at forholde os så rolige som muligt, mens han sover. Du har ret, fader!"

Redlaw blev stående ved sengen og betragtede den skikkelse, der lå udstrakt på madrassen. Det var en mand, som burde have været i sin manddoms fulde kraft, men det var ikke

sandsynligt, at solen oftere ville skinne på ham. Skønt han kun var mellem fyrre og halvtreds år, var hans ansigt så brændemærket af udskejelser og laster, at når man sammenlignede ham med oldingen, som stod og betragtede ham, syntes tiden næsten at være gået sporløst hen over den gamle mand.

"Hvem er det?" spurgte kemikeren og så sig om.

"Min søn George, mr. Redlaw," svarede den gamle mand og vred sine hænder. "Min ældste søn George, der var sin moders stolthed frem for alle de andre."

Redlaws øjne vandrede fra den gamle mands grå hoved, der var sunket ned på sengen, hen til den person, der havde genkendt ham og som havde holdt sig tilbage i den fjerneste krog af værelset. Han syntes at være omtrent på hans alder, og skønt han ikke kendte nogen, der var et så håbløst og usselvrag, som han lod til at være, var der dog noget i hans holdning, mens han stod med ryggen til ham og gik ud ad døren, som bragte ham til at fare uroligt med hånden hen over panden.

"William," hviskede han med en mørk mine, "hvem er den mand?"

"Ja ser De, sir," svarede mr. William, "det er netop det, jeg selv siger. Hvorfor går en mand hen og forfalder til spil og den slags ting og lader sig trække ned i skarnet, til han er sunket så dybt, som han kan komme?"

"Har *han* gjort det?" sagde Redlaw og stirrede efter ham med den samme urolige håndbevægelse som før.

"Ja netop, sir," svarede William Swidger, "efter hvad jeg har hørt. Han forstår sig lidt på lægekunsten, efter hvad det lader til. Han fulgtes til London med min ulykkelige broder, som De

ser her," tilføjede mr. William og strøg med sit kjoleærme hen over sine øjne, "og da han havde taget logi her ovenpå for i nat – ja, det er rigtignok nogle sære kumpaner, som undertiden kommer sammen her – så så han herind for at pleje ham og hentede os efter hans anmodning. Det er tungt at skulle se på. Men det er netop sagen. Det er nok til at tage livet af min fader!"

Ved disse ord så Redlaw i vejret og kom nu pludselig i tanker om, hvor og i hvilket selskab han var, og om den trolddomsmagt, der boede i ham, hvilket han i sin overraskelse havde glemt. I det samme trak han sig hastigt lidt tilbage for at tænke over, om han øjeblikkelig skulle forlade huset eller blive. Idet han gav efter for en vis egensindig trods, som syntes at være blevet en del af hans væsen, bestemte han sig til at blive.

"Var det ikke i går," tænkte han, "at jeg ytrede, at denne gamle mands hukommelse var et væv af sorger og bekymringer, og skal jeg nu i aften være bange for at svække den? Er der erindringer, jeg kan drive bort, så dyrebare for denne døende mand, at jeg behøver at være bange for *hans* skyld? Nej, jeg bliver her."

Men trods disse ord var det dog kun med frygt og bæven, at han blev. Indhyllet i sin sorte kappe og med ansigtet vendt bort fra dem, stod han et stykke fra sengen og lyttede efter, hvad de sagde, som om han følte sig som stedets onde ånd.

"Fader!" mumlede den syge, som begyndte at vågne af sin døs.

"Min dreng! Min egen George!" sagde den gamle Filip.

"Du sagde for nylig, at jeg engang i gamle dage havde været min moders yndling. Det er en skrækkelig ting at tænke på

gamle dage nu."

"Nej, nej, nej," svarede den gamle mand, "tænk kun på dem. Sig ikke, at det er skrækkeligt. Det er ikke skrækkeligt for mig, min søn."

"Det skærer dig i hjertet, fader." Han mærkede den gamle mands tårer, som faldt ned på ham.

"Ja, ja," sagde Filip, "det er sandt, men det gør mig godt. Det er en tung sorg at tænke på den tid, men det gør mig godt, George. Tænk du også på den, det vil formilde dit sind! Hvor er min søn William? William, din moder elskede ham inderligt til det sidste, min dreng, og sagde i sit sidste åndedræt: "Sig ham, at jeg tilgav ham, velsignede ham og bad for ham." Det var hendes ord til mig. Jeg har ikke glemt dem, skønt jeg er syvogfirs!"

"Fader," sagde manden i sengen, "jeg ved, jeg skal dø. Det er allerede kommet så vidt med mig, at jeg næppe kan tale, ikke engang om det, der ligger mig mest på sinde. Er der noget håb for mig på den anden side graven?"

"Der er håb," svarede den gamle mand, "for alle dem, der lade sig røre og angrer deres synd. For alle dem er der håb. Ak," sagde han, idet han foldede hænderne og så op, "endnu i går var jeg taknemmelig, fordi jeg kunne mindes denne ulykkelige søn som et uskyldigt barn. Men hvilken trøst er det ikke nu for mig at tænke på, at også Gud selv har bevaret erindringen om hans uskyldighed."

Redlaw holdt hænderne for ansigtet og gøs tilbage som en morder.

"Ak," stønnede manden i sengen svagt, "hvor har jeg dog ødslet mit liv bort siden den tid!"

"Men en gang var han barn," sagde den gamle mand. "Han legede med de andre børn. Før han gik til sengs om aftenen og faldt i sin uskyldige søvn, læste han sin bøn på sin stakkels moders skød. Mange gange har jeg set ham gøre det og set hende lægge sit hoved til sit bryst og kysse ham. Så sørgeligt det var for hende og mig at tænke på alt dette, da han skejede ud, og alle vore forhåbninger og planer blev tilintetgjort, bandt det ham dog således til os, som intet andet kunne have gjort. Himmelske fader, du, som er meget bedre end nogen fader her på Jorden! Du, som sørger langt inderligere over dine børns vildfarelser! Tag atter denne vildfarende til dig! Lad ham, ikke som han er, men som han den gang var, anråbe dig, således som han så ofte syntes at anråbe os!"

Idet den gamle mand hævede sine skælvende hænder, lagde sønnen, for hvem han havde opsendt denne bøn, sit synkende hoved op til ham for at søge støtte og trøst, som om han virkelig havde været det barn, han havde talt om.

Aldrig har et menneske skælvet mere, end Redlaw skælvede under den tavshed, som påfulgte! Han vidste, at det måtte komme over dem, vidste, at det nærmede sig hurtigt.

"Jeg har ikke langt tilbage, mit åndedræt bliver kortere," sagde den syge mand, idet han støttede sig på sin ene arm og famlede i luften med den anden, "og jeg har endnu noget på hjertet – noget, der angår den mand, som netop gik. Fader og William – vent! – Er der virkelig nogen i sort tøj herinde?"

"Ja, ja, det er rigtigt nok," sagde hans gamle fader.

"Er det en mand?"

"Det er jo det, jeg selv siger, George," sagde hans broder og bøjede sig kærlig ned over ham. "Det er mr. Redlaw."

"Jeg troede, at jeg havde drømt om ham. Lad ham komme herhen."

Blegere end den døende mand trådte kemikeren hen til denne og satte sig på sengen, da den syge gjorde tegn til ham, at han skulle komme nærmere.

"Der er i aften blevet revet sådan op i mig herinde," sagde den syge mand, og lagde sin hånd på sit hjerte med et blik, hvori hele hans tilstands stumme, bønfoldende kvide var sammentrængt, "ved synet af min stakkels gamle fader og tanken om alle de bekymringer, jeg har været skyld i, og al den uret og sorg, der tynger på min samvittighed, at –"

Var det den yderlighed, hvortil han var kommet, eller var det en ny forvandling, der dæmrede i hans sjæl, som bragte ham til at standse?

"- at hvad jeg *kan* gøre godt igen, mens så mange tanker stormer ind på mig, vil jeg forsøge at gøre. Der var nok en mand til stede her. Så De ham?"

Redlaw kunne ikke svare med ord; for da han så det skæbnsvangre tegn, han kendte så godt: Hånden, der fo'r hen over panden – døde hans røst på hans læber. Men han nikkede bekræftende.

"Han sulter og lider nød, han ejer ikke en skilling. Han er aldeles sønderknust og har opgivet alt. Hold øje med ham! Spild ikke et øjeblik! Jeg ved, at han tænker på at tage livet af sig."

Det begyndte at virke. Det viste sig på hans ansigt, idet dette efterhånden forandredes, forhærdedes, formørkedes i alle dets skygger, mens hvert et spor af sorg forsvandt.

"Husker De ham ikke? Kender De ham ikke?" fortsatte han.

Han skjulte et øjeblik sit ansigt med hånden, som atter vandrede hen over hans pande, og derpå skulede han til Redlaw med et ryggesløst, frækt, forhærdet udtryk.

"Men hvad Djævelen," sagde han og så sig trodsigt om, "hvad er det, I har gjort ved mig? Jeg har levet som en rask karl, og som en rask karl vil jeg dø. Ad Helvede til med jer!"

Og dermed lagde han sig ned i sengen og lagde armene over sit hoved og sine øren, som om han var fast besluttet på fra nu af at ville være døv for alle tilnærmelser og at dø i sin forhærdelse.

Var Redlaw blevet ramt af et lyn, kunne det ikke have kastet ham bort fra sengen med et frygteligere stød. Den gamle mand, der var trådt til side, mens hans søn havde talt med kemikeren, kom nu tilbage, men vendte sig ligeledes hurtigt og med afsky bort fra sengen.

"Hvor er min søn William?" sagde den gamle mand skyndsomt. "Kom, lad os gå, William, lad os gå hjem."

"Hjem, fader?" svarede William. "Vil du forlade din egen søn?"

"Hvor er min egen søn?" svarede den gamle mand.

"Hvor? Jamen – der!"

"Det er ikke min søn," sagde Filip, dirrende af harme. "En usling som han har intet krav på mig. Mine børn er kønne og gode børn at se til; de plejer mig og sørger for, at jeg får mad og drikke, og går mig til hånde. Og jeg har ret til at fordre det af dem! Jeg er syvogfirs!"

"Du er gammel nok til ikke at blive ældre," mumlede William, idet han stak hænderne i lommen og så tvært på ham. "Jeg ved ikke, hvad nytte du er til. Vi kunne have det langt behageligere uden dig."

"Min søn, mr. Redlaw," sagde den gamle mand. "Min søn, jo pyt! Drengen taler til mig om *min* søn! Jeg gad vide, hvad han har gjort for at gøre mig glæde?"

"Jeg ved ikke af, at du har gjort *mig* nogen glæde," ytrede William gnavent.

"Lad mig tænke mig om," sagde den gamle mand. "Hvor mange juleaftener har jeg nu siddet i min varme stue, uden at have behøvet at gå ud i den kolde aftenluft, og fået godt at spise og drikke, uden at være blevet forstyrret af sådan et uhyggeligt, ynkeligt syn som han der? Er det tyve, William?"

"Snarere fyrrer, skulle jeg tro," mumlede han. "Når jeg ser på min fader, mr. Redlaw, og tænker rigtigt over det," tilføjede han med en hos ham ukendt hidsighed og pirrelighed, "vil jeg lade mig piske, om jeg kan se andet i ham, end et gammelt vrølethoved, som ikke har gjort andet end spise og drikke og gøre sig til gode i alle de år, jeg kan huske."

"Jeg er syvogfirs," sagde den gamle mand og begyndte at pludre som et barn, "og jeg ved ikke af, at jeg nogen sinde har taget mig noget synderlig nær. Nu vil jeg ikke begynde på det for hans skyld, som han kalder min søn. Han er ikke min søn. Jeg har haft mange fornøjelige timer. Jeg husker blandt andet – nej, jeg gør ikke – det bliver borte for mig. Det var noget om et parti kricket og en ven af mig, men det bliver så underlig borte for mig. Jeg gad vide, hvem han var – jeg må vist have holdt meget af ham. Men jeg gad vide, hvad der er blevet af ham; han er vel død. Men jeg ved det ikke. Og jeg bryder mig heller ikke om det; jeg bryder mig ikke det mindste om det."

Mens han rystede på hovedet med en fjollet latter, stak han hænderne i sine vestelommer, og da han i den ene af dem fandt

en lille kristtornkvist, som formodentlig var blevet liggende der den foregående aften, tog han den op og betragtede den.

"Bær, hvad?" sagde den gamle mand. "Det er skade, at de ikke dur til at spise. Jeg kan huske, at da jeg var en lille fyr, omtrent så stor som så, og var ude at spadserere med – lad mig engang se – hvem var det nu, jeg var ude at spadserere med? – nej, jeg kan ikke huske det, jeg kan ikke huske, at jeg nogen sinde har været ude at spadserere med nogen bestemt person, eller har brudt mig om nogen, eller at nogen har brudt sig om mig. Bær, hvad? Der er god levemåde, når bærrerne kommer. Ja, og jeg burde have min part af det og vartes op og have det lunt og godt, for jeg er syvogfirs og en stakkels gammel mand. Jeg er syvogfirs. Syvogfirs!"

Den ynkelige, fjantede måde, hvorpå han nippede af bladene og spyttede stumperne ud igen; den kolde, udeltagende mine, hvormed hans yngste søn betragtede ham; den trodsige ligegyldighed, hvormed hans ældste søn lå forhærdet i sin synd, vakte ikke længere Redlaws opmærksomhed; for han rev sig løs fra det sted, hvortil hans fødder havde været ligesom naglet, og løb ud af huset.

Hans vejviser kom krybende ud fra sit smuthul og stod og ventede på ham, før han nåede buerne.

"Vil De tilbage til konen?" spurgte han.

"Ja, skynd dig!" svarede Redlaw. "Stands intet steds undervejs."

Et kort stykke gik drengen foran; men deres gang havde mere lighed med en vild flugt, og det var knap nok, at han med sine nøgne fødder kunne følge med kemikerens hurtige skridt. Hver gang de kom forbi nogen, gøs han tilbage, indhyllede sig i sin

kappe og holdt den tæt sammen om sig, som om der var en dræbende smitte selv ved den letteste berøring med hans klæder; han standsede ikke, førend de var kommet tilbage til den dør, ad hvilken de var gået ud. Han lukkede den op med sin nøgle, gik ind, ledsaget af drengen, og ilede gennem de mørke gange til sit eget værelse. Drengen iagttog ham, mens han lukkede døren i lås, og trak sig tilbage bag bordet, da han så sig om.

"Jeg vil sige Dem noget," sagde han, "De rører mig ikke! De har ikke ført mig herhen for at tage mine penge fra mig."

Redlaw slængte nogle flere penge hen ad gulvet, og drengen kastede sig straks over dem ligesom for at skjule dem for ham, for at synet af dem ikke skulle friste ham til at fordre dem tilbage. Først da han så ham sidde ved sin lampe og skjule sit ansigt med sine hænder, stjal han sig til at samle pengene op. Da han var færdig med det, listede han sig hen til kaminen, hvor han satte sig i en stor lænestol foran ilden. Derpå tog han nogle madlevninger ud fra sit bryst og gav sig til at gumle, idet han stirrede på luen og nu og da skottede til sine skillinger, som han holdt i sin knyttede hånd.

"Og dette," sagde Redlaw, idet han stirrede på ham med stigende afsky og rædsel, "er den eneste omgang, jeg har tilbage her på jorden!"

Hvor længe det varede, inden han blev revet ud af beskuelsen af denne skabning, som han følte en sådan rædsel for vidste han ikke. Stilheden i værelset blev brudt ved, at drengen, som han havde set lytte, sprang op og løb hen til døren. "Der kommer konen!" råbte han. Kemikeren standsede ham i samme øjeblik, som hun bankede på døren.

"Lad mig komme ud til hende, hører De?" sagde drengen.

"Ikke nu," sagde kemikeren. "Bliv her. Ingen kommer ind eller ud nu. Hvem er det?"

"Det er mig," råbte Milly. "Ak, luk mig ind, sir!"

"Nej, ikke for alt i verden!" sagde han.

"Mr. Redlaw, mr. Redlaw, åh luk mig ind!"

"Hvad er der på færde?" spurgte han og holdt drengen tilbage.

"Det er blevet værre med den ulykkelige mand, De så, og lige meget hvad jeg siger, så formår jeg ikke at rive ham ud af hans skrækkelige forblindelse. Williams fader er pludselig begyndt at gå i barndom. William selv er helt forandret, rystelsen har været for stærk for ham; jeg kan ikke blive klog på ham; han ligner ikke mere sig selv. Åh, mr. Redlaw, råd mig, hjælp mig dog!"

"Nej, nej, nej!" svarede han.

"Mr. Redlaw! Kære mr. Redlaw! George har i sin døs mumlet noget om, at den mand, De så der, ville tage livet af sig selv."

"Hellere det end komme mig nær!"

"Han siger i sin vildelse, at De kender ham; at han engang for længe siden var Deres ven; at han er fader til en student her – det aner mig, at det er den unge herre, der har været syg. Hvad er der at gøre? Hvorledes skal vi finde ham? Hvorledes skal vi frelse ham? Råd mig, mr. Redlaw, hjælp mig!"

I al den tid holdt han fast på drengen, der sled som en rasende for at slippe løs og lukke hende ind.

"Skygger! I, som straffer alle onde tanker!" råbte Redlaw og så sig om med fortvivlede blikke, "Betragt mig! Lad den anger, jeg føler ulme i min sjæls mørke, blusse op og vidne om min

elendighed! Jeg har så længe lært andre, at der i den materielle verden ikke kan undværes noget; at der ikke kan tages en sten eller et atom bort fra den vidunderlige bygning, uden at der ville opstå et hul i det store verdensalt. Nu ved jeg, at det samme gælder om det gode og onde, om de glæder og sorger, som gemmes i menneskets erindring. Hav medynk med mig! Frels mig!"

Han fik intet andet svar end hendes: "Hjælp mig, hjælp mig, luk mig ind!" og drengens anstrengelser for at komme hen til hende.

"Du skygge af mig selv, du mine mørke timers ånd," råbte Redlaw ude af sig selv, "kom igen og forfølg mig dag og nat, men tag denne gave tilbage, eller, hvis det er umuligt, da berøv mig i det mindste den frygtelige evne til at meddele andre den. Gør det, jeg har gjort, ugjort. Lad mig selv vandre om i mulm og mørke; men gengiv dem lyset, over hvem jeg har bragt forbandelse. Så sandt jeg fra begyndelsen af har skånet denne kvinde, og så sandt jeg aldrig mere vil gå over min tærskel, men dø her uden nogen anden hånd til at pleje mig end denne skabnings, som er sikker for mig – hør mig!"

Endnu var det eneste svar kun drengens anstrengelser for at komme hen til hende, mens han holdt fast på ham, og dette råb, som stadig tiltog i styrke: "Hjælp! Luk mig ind! Han var engang Deres ven; hvorledes skal vi finde ham? Hvorledes skal vi frelse ham? De er alle blevet forandret; der er ingen anden, som kan hjælpe mig; åh luk mig ind!"

3. Gaven mister sin kraft

Natten rugede endnu tungt på himlen. På åbne sletter, fra bakketoppe og fra dækket på et og andet ensomt skib ude til søs kunne man langt nede i den tågede synskreds skimte en svag stribe, der varslede om den gryende dag, men kun som en fjern og usikker mulighed, og månen kæmpede endnu mod nattens skyer.

Skyggerne i Redlaws sjæl afløste hurtigt hinanden og fordunklede dens lys, ligesom nattens skyer svævede mellem månen og jorden og indhyllede denne i mørke. Lige så vage og lunefulde som de skygger, nattens skyer kastede, var de billeder, som snart dukkede frem, snart atter tilslørede for hans indre øje, og om også det klare lys et øjeblik brød frem, var det dog kun for, at disse skyer kunne fare hen over det og gøre mørket endnu tykkere.

Udenfor hvilede en dyb og højtidelig tavshed over den gamle bygning, og dens hjørner og skråpiller dannede mørke, gådefulde skikkelser på jorden, som snart syntes at gemme sig i den glatte, hvide sne, snart at træde frem af den, alt eftersom månens bane var mere eller mindre indhyllet i tåge. Indenfor lå kemikerens værelse utydeligt og dunkelt i skæret af den udgående lampe; en spøgelsesagtig tavshed havde afløst bankningen udenfor; intet lod sig høre, undtagen nu og da en dæmpet lyd mellem de udslukte gløder, som om ilden drog sit sidste suk. På gulvet foran kaminen lå drengen i dyb søvn. Kemikeren sad i sin lænestol, således som han havde siddet der,

siden råbene uden for hans dør var forstummede – som et menneske, der var forvandlet til sten.

Med et begyndte julemusikanterne, som han havde hørt en gang før, at spille. I begyndelsen lyttede han efter musikken, ligesom han havde lyttet på kirkegården; men et øjeblik efter rejste han sig, for de toner, som nattevinden bar hen til ham, formede sig til en dæmpet, blid, vemodig melodi. Han strakte hænderne ud, som om det var en ven, der nærmede sig ham og på hvem hans trøstesløse hånd kunne hvile uden at gøre skade. Mens han stod således, blev hans udtryk mindre stirrende og adspredt, og han blev overfaldet af en sagte skælven; hans øjne fyldtes til sidst med tårer; han holdt sine hænder for dem og bøjede sit hoved. Erindringen om modgang, sorg og forurettelse var ikke vendt tilbage; han vidste, at han ikke havde fået den igen; han havde intet øjeblik troet eller håbet på, at det var tilfældet. Men der rørte sig noget i hans hjertes tavse dyb, som atter satte ham i stand til at blive påvirket af, hvad der lå skjult i musikken langt borte. Om det end kun talte sorgfuldt til ham om, hvad han havde mistet, takkede han dog med brændende taknemmelighed himlen for det.

Idet den sidste tone klang for hans øre, løftede han hovedet op for at lytte efter den hendøende lyd. På den anden side af den sovende dreng stod genfærdet, ubevægeligt og tavst, med øjnene fæstet på ham.

Det var rædselsfuldt som altid, men dets udtryk var ikke så grusomt og ubarmhjertigt – det troede eller håbede han i det mindste, mens han skælvende betragtede det. Det var ikke alene, men holdt i sin skyggeagtige hånd en anden hånd.

Og hvis var det? Var den skikkelse, der stod ved siden af det, virkelig Millys eller kun hendes skygge og billede? Det rolige hoved var lidt bøjet, som det var hendes vane, og hendes øjne så ligesom med medynk ned på det sovende barn. Et strålende lys faldt på hendes ansigt, men berørte ikke genfærdet; for skønt det stod tæt ved hende, var det dog mørkt og farveløst som altid.

"Spøgelse," sagde kemikeren, mens en ny uro prægede sig i hans miner, "jeg har ikke været trodsig eller formastelig med hensyn til hende. Før hende ikke herhen. Skån mig for det!"

"Det er kun en skygge," sagde genfærdet; "når morgenen gryr, så opsøg det virkelige væsen, hvis billede jeg her viser dig."

"Er det min uundgåelige skæbne at skulle gøre det?" udbrød kemikeren.

"Ja," svarede genfærdet.

"For at tilintetgøre hendes fred og hjertes godhed; for at gøre hende til, hvad jeg selv er og hvad jeg har gjort andre til?"

"Jeg har sagt: Opsøg hende," svarede genfærdet. "Jeg har ikke sagt andet."

"Sig mig," udbrød Redlaw, idet han klamrede sig til det håb, som han troede måske lå skjult i disse ord, "kan jeg gøre ugjort, hvad jeg har gjort?"

"Nej," svarede genfærdet.

"Jeg beder ikke om at blive mig selv igen," sagde Redlaw.

"Hvad jeg opgav, opgav jeg frivilligt, og det er min egen skyld, at jeg har mistet det; men for dem, til hvem jeg uddelte den ulyksalige gave, for dem, som aldrig attråede den, som sig selv uafvidende modtog en forbandelse, som de ikke havde nogen

anelse om, og som de ikke havde magt til at undfly, kan jeg intet gøre for dem?"

"Intet," sagde genfærdet.

"Hvis jeg ikke kan, kan da ingen anden?"

Genfærdet, der stod som en billedstøtte, holdt en stund sit blik fæstet på ham; derpå drejede det pludselig hovedet og så på skyggen ved siden af.

"Kan hun?" udbrød Redlaw uden at tage sine øjne bort fra skyggen.

Genfærdet slap hende og løftede langsomt hånden i vejret med en affærdigende bevægelse. I det samme begyndte hendes skygge at svæve eller smelte bort, stadig i den samme stilling.

"Bliv!" råbte Redlaw med en inderlighed, som han ikke kunne give udtryk nok. "Et øjeblik, som en barmhjertighedsgerning! Jeg ved, at jeg undergik en forandring, den gang disse toner nys bølgede i luften. Sig mig, har jeg mistet evnen til at skade hende? Kan jeg nærme mig hende uden frygt? Oh, lad hende give mig et tegn, der viser, at der endnu er håb!"

Genfærdet så på skyggen ligesom han – ikke på ham – men gav intet svar.

"Sig mig i det mindste, om hun fra nu af ved, at hun har magt til at råde bod på, hvad jeg har gjort?"

"Nej," svarede genfærdet.

"Har hun denne magt uden at vide det?"

Genfærdet svarede: "Søg hende op!" og langsomt forsvandt hendes skygge. De stod atter ansigt til ansigt og betragtede hinanden med de samme stirrende, rædselsfulde blikke som den gang, gaven skænkedes. Drengen lå stadig på gulvet imellem dem ved genfærdets fødder.

"Frygtelige lærer," sagde kemikeren, idet han sank på knæ for det i en bønfoldende stilling, "du har engang forstødt mig og kommer nu atter tilbage. Men dit udtryk er mildere, og heri vil jeg så gerne se et glimt af håb. Jeg vil adlyde uden at spørge, men beder til, at den bøn, jeg i mit hjertes kval har opsendt, er blevet eller vil blive hørt for deres skyld, som jeg har tilføjet en skade, som intet menneske kan råde bod på, men der er én ting – "

"Du taler til mig om det, der ligger der," afbrød genfærdet ham og pegede på drengen.

"Ja," svarede kemikeren, "du ved, hvad jeg ville spørge om. Hvorfor har dette barn alene kunnet modstå min indflydelse, og hvorfor, *hvorfor* har jeg i dets tanker opdaget et frygteligt slægtskab med mine egne?"

"Dette," sagde genfærdet og pegede på drengen, "er det mest yderliggående og fuldgyltige eksempel på en menneskenatur, som fuldstændig er berøvet de erindringer, som du har givet slip på. Intet mildnende minde om modgang, sorg eller forurettelse trænger herind, fordi denne usle dødelige lige fra sin fødsel er blevet overgivet til en værre tilstand end dyrenes, og aldrig har kendt noget bedre, aldrig er blevet berørt af nogen forædlende indflydelse, som kunne bringe et gran af et sådant minde til at spire frem i hans forhærdede bryst. Hos denne forladte skabning er alt en gold ørken, og hos det menneske, der er berøvet det, som du har givet slip på, er alt den samme golde ørken. Ve et sådant menneske! Tifold ve den nation, der tæller hundreder og tusinder af uhyrer som det, der ligger her!"

Redlaw gøs tilbage, forfærdet over, hvad han havde hørt.

"Der gives ikke én sådan," sagde genfærdet, "ikke én, uden at han jo udsår en sæd, som menneskeslægten må høste. Af ethvert ondt frø hos denne dreng fremspirer en fordærvelig afgrøde, som skal indsamles, opbevares og atter udsås på mange steder i verden, indtil hele egne er oversåede med fordærvelse nok til at få en ny syndflods vande til at stige. Det ville være mindre brødefuldt dagligt at se på, at der ustraffet blev begået mord på åben gade, end at tåle et eneste syn som dette."

Genfærdet syntes at se ned på den sovende dreng. Også Redlaw så ned på ham med en ny følelse.

"Der gives ikke en fader," sagde genfærdet, "som på sin daglige eller natlige vandring kommer forbi disse skabninger; der gives ikke en kærlig moder fra den højeste til den ringeste i dette land; der gives ikke et menneske over barnealderen, uden at de jo alle hver for sig skal stå til ansvar for denne himmelråbende skændsel. Der gives ikke et land på jorden, over hvilket den ikke vil bringe forbandelse. Der gives ikke en religion på jorden, som den ikke vil fornægte; der gives ikke et folk på jorden, som den ikke vil beskæmme."

Kemikeren foldede hænderne og så, skælvende af frygt og medynk, fra den sovende dreng hen på genfærdet, der stod over ham og pegede nedad med sin finger.

"Betragt, siger jeg," fortsatte spøgelse, "den fuldstændige type på, hvad du selv har ønsket at blive. Din indflydelse er afmægtig her, fordi du ikke kan bandlyse noget fra dette barns barm. Hans tanker har været i et frygteligt slægtskab med dine, fordi du er sunket ned til hans unaturlige standpunkt. Han er frugten af menneskelig ligegyldighed; du er frugten af

menneskelig anmasselse. I begge tilfælde er Himlens kærlige plan blevet tilintetgjort, og fra den ulegemlige verdens tvende poler mødes I her."

Kemikeren knælede ned på gulvet ved siden af drengen og grebet af den samme medlidenhed med ham, som han nu følte over for sig selv, dækkede han ham varsomt til og veg ikke længere tilbage fra ham med afsky eller ligegyldighed.

Snart begyndte den fjerne stribe i horisonten at blive lysere, mørket blegnede, solen stod rød og strålende op, og den gamle bygnings gavle og skorstenspiber glimtede i den klare luft, som forvandlede den store stads røg og dunster til en gylden sky. Selv solskiven i dens skyggefulde krog, hvor vinden plejede at snurre med en vedholdenhed, som slet ikke lignede den, afrystede den fine støvsne, der om natten havde samlet sig på dens tvære, gamle ansigt, og tittede ud efter de små hvide ringe, der hvirvlede sig omkring den. En enkelt lysstråle famlede sig frem til den klamme, skimlede, forglemte kryptkirke, hvor de normanniske buer var halvt begravede i jorden. De slumrende kræfter begyndte at røre sig i den dorske planteverden, som klamrede sig til de fugtige mure, og det var ligesom den dunkle bevidsthed om, at solen var stået op, bragte livet til at pulsere stærkere i de vidunderlige, fine, små organismer.

Tetterbys var oppe og i fuld virksomhed. Han tog skodderne fra butikken og afslørede lidt efter lidt vinduets herligheder for Jerusalemsbygningen, som desværre var så uimodtagelig for deres tillokkelser. Adolf havde allerede været så længe ude, at han var på halvvejen til "Mor-gen-bledet". Fem små Tetterbyer, hvis ti runde øjne var stærkt betændte af sæbe og gnidning, var

i færd med at udstå en kold vasknings kvaler i køkkenet under mrs. Tetterbys tilsyn. Johnny, som måtte jage frygteligt for at blive færdig med sit toilette, når Molok var i det fordringsfulde humør, hvilket altid var tilfældet, vaklede frem og tilbage uden for butiksdøren med sin byrde under endnu større vanskelighed end sædvanlig. Moloks vægt var nemlig blevet forøget ved en sammensætning af dækningsmidler mod kulden, som bestod af forskellige strikkede uldsager, der dannede en fuldstændig ringbrynje tillige med hætte og blå gamacher. Det var en ejendommelighed ved dette barn, at det altid var ved at få tænder. Om de aldrig kom, eller om de kom og gik deres vej igen, er ikke oplyst; men efter mrs. Tetterbys udtalelser at dømme måtte det have fået mere end nok til at fylde et helt tandlægeskab. Alle mulige ting blev brugt til at gnide dets gummer med, uagtet det stadig havde en benring, stor nok til at have forestillet en nonnes rosenkrans, dinglende på maven, der var lige under hagen. Knivskafter, håndgreb til paraplyer, stokkeknapper, taget fra lageret, familiens fingre i almindelighed og Johnnys i særdeleshed, rivejern, skorper, låsegreb og de kølige dupper på ildragerne hørte til de instrumenter, som især i flæng brugtes til lindring for dette barn. Det kvantum elektricitet, der må være blevet gnedet ud af det i en uge, lader sig ikke udregne. Og dog sagde mrs. Tetterby altid, "at nu var tænderne ved at komme, og så ville barnet blive sig selv." men alligevel kom de ikke, og barnet blev ved at være en anden end sig selv.

Der var foregået en sørgelig forandring med de små Tetterbyer i løbet af nogle få timer. Mr. Og mrs. Tetterby selv var ikke mere forandrede end deres afkom. Sædvanligvis var de en

uegenkærlig, godmodig, føjelig lille race, som med glæde delte deres knappe rationer med hinanden, når de var på smal kost, og det skete temmelig ofte, og de kunne få en meget lille portion til at stille en stor sult. Men nu klamredes og sloges de ikke alene om sæben og vandet, men endog om den frokost, som endnu hørte fremtiden til. Hver eneste lille Tetterbys hånd var imod alle de andre små Tetterbyer, og endog Johnnys hånd – den tålmodige, utrættelige og opofrende Johnnys – løftede sig mod barnet! Ja! Mrs. Tetterby kom tilfældigvis hen til døren og så, hvorledes han ondskabsfuldt opsøgte et svagt sted i ringbrynjen, hvor et smæk kunne gøre god virkning, og så smækkede han det velsignede barn!

I samme nu havde hun ham i kraven og trak ham ind i dagligstuen, hvor hun betalte ham smækket tilbage, og det med renter.

"Dit uhyre, din lille morder, hvor kunne du have hjerte til det?"

"Ja, hvorfor får hun ikke sine tænder," svarede Johnny i en højrøstet, opsætsig tone, "i stedet for at plage mig? Hvordan ville du selv synes om det?"

"Synes om det, siger du!" sagde mrs. Tetterby og lettede ham for hans vanærede byrde.

"Ja, synes om det," sagde Johnny. "Hvordan ville du synes om det? Du ville slet ikke synes om det. Var du i mit sted, gav du dig til at være soldat, og det vil jeg også gøre. Mellem soldaterne er der ingen små børn."

Mr. Tetterby, der havde indfundet sig på kamppladsen, strøg sig tankefuldt om hagen, i stedet for at tugte rebellen, og syntes at blive slået ved denne opfattelse af det militære liv.

"Jeg ville ønske, at jeg selv var soldat, hvis drengen har ret," sagde mrs. Tetterby og så på sin mand; "jeg har ikke et øjebliks ro her. Jeg er en slave – en virginisk slave," tilføjede hun, idet en dunkelt opdukkende erindring om deres svage anfald på tobakshandelen måske lagde mrs. Tetterby dette kraftudtryk i munden. "Jeg har aldrig nogen fridag eller fornøjelse, så langt som året er! Men Vor Herre se i nåde til barnet," sagde hun og rystede det med en pirrelighed, der næppe stemte overens med et så fromt ønske, "hvad er der nu i vejen med det?"

Da hun ikke kunne opdage noget, og sagen ikke blev synderlig mere klar, ved at hun rystede barnet, lagde mrs. Tetterby det ned i vuggen og satte sig med korslagte arme forbitret til at vugge det med foden.

"Hvor du dog står der og måber, Dolf," sagde hun til sin mand. "Hvorfor tager du dig ikke noget for?"

"Fordi jeg ikke bryder mig om at tage mig noget for," svarede han.

"Det gør jeg såmænd heller ikke," sagde hun.

"Og jeg sågu endnu mindre," sagde mr. Tetterby.

Nu opstod en skærmydsel mellem Johnny og hans fem yngre brødre, som under dækningen af frokostbordet var kommet op at slås om den midlertidige besiddelse af brødet. De pryglede løs på hinanden af hjertens lyst, idet den mindste dreng med en for sin alder usædvanlig udspekulerethed sværmede uden om de kæmpendes klynge og anfaldt dem i benene. I denne kamp kastede både mr. og mrs. Tetterby sig ind med den største iver, som om dette var det eneste, de nu kunne enes om. Der syntes ikke at være spor tilbage af deres tidligere godmodighed, de slog om sig til højre og venstre uden at lægge fingrene imellem,

og først efter at de havde anrettet et stort nederlag, trak de sig atter tilbage til deres tidligere stillinger.

"Du måtte hellere læse din avis end slet ikke tage dig noget for," sagde mrs. Tetterby.

"Hvad er der at læse i en avis?" svarede mr. Tetterby med en inderlig misfornøjelse.

"Å," sagde mrs. Tetterby, "politisager."

"Det er ikke noget for mig," sagde han. "Hvad bryder jeg mig om, hvad folk gør, eller hvad der bliver gjort ved dem?"

"Selvmord."

"Kommer ikke mig ved."

"Fødsler, dødsfald og giftermål – er det heller ikke noget for dig?" spurgte mrs. Tetterby.

"Om der så var sat en stopper for alle fødsler fra i dag af, og alle dødsfaldene skulle til at begynde fra i morgen, så indser jeg dog ikke, hvorfor det skulle interessere mig, før jeg troede, at jeg selv stod for tur," brummede Tetterby. "Hvad giftermål angår, så har jeg selv forsøgt mig i den retning. Det er en ting, som jeg kun kender alt for godt."

Efter mrs. Tetterbys misfornøjede udtryk og væsen at dømme, syntes hun at være af samme mening som hendes mand; men hun modsagde ham ikke des mindre, blot for at have den fornøjelse at skændes med ham.

"Ja, du er en mand med principper," sagde hun. "Ikke sandt? Du med dit skærmbræt, som du selv har lavet af lutter stumper af aviser, som du sidder og læser for børnene hele halve timer ad gangen!"

"Du skulle hellere sige, plejede at læse," svarede hendes mand. "Du skal ikke se mig gøre det oftere. Nu er jeg blevet

klogere."

"Pyt! Klogere, jo vist!" sagde mrs. Tetterby. "Er du også blevet bedre?"

Dette spørgsmål anslog en skurrende streng i mr. Tetterbys bryst. Han grublede modfaldent og fo'r flere gange med hånden hen over sin pande.

"Bedre!" mumlede han. "Jeg ved ikke, om nogen af os er bedre eller lykkeligere. Bedre, sagde du?"

Han vendte sig om mod skærmen og lod sin finger glide hen over den, indtil han fandt den artikel, han søgte.

"Denne her plejede at høre til familiens yndlingslekture, kan jeg huske," sagde Tetterby i en fortabt og sløv tone, "og plejede, næst efter historien om rødkælkene ude i skoven, at bringe børnene til at fælde modige tårer og få dem til at være artige, når der havde været lidt skænderi eller uenighed mellem dem. *'Sørgeligt eksempel på nød. I går indfandt der sig på politistationen en lille mand med et spædt barn på armen og omringet af et halvt dusin pjaltede børn af forskellige aldre fra ti til to år, som alle lod til at være meget forsultne. Han afgav følgende forklaring:'* – Hm! Jeg forstår det slet ikke," sagde Tetterby; "jeg indser ikke, hvad det har med os at gøre."

"Hvor han ser gammel og lurvet ud!" sagde mrs. Tetterby, idet hun så på ham. "Jeg har aldrig set mage til forandring hos et menneske. Ak Gud, ak Gud, det var et stort offer!"

"Hvad er det, der var et stort offer?" spurgte hendes mand bittert.

Hun rystede på hovedet uden at svare et ord og gav sig til at vugge barnet så voldsomt, at det var, ligesom det var ude i en frygtelig søgang.

"Hvis du mener, at dit giftermål var et stort offer, min gode kone –" sagde manden.

"Ja, det mener jeg," sagde konen.

"Nå, så vil jeg kun sige," fortsatte mr. Tetterby lige så tvær og gnaven som hun, "at den sag kan ses fra to sider, og at det var mig, der bragte et stort offer, og at jeg ville ønske, at offeret ikke var blevet modtaget."

"Ja gid det var så vel, Tetterby! Det ønsker jeg af mit ganske hjerte," sagde hans kone. "Du kan ikke ønske det mere end jeg, Tetterby, det kan jeg forsikre dig."

"Jeg begriber virkelig ikke, hvad jeg så i hende," mumlede avissælgeren, "og selv om jeg også så noget, så er det der ikke nu. Jeg tænkte på det i aftes efter bordet, mens jeg sad ved kaminen. Hun er tyk, hun er til års, hun kan ikke tåle at sammenlignes med de fleste andre fruentimmer."

"Han ser så hverdagsagtig ud, han har intet udtryk, han er så lille, han begynder at blive krumrygget og skaldet," mumlede mrs. Tetterby.

"Jeg må have været halvt fra min forstand, da jeg gjorde det," mumlede mr. Tetterby.

"Jeg må have været fra sans og samling. Det er den eneste måde, jeg kan forklare mig det på," sagde mrs. Tetterby med eftertryk.

I denne stemning satte de sig til frokosten. De små Tetterbyer var ikke vant til at betragte dette måltid som et stillesiddende arbejde, men tog det som en dans eller et trav. Og de skingrende krigshyl og vilde svingninger med smørrebrødet, der ledsagede den, de indviklede deployeringer ud på gaden og tilbage igen og den gentagne hoppen op og ned ad dørtrinene,

som hørte med til forestillingen – alt dette gav den en vis lighed med en indiansk krigsdans. I nærværende tilfælde frembød tvistighederne mellem disse Tetterbyske børn om det for alle fælles krus med mælkevand, der stod på bordet, et såre beklageligt eksempel på, hvorledes lidenskaberne kan løbe af med os. Først da det var lykkedes mr. Tetterby at få hele flokken jaget ud ad døren, indtrådte et øjebliks ro, og selv denne blev afbrudt ved den opdagelse, at Johnny hemmeligt var kommet tilbage og nu i sit usømmelige og grådige hastværk stod og klukkede i kruset som en bugtaler.

"De børn bliver til sidst min død!" sagde mrs. Tetterby, efter at have forvist forbryderen. "Og det var vist bedst for mig, at det skete jo før, jo hellere."

"Fattigfolk," sagde mr. Tetterby, "burde slet ikke have børn. Vi har ingen glæde af dem."

Han var i dette øjeblik i færd med at tage den kop, som mrs. Tetterby barsk havde skubbet over til ham, og mrs. Tetterby var i færd med at føre sin egen kop til sine læber, men pludselig standsede de begge som ramt af lynet.

"Hør, fader og moder," råbte Johnny, idet han kom løbende ind i stuen, "nu kommer mrs. William ned ad gaden!"

Og har en ung dreng nogen sinde siden Verdens skabelse taget et barn op af en vugge med en erfaren ammes omhu og kælet og dægget for det og stavret glad bort med det, så var Johnny denne dreng og Molok dette barn. Mr. Tetterby satte sin kop fra sig og mrs. Tetterby satte sin kop fra sig. Han gned sin pande, og hun gned sin, hans ansigt begyndte at glattes og opklares, og hendes begyndte at glattes og opklares.

"Men Gud forlade mig," sagde mr. Tetterby til sig selv, "hvad er det dog for onde tanker, jeg har givet efter for? Hvad har her været på færde?"

"Hvor kunne jeg igen være uartig mod ham efter alt det, jeg sagde og følte i aftes?" hulkede mrs. Tetterby med forklædet for øjnene.

"Er jeg et rent uhyre," sagde mr. Tetterby, "eller er der i det hele taget noget godt ved mig? Sofie! Lille kone!"

"Kære Dolf!" svarede hans hustru.

"Jeg – jeg har været i en sindsstemning," sagde mr. Tetterby, "som jeg ikke kan holde ud at tænke på."

"Å, det er intet i sammenligning med det humør, som jeg har været i," svarede hans kone med et heftigt udbrud af sorg.

"Min egen Sofie," sagde mr. Tetterby, "tag dig det ikke så nær. Jeg vil aldrig kunne tilgive mig selv. Jeg ved, at jeg har været nær ved at knuse dit hjerte."

"Nej, Dolf, nej, det var mig! Mig!" udbrød konen.

"Lille kone," sagde hendes mand, "hold op. Du sanker glødende kul på mit hoved ved at vise et så ædelt sind. Kære Sofie, du ved ikke, hvad jeg tænkte. Det var unægtelig slemt nok, hvad jeg sagde, men hvad jeg tænkte, lille kone –"

"Åh ti, kære Dolf, ti!" udbrød hans kone.

"Min egen Sofie," sagde mr. Tetterby, "jeg må fortælle det. Jeg vil ikke få ro i min samvittighed, hvis jeg ikke siger det. Lille kone –"

"Nu er mrs. William tæt herved!" skreg Johnny.

"Lille kone, jeg kunne ikke forstå," gispede mr. Tetterby og støttede sig på sin stol, "at jeg nogen sinde havde beundret dig – jeg glemte de søde børn, du har skænket mig, og jeg tænkte

på, at du ikke var så smækker, som jeg kunne ønske. Det faldt mig ikke ind et eneste øjeblik at tænke på alle de sorger, du har haft i din ægtestand for min og mines skyld, mens du måske slet ikke ville have vidst, hvad sorg var, hvis du havde fået en anden mand, som sad bedre i det og havde mere held med sig end jeg – og sådan en mand var det såmænd ikke så svært at finde. Og så bebrejdede jeg dig, at du var ældet en smule i alle de strenge år, som du har gjort lettere for mig. Kan du tro det, lille kone? Jeg kan det næppe selv."

Under en hvirvelvind af latter og gråd omfattede mrs. Tetterby hans ansigt med begge hænder.

"Å Dolf," udbrød hun. "Jeg er så glad over, at du har tænkt alt dette; jeg er så taknemmelig, fordi du har tænkt alt dette! For jeg tænkte på, at du så så hverdagsagtig ud, Dolf; og det gør du også, min ven, og gid du altid må være det mest hverdagsagtige syn, jeg har for mine øjne, indtil du lukker dem med dine egne kærlige hænder. Jeg tænkte på, at du var lille, og det er du også, og netop derfor vil jeg holde meget af dig og endnu mere, fordi jeg elsker min mand. Jeg tænkte på, at du begyndte at blive krumrygget, og det gør du også, og du skal støtte dig på mig, og jeg vil gøre alt, hvad jeg kan, for at holde dig oppe. Jeg tænkte på, at du ikke havde noget udtryk, men det har du, og det er et rigtig hyggeligt og hjemligt udtryk, og det er det bedste og ædlest, der gives, og Gud velsigne hjemmet og alt, hvad der hører til det, Dolf!"

"Hurra! Der er mrs. William!" råbte Johnny.

Ja, der var hun, og alle børnene var med hende, og idet hun kom ind, kyssede de hende og kyssede hinanden og kyssede det lille barn og kyssede deres fader og moder, og løb derpå tilbage

og flokkedes og dansede omkring hende og marcherede af sted med hende i triumf.

Mr. og mrs. Tetterby gav hende en lige så varm modtagelse som børnene – de stod ikke den mindste smule tilbage. De droges lige så meget som børnene hen til hende; de løb hende i møde, kyssede hendes hænder, trængte sig omkring hende og kunne ikke modtage hende ivrigt og begejstret nok. Hun trådte ind imellem dem som al godheds, kærligheds, overbærenheds, hengivenheds og hjemligheds skytsånd.

"Hvad, er også I så glade ved at se mig på denne herlige julemorgen?" sagde Milly og klappede i hænderne af glad forundring. "Å Gud, hvor det dog er rart!"

Mere jubel fra børnene, mere kyssen, mere marcheren rundt omkring hende, mere lykke, mere glæde, mere kærlighed, mere ære fra alle sider, end hun kunne bære.

"Ak," sagde Milly, "I får mig til at græde af glæde! Hvad kan jeg dog have gjort for at have fortjent dette? Hvad har jeg gjort, siden I holder så meget af mig?"

"Man kan ikke andet?" udbrød mr. Tetterby.

"Man kan ikke andet?" udbrød mrs. Tetterby.

"Man kan ikke andet?" udbrød børnene i lystigt kor.

Og de dansede og marcherede igen omkring hende og klyngede sig til hende og lagde deres rosenfarvede kinder op til hendes kjole og kyssede og kærtegnede den og kunne ikke kærtegne enten hende eller den nok.

"Jeg er aldrig blevet så rørt," sagde Milly og tørrede sine øjne, "som jeg blev i morges. Jeg må fortælle Dem det, så snart jeg har fattet mig lidt. – Ved solens opgang kom mr. Redlaw hen til mig og bønfuldt mig med en venlighed, som om jeg havde været en

kær datter, om at følge med hen til det sted, hvor Williams broder George ligger syg. Vi fulgtes ad derhen, og undervejs var han så kærlig og sagtmodig og syntes at have en sådan tillid og tiltro til mig, at jeg ikke kunne bare mig for at græde af glæde. Da vi kom hen til huset, mødte vi en kvinde i døren – der var nogen, der havde mishandlet og slået hende slemt, er jeg bange for – og hun greb min hånd og velsignede mig, idet jeg gik forbi."

"Det gjorde hun ret i!" sagde mr. Tetterby; hans kone sagde det samme, og alle børnene råbte, at det gjorde hun ret i.

"Ja, men der er endnu mere," sagde Milly. "Da vi kom oven på og ind i værelset, hvor den syge i flere timer havde ligget i en sådan sløvhedstilstand, at ingen kunne få ham vækket, rejste han sig over ende og brast i gråd og strakte sine arme ud mod mig. Og så sagde han, at han havde anvendt sit liv meget slet, men at han nu oprigtigt angrede sin fortid, der lå lige så tydelig for ham som et stort landskab, hvorfra en tyk, sort sky var trukket bort. Han besvor mig bede hans gamle fader om tilgivelse og velsignelse og læse en bøn ved hans seng. Og mens jeg gjorde dette, begyndte mr. Redlaw også at bede så inderligt og takkede mig derpå så meget og takkede Himlen, så at mit hjerte strømmede over, og jeg havde ikke kunnet gøre andet end hulke og græde, hvis den syge mand ikke havde bedt mig sætte mig hos ham, og så blev jeg naturligvis stille. Mens jeg sad der, holdt han min hånd inden i sin, indtil han faldt hen i en døs, og selv da jeg tog min hånd til mig for at gå herhen – det var mr. Redlaw, som så gerne ville have, jeg skulle gøre det – følte hans hånd efter min, så at en anden måtte sætte sig på min plads, for at han skulle tro, at det var mig. Å Gud, å Gud,"

sagde Milly hulkende, "hvor taknemmelig og glad bør jeg ikke være for alt dette – og det er jeg også!"

Mens hun talte, var Redlaw kommet ind. Men efter at han havde dvælet et øjeblik for at betragte den gruppe, hvis midtpunkt hun var, var han stiltiende gået ovenpå. Oppe på trappen viste han sig nu atter og blev stående der, mens den unge student gik forbi ham og løb ned.

"Min kærlige plejerske, ædleste og bedste af alle skabninger," sagde han, idet han faldt på knæ for hende og greb hendes hånd, "tilgiv mig min grusomme utaknemmelighed!"

"Å Gud, å Gud," udbrød Milly uskyldigt, "der kommer nok én! Her er en til, som holder af mig. Hvad skal jeg dog gøre?"

Den åbenhjertige, ukunstlede tone, hvori hun sagde disse ord, idet hun holdt hænderne for øjnene og græd af glæde, var lige så rørende, som den var fortryllende.

"Jeg var ikke mig selv," sagde han. "Jeg ved ikke, hvad det var. – Det var måske en følge af min sygdom – jeg var afsindig. Men nu er jeg det ikke længere. Det er, ligesom jeg kan mærke, at jeg bliver en hel anden, mens jeg står her. Jeg hørte børnene råbe Deres navn, og skyggen veg fra mig ved den blotte lyd af den. O, græd ikke! Kære Milly, kunne De læse i mit hjerte og se, hvor det brænder af hengivenhed og taknemmelighed, ville De ikke lade mig se Dem græde. Der ligger en så dyb bebrejdelse deri."

"Nej, nej," sagde Milly, "det er ikke det, det er slet ikke det. Det er af glæde, af forundring over, at De kan tro det nødvendigt at bede mig tilgive så lidt, og dog gør det mig godt at høre det."

"Og vil De komme igen, og vil De gøre det lille gardin færdigt?"

"Nej," sagde Milly og rystede på hovedet, idet hun tørrede sine øjne. "Nu vil De ikke mere bryde Dem om mit sytøj."

"Er det at tilgive mig, når De taler således?"

Hun vinkede ham til side og hviskede noget til ham.

"Der er nyt fra Deres hjem, mr. Edmund."

"Nyt! Hvad mener De?"

"Enten det nu var, fordi De ikke skrev, mens De var så meget syg, eller det var Deres forandrede håndskrift, da De begyndte at blive bedre, som vakte mistanke om sandheden, nok er det – men er De også vis på, at De ikke har skade af at høre nyt, når det ikke er dårligt nyt?"

"Ja vist så."

"Der er kommet nogen!" sagde Milly.

"Min moder?" spurgte studenten med et uvilkårligt blik på Redlaw, der var kommet ned fra trappen.

"Tys! Nej!" sagde Milly.

"Det kan ikke være nogen anden."

"Virkelig?" sagde Milly. "Er De så vis på det?"

"Det er dog vel aldrig –" før han kunne få sagt mere, lagde hun sin hånd på hans mund.

"Jo det er!" sagde Milly. "Den unge dame – hun ligner det lille portræt overmåde meget, mr. Edmund, kun er hun endnu smukkere – den unge dame var så ulykkelig, hun havde ingen ro på sig, men måtte have vished, og så kom hun hertil i aftes med en lille tjenestepige. Da De altid daterede Deres breve fra kollegiet, tog hun derhen, og før jeg så mr. Redlaw i morges, så jeg hende. – også hun holder af mig!" sagde Milly. "Å Gud, det er nok en!"

"I morges! Hvor er hun nu?"

"Ih, hun er nu," sagde Milly og nærmede sin mund til hans øre, "i min lille dagligstue i portnerboligen og venter på at få Dem at se."

Han trykkede hendes hånd og ville ile bort, men hun holdt ham tilbage.

"Mr. Redlaw er blevet meget forandret, og han fortalte mig i morges, at hans hukommelse var blevet svækket. De må være meget hensynsfuld over for ham, mr. Edmund; og alle vi andre også; han trænger til det."

Den unge student forsikrede hende med et blik, at hendes advarsel ikke var faldet i ufrugtbar jord, og da han mødte kemikeren, idet han gik ud, bukkede han ærbødigt og med en ganske åbenbar deltagelse for ham. Redlaw besvarede hans hilsen høfligt og endog ydmygt og så efter ham, mens han gik videre. Han bøjede sit hoved og førte hånden op til panden, ligesom for at tilbagekalde sig noget, der var gået tabt for ham; men det var og blev borte.

Den varige forandring, der var foregået med ham siden han var blevet påvirket af musikken, og genfærdet atter havde vist sig for ham, bestod i, at han nu til fulde følte, hvor meget han havde tabt, så at han kunne ynke sin egen tilstand og tydeligt se modsætningen mellem sig selv og andre normale mennesker. Herved genvaktes hans deltagelse for andre tillige med en from, resigneret erkendelse af hans ulykke, som ligner den, der undertiden indtræder med alderdommen, når dennes åndelige evner svækkes, uden at der til dens øvrige skrøbeligheder kommer følelsesløshed eller vrantenhed. Han var sig bevidst, at når han var sammen med Milly, og efterhånden som han gennem hende rådede mere og mere bod på den skade, han

havde anrettet, modnedes denne forandring hos ham. Derfor og på grund af den hengivenhed, hun indgød ham, følte han, at han var aldeles afhængig af hende, og at hun var hans støttestav i hans nød, uden at han dog knyttede noget andet håb til dette. Da hun derfor spurgte ham, om de nu skulle gå hjem til oldingen og hendes mand, og hun straks havde svaret ja – for de to lå ham meget på sinde – tog han hende under armen og gik ved siden af hende; ikke som om han var den lærde vismand, for hvem naturens vidundere var en åben bog, og hun den uoplyste, men som om de havde byttet stilling, og han intet vidste, men hun alt.

Han så børnene flokke sig omkring hende og kærtegne hende, idet de således gik ud af huset sammen; han hørte deres klingende latter og glade stemmer; han så deres strålende ansigter samle sig om ham lige som en blomsterklynge; han var vidne til deres forældres fornyede tilfredshed og kærlighed; han indåndede den milde luft i deres fattige hjem, hvor der nu atter herskede fred og forsoning; han tænkte på den fordærlige smitte, han havde ført ind i dette hjem, og som han måske endnu i dette øjeblik kunne have udbredt der, hvis hun ikke havde været; og det er måske intet under, at han gik ydmygt ved siden af hende og trykkede sig tæt op til hendes ædle hjerte.

Da de kom til portnerboligen, sad den gamle mand i sin lænestol i krogen ved kaminen med øjnene fæstede på gulvet, og hans søn støttede sig på den modsatte side af arnen og så på ham. Idet hun trådte ind ad døren, fo'r de begge op og vendte sig om mod hende, og deres ansigter undergik en strålende forandring.

"Å Gud, å Gud, de glæder sig ligesom de andre over at se mig!" råbte Milly, idet hun henrykt klappede i hænderne og pludselig blev stående. "Det er to til!"

Glade over at se hende! Glæde var ikke ordet, hun kastede sig i sin mands åbne arme, og gerne havde han beholdt hende der hele den korte vinterdag, med hendes hoved hvilende på sin skulder. Men den gamle mand kunne ikke undvære hende. Også han ville have lov til at slutte hende i sine arme.

"Men hvor har min stille mus været i al denne tid?" sagde den gamle mand. "Hun har været længe borte. Jeg mærker, at det er mig umuligt at komme ud af det uden min mus. Jeg – hvor er min søn William? – jeg tror, jeg har drømt, William."

"Det er det, jeg siger, fader," svarede hans søn. "Jeg tror også, at *jeg* har haft en fæl drøm. – Hvorledes har du det, fader? Er du rigtig vel?"

"Frisk som en fisk, min dreng," svarede den gamle mand.

Det var nok værd at se mr. William veksle håndtryk med sin fader, klappe ham på ryggen og stryge ham blidt med sin hånd, som om han umuligt kunne gøre nok for at lægge sin deltagelse for ham for dagen.

"Hvor du dog er en vidunderlig mand, fader! – Hvorledes har du det, fader? Er du også virkelig rigtig vel?" sagde William, idet han atter trykkede hans hånd, klappede ham og strøg ham blidt ned ad ryggen.

"Jeg har aldrig været raskere og stærkere i mit liv, min dreng."

"Hvor du dog er en vidunderlig mand, fader!"

"Men det er netop det, jeg siger," sagde mr. William med begejstring. "Når jeg tænker på alt det, min fader har gået igennem, på alle de omskiftelser, forandringer og sorger og

genvordigheder, han har oplevet på sin lange livsbane, og på, hvorledes hans hoved er grånet, mens årene er gået hen over det, bliver jeg til mode, som om vi ikke kunne gøre nok for at ære den gamle hædersmand og lette ham hans gamle dage. – Hvorledes har du det, fader? Er du også virkelig rigtig vel?"

Mr. William havde måske aldrig holdt op med at gentage dette spørgsmål, trykke hans hånd, klappe ham og stryge ham ned ad ryggen, hvis den gamle mand ikke havde opdaget kemikeren, som han hidtil ikke havde set.

"Jeg beder om forladelse, mr. Redlaw," sagde Filip, "men jeg vidste ikke af, at De var her, sir; ellers havde jeg ikke været så fri. Ved at se Dem her en julemorgen, mr. Redlaw, kommer jeg til at tænke på den tid, da De endnu selv var student og arbejdede så strengt, at De løb ind og ud af vort bibliotek selv i juletiden. Ha, ha, ha! Jeg er gammel nok til at kunne huske det, og jeg husker det også meget godt, skønt jeg er syvogfirs. Det var, efter at De var taget bort herfra, at min salig kone døde. Husker De min salig kone, mr. Redlaw?"

Kemikeren svarede ja.

"Ja," sagde den gamle mand. "Hun var en god sjæl. – Jeg husker, at De kom her en julemorgen med en ung dame – jeg beder Dem undskylde, mr. Redlaw, men var det ikke en søster, som De holdt grumme meget af?"

Kemikeren så på ham og rystede på hovedet. "Jeg havde engang en søster," sagde han åndsfraværende, mere vidste han ikke.

"En julemorgen," fortsatte den gamle mand, "kom De herhen med hende, og det begyndte at sne, og min kone bad den unge dame træde indenfor og sætte sig ved ilden i den store sal, som

vi plejede af bruge til spisesal, mens de unge herrer endnu fik kosten her; for juledag bliver der jo altid tændt op derinde. Jeg var selv til stede, og jeg kan huske, at mens jeg rørte op i ilden, for at den unge dame kunne varme sine smukke fødder ved den, læste hun det højt, der står skrevet under billedet. '*Herre, bevar min hukommelse frisk!*' Hun og min salig kone kom til at snakke om det, og det er underligt for mig nu at tænke på, at de begge sagde, at det var en god bøn, som de ville bede for deres kærester, hvis de selv skulle dø i deres ungdom, og dog så ingen af dem ud til at skulle dø så snart. 'Min broder,' sagde den unge dame. – 'Min mand,' sagde min salig kone. 'Herre, bevar hans hukommelse frisk, og lad ham ikke glemme mig!'"

Tårer, tungere og bitrere, end han nogen sinde i hele sit liv havde fældet, strømmede ned ad Redlaws kinder. Filip, der havde været helt optaget af sin fortælling, havde ikke før nu lagt mærke til hans eller til Millys ængstelighed for, at han skulle gå videre.

"Filip," sagde Redlaw, idet han lagde sin hånd på hans arm, "jeg er en slagen mand. Forsynets hånd har ramt mig tungt, men det er ikke mere end forskyldt. De talte til mig, min ven, om noget, som jeg ikke kan følge; min hukommelse er borte."

"Barmhjertige Himmel!" udbrød den gamle mand.

"Jeg har mistet min hukommelse om modgang, sorg og forurettelse," sagde kemikeren, "og dermed har jeg mistet alt, hvad et menneske så gerne vil mindes!"

Det var rørende at se gamle Filips deltagelse, at se ham rulle sin egen lænestol hen til ham, for at han skulle sætte sig i den, mens han så ned på ham med en dyb forståelse af hans tab.

Man behøvede kun at se dette for at forstå, hvor dyrebare sådanne erindringer er for alderdommen.

Drengen kom springende ind og løb hen til Milly.

"Manden er her," sagde han, "inde i den anden stue. Jeg kan ikke lide ham."

"Hvem mener han?" spurgte mr. William.

"Stille!" sagde Milly.

På et tegn fra hende trak han og hans gamle fader sig ganske stille tilbage. Idet de ubemærket gik ud, vinkede Redlaw drengen hen til sig.

"Jeg holder mest af konen," svarede han og holdt fast i hendes skørt.

"Det gør du ret i," sagde Redlaw med et mat smil. "Men du behøver ikke at være bange for at komme hen til mig. Nu er jeg ikke mere så streng og allermindst imod dig, stakkels barn!"

Drengen holdt sig stadig tilbage, men idet han lidt efter lidt gav efter for hendes opfordringer, samtykkede han til sidst i at komme nærmere og satte sig endog ved hans fødder. Med et deltagende og medlidende blik lagde Redlaw sin ene hånd på barnets skulder og strakte den anden ud imod Milly, som bukkede sig ned på den anden side af ham, så at hun kunne se ham i ansigtet. Efter et ophold sagde hun:

"Må jeg tale til Dem, mr. Redlaw?"

"Ja," svarede han og fæstede sine øjne på hende. "Deres stemme har den samme virkning på mig som musik."

"Må jeg spørge Dem om noget?"

"Hvad De vil!"

"Husker De, hvad jeg sagde i aftes, da jeg bankede på Deres dør? Om en person, der engang var Deres ven og nu stod på

randen af undergang?"

"Ja, jeg husker det," svarede han nølende.

"Forstår De det?"

Han glattede drengens hår, mens han samtidig så vist på hende, og rystede på hovedet.

"Denne person," sagde Milly med sin klare, bløde stemme, som hendes milde blik gjorde endnu klarere og blødere, "fandt jeg kort efter. Jeg gik tilbage til huset, og ved Himlens hjælp fik jeg ham opsporet. Jeg kom ikke et øjeblik for tidligt; der manglede kun lidt i, at jeg ville være kommet for sent."

Han slap drengen og lagde sin hånd oven på hendes. Idet hun besvarede denne berøring med et frygtsomt, men dog så inderligt tryk, som ikke talte mindre indtrængende til ham end hendes stemme og øjne, så han endnu mere vist på hende.

"Han er virkelig fader til mr. Edmund, den unge herre, vi så før. Hans rette navn er Langford. – Husker De dette navn?"

"Jeg husker det."

"Og manden?"

"Nej, ikke manden. Har han nogen sinde forurettet mig?"

"Ja!"

"Ak! Så er det håbløst – håbløst."

Han rystede på hovedet og klappede sagte den hånd, han holdt inden i sin, som om han stumt bønfuldt hende om medynk.

"Jeg gik ikke hen til mr. Edmund i aftes," sagde Milly. "Vil De høre mig, som om De huskede alt?"

"Hver stavelse, De siger."

"Både fordi jeg den gang ikke vidste, om han virkelig var hans fader, og fordi jeg frygtede for det indtryk, et sådant budskab

kunne gøre på ham efter hans sygdom, hvis det var tilfældet. Efter at jeg har erfaret, hvem denne person er, er jeg heller ikke gået derhen; men det er af en anden grund. Han har længe levet adskilt fra sin kone og sin søn, og han har været en fremmed for sit hjem næsten lige fra sin søns tidligste barndom, efter hvad han selv fortæller. – Ja, han har forladt og forsømt dem, der burde have været ham det kæreste af alt. I al denne tid er han sunket dybere og dybere, indtil – " her rejste hun sig hastigt op, gik udenfor et øjeblik og vendte derpå tilbage, ledsaget af det vrag, Redlaw havde set den foregående aften.

"Kender De mig?" spurgte kemikeren.

"Det ville glæde mig," svarede den anden, "- det er et ord, jeg ikke er vant til at bruge – om jeg kunne svare nej."

Kemikeren så på manden, der stod ydmyget og skamfuld foran ham i bevidstheden om sin egen fornedrelse. Under sine frugtesløse forsøg på at klare sine tanker, ville han have set endnu længere på ham, hvis Milly ikke igen havde indtaget sin forrige stilling ved siden af ham og ledet hans opmærksomme blik hen på sit eget ansigt.

"Se, hvor dybt han er sunket, hvor fortabt han er!" hviskede hun, idet hun udstrakte armen imod ham, dog uden at vende sine øjne fra kemikerens ansigt. "Kunne De mindes alt, hvad der står i forbindelse med ham, tror De da ikke, at det ville røre Dem til medlidenhed at tænke på, at det var kommet så vidt med en mand, som De engang havde holdt af, selv om det var aldrig så længe siden, og om han end havde svigtet Deres tillid nok så meget?"

"Jeg håber det," svarede han; "jeg tror det."

Hans øjne vendte sig mod skikkelsen, der stod tæt ved døren, men søgte atter hurtigt hende, og han så så vist på hende, som om han higede efter at indsuge en lære af hvert tonefald i hendes stemme, af hvert blink i hendes øjne.

"Jeg har ingen kundskaber, og De har mange," sagde Milly; "jeg er ikke vant til at tænke, og De tænker altid. Må jeg sige Dem, hvorfor jeg synes, at det er godt for os at mindes den uret, som er blevet os tilføjet?"

"Ja."

"For at vi kan tilgive den."

"Forlad mig, store Himmel," sagde Redlaw og løftede sine øjne i vejret, "fordi jeg har kastet vrøg på en af dine egne ophøjede egenskaber!"

"Og hvis," sagde Milly, "hvis de engang skulle få Deres hukommelse igen, som vi vil håbe og bede må ske, vil det da ikke være en velsignelse for Dem på en gang at kunne mindes, at De har lidt en forurettelse og at De har tilgivet den?"

Han så hen på skikkelsen ved døren og fæstede atter sine opmærksomme øjne på hende; det var, ligesom der faldt en klarere lysstråle ind i hans sjæl fra hendes rene åsyn.

"Han kan ikke vende tilbage til det hjem, han har forladt. Han ønsker ikke at vende tilbage. Han ved, at han kun ville bringe skam og sorg over dem, han så grusomt har forsømt, og at den bedste oprejsning, han nu kan give dem, er at sky dem. Med få, vel anvendte penge ville han kunne komme hen til et fjernt sted, hvor han kunne leve uden at skade nogen og gøre den bod, det står i hans magt at gøre, for den uret, han har øvet. For den ulykkelige dame, der er hans hustru, og for hans søn, ville dette være den bedste og største velgerning, deres bedste ven kunne

vise dem, og de behøvede ikke nogen sinde at få noget at vide om det. For ham, der er nedbrudt på sjæl og legeme, og hvis rygte er ødelagt, kunne det blive en frelse."

Han tog hendes hoved mellem sine hænder, kyssede det og sagde: "Det skal ske. Jeg stoler på, at De vil gøre det for mig, straks og i al hemmelighed, og sige ham, at jeg ville tilgive ham, hvis jeg var så lykkelig at vide for hvad."

Idet hun rejste sig op og vendte sit strålende ansigt mod den faldne mand for at tilkendegive ham, at hendes mægling var faldet heldigt ud, trådte han et skridt frem og henvendte sig til Redlaw uden at løfte sine øjne.

"De er så ædelmodig," sagde han, "- det har De altid været – at de vil søge at bandlyse den tanke, at det kun er en retfærdig straf, at jeg er blevet til det, jeg er. Jeg kunne ikke stille mig på Deres vej i aftes, om det så havde været for at bede om et stykke brød. Men i dag vækkes mindet om det, der er forefaldet imellem os, så kraftig og så levende hos mig, at jeg på hendes opfordring har vovet at komme for at modtage Deres gave og takke Dem for den og bede Dem, Redlaw, i Deres dødsstund være lige så barmhjertig imod mig i Deres tanker, som De nu er det i Deres gerninger."

Han vendte sig om mod døren og standsede et øjeblik, før han gik ud.

"Jeg håber, at De vil interessere Dem for min søn for hans moders skyld. Jeg håber, at han vil fortjene det af Dem. Medmindre mit liv skulle blive bevaret meget længe og jeg skulle føle, at jeg ikke har gjort en dårlig brug af Deres hjælp, ser jeg ham aldrig mere."

Idet han gik, opløftede han første gang sine øjne mod Redlaw. Redlaw, hvis stirrende blik var fæstet på ham, strakte drømmende sin hånd ud. Han vendte om og berørte den svagt med begge sine, bøjede sit hoved og gik langsomt bort.

I de få øjeblikke, der forløb mens Milly fulgte ham ud til porten, var kemikeren sunket ned i sin lænestol og dækkede sit ansigt med sine hænder. Da hun kom tilbage, ledsaget af sin mand og dennes fader, som begge var meget bekymrede for ham, og så ham sidde således, undgik hun at forstyrre ham, og lod heller ikke de andre forstyrre ham, men knælede ved lænestolen for at give drengen noget varmt tøj på.

"Det er netop sagen. Det er det, jeg altid siger, fader!" udbrød hendes mand fuld af beundring. "Der er en moderlig følelse i min kones bryst, som må og vil have luft!"

"Ja, ja!" sagde den gamle mand, "du har ret. Min søn William har ret!"

"Det er vist godt for noget, kære Milly," sagde mr. William ømt, "at vi selv ingen børn har, og dog ønsker jeg undertiden, at du havde et, som du kunne elske og pleje. Vort lille døde barn, som du knyttede så store forhåbninger til, men som aldrig drog livets ånde – det har gjort dig så stille, Milly."

"Jeg er meget lykkelig ved mindet om det, kære William," svarede hun. "Jeg tænker på det hver dag."

"Jeg var nok bange for, at du tænkte så meget på det."

"Sig ikke bange; det er en trøst for mig; det taler til mig på så mange måder. Det uskyldige væsen, som ikke levede her på jorden, er ligesom en engel for mig."

"Jeg ved kun så meget, at du er ligesom en engel for fader og mig," sagde mr. William blidt.

"Når jeg tænker på alle de forhåbninger, jeg knyttede til det, og de mange gange, jeg sad og udmalede mig det lille smilende ansigt ved mit bryst, som aldrig kom til at ligge der, og hvorledes det så på mig med de søde øjne, som aldrig skulle se dagens lys," sagde Milly, "synes jeg, at jeg ligesom føler større medlidenhed med alle skuffede forhåbninger, hvori der ikke er noget ondt. Når jeg ser et smukt barn i dets ømme moders arme, elsker jeg det så meget højere ved tanken om., at mit barn måske ville have lignet det og gjort mit eget hjerte lige så stolt og lykkeligt."

Redlaw løftede sit hoved op og så hen på hende.

"Overalt i livet," fortsatte hun, "er det, ligesom det talte til mig. For stakkels forsømte børn går mit lille barn i forbøn, som om det levede og jeg kendte stemmen. Når jeg hører tale om unge mennesker, som lider nød eller er kommet på afveje, tænker jeg mig, at det måske kunne være gået mit eget barn lige sådan, og at Gud i sin barmhjertighed tog det fra mig. Selv gamle og gråhårede folk som fader minder mig om det, og jeg kommer til at tænke på, at også det kunne være blevet gammelt, længe, længe efter at du og jeg var borte, og kunne være kommet til at trænge til de yngres ærbødighed og kærlighed."

Hendes rolige stemme var endnu roligere end ellers, og hun tog sin mands arm og lagde sit hoved på den.

"Børn holder så meget af mig, at jeg undertiden halvvejs bilder mig ind – det er en tåbelig indbildning, William – at de på en eller anden måde, som jeg ikke kan fatte, føler medlidenhed med mig og mit lille barn og forstår, hvorfor jeg sætter så megen pris på deres kærlighed. Har jeg været stille siden, så har jeg også været lykkeligere siden, William, på

hundrede måder. Og ikke mindst lykkelig, min ven, derved, at selv den gang, der kun var gået nogle få dage, efter at mit lille barn var kommet dødfødt til verden, og jeg var så mat og nedtrykt og ikke kunne lade være at sørge en smule, opstod den tanke hos mig, at når jeg søgte at føre et godt levned, ville jeg i Himlen møde en lys skabning, som ville kalde mig moder!"

Med et højt råb kastede Redlaw sig på knæ.

"O du," sagde han, "som gennem den rene kærligheds lære nådigt har gengivet mig den hukommelse, som var ihukommelsen om Kristus på korset og om alle de gode, som har ofret livet for hans skyld, modtag min tak og velsign hende!"

Han trykkede hende til sit hjerte, og kæmpende mellem gråd og latter udbrød Milly: "Han er kommet til sig selv igen! Også han holder så meget af mig! Å Gud, å Gud, det er nok en!"

Derpå trådte studenten ind sammen med en yndig pige, der var bange for at komme nærmere. Og Redlaw, som nu betragtede ham med helt andre øjne, faldt ham om halsen og bad dem være hans børn. for i ham og hans unge udkårne så han nu en blidere afskygning af den lutrende prøvelse i hans eget liv, hvor duen, der så længe havde været indespærret i den ensomme ark, kunne ty hen, ligesom til et skyggefuldt træ for at finde hvile og selskab.

Derpå gik han hen til drengen – for netop i julen, mere end nogen anden tid i hele året, bør mindet om enhver afhjælpelig modgang, sorg og forurettelse i verden, ikke mindre end vore egne erfaringer, tilskynde os til at gøre alt det gode, vi kunne. Han lagde sin hånd på hans hoved, og idet han i sit stille sind kaldte ham til vidne, som i gamle dage lagde sin hånd på

børnene og i sin profetiske visdom irettesatte dem, der holdt dem borte fra ham, lovede han at beskytte ham, undervise ham og frelse ham.

Derpå rakte han Filip sin hånd og sagde, at de den dag ville holde et julegilde i den store sal, som de plejede at bruge til spisesal, den gang de unge herrer fik kosten der. Til dette gilde ville han indbyde så mange af Swidger-familien, som kunne skaffes til stede med så kort varsel – skønt hans søn havde fortalt ham, at den var så talrig, at dens medlemmer kunne tage hinanden i hånden og slå en kreds om hele England.

Og det skete også samme dag. Der kom så mange Swidgere, både store og små, at et forsøg på at anføre dem med et rundt tal hos mistroiske folk måske ville vække tvivl om denne fortællings sanddruhed. Derfor skal et sådant forsøg heller ikke blive gjort. De kom i dusin- og snesevis og blev modtaget med gode efterretninger om George, som hans fader og moder og Milly igen havde besøgt og atter forladt i en rolig søvn. Til stede ved måltidet var også Tetterbys, inklusive den yngre Adolf, som kom i rette tid til oksestegen med sit regnbuefarvede uldtørklæde om halsen. Johnny og barnet kom naturligvis for sent og kom ind helt på den ene side, den ene udmattet og den anden med ondt for tænderne.

Det var sørgeligt at se barnet, som ikke havde noget navn eller nogen slægt, stå og se til, mens de andre børn legede; det forstod sig ikke på at tale eller spøge med dem, for det kendte mindre til børns gøren og laden end en uopdragen hundehvalp. Det var også sørgeligt, skønt på en anden måde, at se den instinktmæssige bevidsthed, som selv de yngste børn havde om, at denne dreng var forskellig fra alle de andre, og hvorledes

de frygtsomt nærmede sig ham med venlige ord og berøringer og små foræringer, for at han ikke skulle være bedrøvet. Men han holdt sig til Milly og begyndte at holde af hende – "det var nok en!" som hun sagde – og da de alle havde hende så inderligt kær, glædede de sig over det, og når de så ham kigge efter dem bag hendes stol, fornøjede det dem, at han var så nær ved den.

Alt dette så kemikeren, mens han sad til bords med studenten og hans brud og Filip og alle de andre.

Nogle har siden sagt, at han kun havde tænkt sig, hvad der her er skildret; andre, at han havde læst det i ilden en vinteraften i tusmørket; atter andre, at genfærdet kun havde været et foster af hans mørke tanker, og Milly en legemliggørelse af hans bedre forstand. Jeg siger intet.

– Undtagen dette: At mens de var samlet i den gamle sal uden andet lys end et stort bål i kaminen, listede skyggerne sig nok engang ud af deres smuthuller, dansede omkring i værelset og viste børnene vidunderlige skikkelser og ansigter på væggene, idet de lidt efter lidt forvandlede alle de virkelige, vel kendte genstande til fantastiske skræmmebilleder. – Men der var én ting i salen, som alle ofte fæstede deres øjne på, og som skyggerne hverken fordunklede eller forandrede. Med en alvor, som forstærkedes af ildens skær, trådte portrættet ligesom lyslevende frem fra det mørke panel, mens dets ærværdige ansigt med skægget og pibekraven under den grønne kristtornkrans så ned på dem, og tydeligt og klart, som om en stemme havde udtalt dem, stod nedenunder ordene:

Herre, bevar min hukommelse frisk.

Om "En julefantasi"

Forfatter: Charles Dickens (1812-1870).

Org.udgave: *The Haunted Man and the Ghost's Bargain, A Fancy for Christmas-Time.* Bradbury & Evans London 1848.

Denne udgave baseret på: *Charles Dickens Samlede Værker* bd. 1, oversatte af L. Moltke. Fjerde gennemsete udgave. F. H. Eibes og J. Erslevs Forlag, København 1889.

Oversætter: Ludvig Moltke (1805-1872).

Redigeret af: Kim N. Jensen.

Forside: Efter illustration af Spencer Baird Nichols (1875–1950): "*'Here again,' replied the Phantom.*" (*Christmas Stories by Charles Dickens*, Frederick A. Stokes Co., New York 1913).

ISBN 978-87-7979-814-4

2. ebogsudgave, erstatter ISBN 978-87-7979-056-8.

© 2022 eBibliotek 1800

www.ebib1800.dk

